

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 126

Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve Zeynep Yıldız ile 115 Milletvekilinin Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2162) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2162 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları.....	6
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri	10
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu.....	17
• Muhalefet Şerhleri.....	28
• Teklif Metni.....	109
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	109

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ömer İleri</i> Ankara	<i>Zeynep Yıldız</i> Ankara	<i>Büşra Paker</i> İstanbul
<i>Zehranur Aydemir</i> Ankara	<i>Ömer Özmen</i> Aydın	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar	<i>Mehmet Akif Yılmaz</i> Kocaeli
<i>Nazım Maviş</i> Sinop	<i>Mustafa Oğuz</i> Burdur	<i>İbrahim Ethem Taş</i> Antalya
<i>Mehmet Uğur Gökgez</i> Isparta	<i>İbrahim Eyyüpoğlu</i> Şanlıurfa	<i>İsmail Erdem</i> İstanbul
<i>Ümmügülşen Öztürk</i> İstanbul	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul	<i>Resul Kurt</i> Adıyaman
<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Yahya Çelik</i> İstanbul	<i>Abdürrahim Dusak</i> Şanlıurfa
<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir	<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Mustafa Demir</i> İstanbul
<i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir	<i>Sayın Bayar Özsoy</i> Kayseri	<i>Derya Ayaydın</i> İstanbul
<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i> Şanlıurfa	<i>Nilhan Ayan</i> İstanbul	<i>Mehmet Sait Yaz</i> Diyarbakır
<i>Adem Çalkın</i> Kars	<i>Serkan Bayram</i> İstanbul	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i> Gaziantep
<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>Mehmet Baykan</i> Konya	<i>Faruk Aytek</i> Adana
<i>İbrahim Ufuk Kaynak</i> Ordu	<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Süleyman Şahan</i> Yozgat
<i>İsmail Çağlar Bayırcı</i> Kütahya	<i>Mehmet Demir</i> Kütahya	<i>Jülide Sarıeroğlu</i> Ankara

<i>Kemal Karahan</i> Hatay	<i>Adem Yeşildal</i> Hatay	<i>Osman Gökçek</i> Ankara
<i>Sevan Sivacıoğlu</i> İstanbul	<i>Yücel Arzen Hacıoğulları</i> İstanbul	<i>İsmail Ok</i> Balıkesir
<i>Ali Temür</i> Giresun	<i>İrfan ÇelİKaslan</i> Gaziantep	<i>Saffet Bozkurt</i> Zonguldak
<i>Emel Gözükarı Durmaz</i> Bursa	<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Fatma Aksal</i> Edirne
<i>Kadem Mete</i> Muğla	<i>Tuba Vural Çokal</i> Antalya	<i>Meryem Göka</i> Konya
<i>Ercan Öztürk</i> Düzce	<i>Mustafa Hakan Özer</i> Konya	<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i> Kahramanmaraş
<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Hasan Turan</i> İstanbul	<i>Ersan Aksu</i> Samsun
<i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya	<i>Muammer Avcı</i> Zonguldak	<i>Süleyman Özgün</i> Nevşehir
<i>Mehmet Galip Ensarioğlu</i> Diyarbakır	<i>Havva Sibel Söylemez</i> Mersin	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul
<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Nurettin Alan</i> İstanbul	<i>Mehmet Ali Çelebi</i> İzmir
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i> Bartın	<i>Meliha Akyol</i> Yalova	<i>Murat Kaya</i> Sakarya
<i>Osman Mesten</i> Bursa	<i>Ali Kıratlı</i> Mersin	<i>Cevahir Uzkuıt</i> Niğde
<i>Nazım Elmas</i> Giresun	<i>Orhan Ateş</i> Bayburt	<i>Sadettin Hülagü</i> Kocaeli
<i>Cüneyt Aldemir</i> Tokat	<i>Hakan Aksu</i> Sivas	<i>Murat Baybatur</i> Manisa
<i>Yusuf Ahlatcı</i> Çorum	<i>Ayhan Salman</i> Bursa	<i>Harun Mertoğlu</i> Rize

<i>Ali Taylan Öztaylan</i> Balıkesir	<i>Ali İnci</i> Sakarya	<i>Fatma Öncü</i> Erzurum
<i>Cüneyt Yüksel</i> İstanbul	<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara	<i>Kaan Koç</i> Ardahan
<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir	<i>Mustafa Alkayış</i> Adıyaman	<i>İsmail Güneş</i> Uşak
<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Oğuz Üçüncü</i> İstanbul
<i>Seda Sarıbaş</i> Aydın	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i> Kocaeli	<i>Rukiye Toy</i> Sivas
<i>Latif Selvi</i> Konya	<i>Halit Yerebakan</i> İstanbul	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i> Van
<i>Erol Keleş</i> Elâzığ	<i>Suna Kepolu Ataman</i> Diyarbakır	<i>Mestan Özcan</i> Tekirdağ
<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	<i>Osman Zabun</i> Isparta	<i>Yakup Otgöz</i> Muğla
<i>Lütfi Bayraktar</i> Sakarya	<i>Abdurrahim Fırat</i> Erzurum	<i>Cahit Özkan</i> Denizli
<i>Mehmet Emin Öz</i> Erzurum	<i>Mustafa Yavuz</i> Bursa	<i>Veysel Tipioğlu</i> Kocaeli

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik yapılmasına dair kanun teklifinde imzamın bulunmasını talep ediyorum.

Gereğini arz ederim.

17.05.2024

Süleyman Karaman
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 16/05/2024 tarihinde sunulan 2/2162 Esas numaralı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapmasına Dair Kanun Teklifi' ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

20/05/2024

Sena Nur Çelik Kanat

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2162)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Günümüzde hızla değişen teknolojilerin bir sonucu olarak ihtiyaçlar da farklılaşmakta ve gelişime yön vermektedir. Teknolojide yaşanan bu değişim elbette finansal piyasaları da etkilemektedir. Finansal sistemi çeşitli kanallardan etkileyen teknolojik gelişmeler merkezi sistemler üzerinden yürütülen faaliyetlerin işleyişinde de değişikliklere yol açmıştır. Gerçekleştirilen işlemlerin kayıtlarının merkezi değil, dağıtık olarak tüm taraflarca tutulduğu; bir mutabakat mekanizması kullanılarak ağ düğümleri arasında paylaşılan ve bunlar arasında senkronize edilen bilgi deposu niteliğindeki dağıtılmış defterlerin işletilmesini ve kullanılmasını sağlayan dağıtık defter teknolojisinin kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu kapsamda dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak oluşturulan kripto varlıklar da yeni bir varlık grubu olarak ortaya çıkmıştır. Kripto varlıklar kullanmakta oldukları blokzinciri ve şifreleme gibi teknolojilerin getirdiği imkânlarla birlikte varlıkların transfer edilmesi ve benzeri işlemlerde merkezi bir otoriteye ihtiyaç duyulmaması gibi özellikleri bakımından mevcut finansal sistemdeki varlıklardan belirgin şekilde farklılaşmaktadır.

Kripto varlıklar ortaya çıktıklarından bu yana birçok ülkede kripto varlıklara yönelik açık düzenlemeler bulunmamakta olup uluslararası kurumların yeknesak bir uygulama seti oluşturma çalışmaları devam etmektedir. Bu durumun ortaya çıkarmış olduğu tanımlanma ve gruplandırma konusundaki belirsizlikler zaman içerisinde uluslararası çatı kuruluşlar (Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board - FSB), Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force - FATF), Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions - IOSCO), Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund - IMF), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD),

Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements - BIS), Avrupa Birliği (European Union)) tarafından yapılan çalışmalar ve diğer ülke uygulamalarıyla birlikte tamamen olmasa da ortadan kalkmaya başlamıştır. Süreç içerisinde kripto varlıkların kullanımı küresel düzeyde yaygınlaşmış ve son yıllarda vatandaşlarımızda da yaygın olarak alım satımına konu edilmeye başlamıştır.

Kripto varlıklarla ilgili gelişmeler ülkemiz tarafından her aşamada yakından takip edilmiştir. Mevcut durumda ülkemizin kripto varlıklara ilişkin kamuya yansımış resmi duruşunu hâlen Finansal İstikrar Komitesi'nin 10 Ocak 2018 tarihinde yaptığı duyuru belirlemektedir. 10 Ocak 2018 tarihli Finansal İstikrar Komitesi toplantısı sonucunda, kripto varlıkların ülkemizde yasal bir dayanağı bulunmadığı, bu kapsamda gerçekleştirilen işlemlerin herhangi bir resmi otoritenin güvencesi altında olmadığı, dijital cüzdanların çalınabilmesi, kaybolabilmesi veya sahiplerinin bilgileri dışında usulsüz olarak kullanılabilmesi gibi olumsuz özelliklere sahip olduğu, işlemlerin geri döndürülemez nitelikte olması nedeniyle kötü niyetli kişilerin suiistimallerinden kaynaklanan zararların düzeltilmesi veya iptal edilmesinin mümkün olmadığı, bunlarla işlem yapan kişilerin herhangi bir zarara uğramamaları için dikkatli olmaları ve kripto paralar ile ilgili işlem yaptıklarında duyuruda bahsi geçen olumsuzluklarla karşılaşabileceklerinin farkında olmaları konusunda vatandaşlarımız uyarılmıştır.

Süreç içerisinde kripto varlıkların fiyat hareketlerinin yüksek oynaklığı, bunların ne kadar riskli varlıklar olduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlamış olsa da mevcut finansal sistemdeki varlıklardan belirgin şekilde farklılaşmakta olan bu varlıklara hane halkının artan bir ilgisi olmuştur. Özellikle küresel salgın sürecinde dünya genelinde bireylerin bu alana olan yönelimi artmış ve risk alma isteği yüksek bireylerce kripto varlık platformlarının kullanımı yaygınlaşmıştır. Ülkemizde de kripto varlık platformlarında hesap açıp alım satım işlemlerini deneyimleyen kişi sayısının 10 milyon civarında olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla uluslararası örneklerde olduğu gibi ülkemizde de platformların düzenleme altına alınması gereği kabul görmüştür.

Düzenleme sürecinde yapılan çalışmalarda blokzinciri teknolojisinin finans ve diğer alanlarda kullanımının sağlayacağı faydalar dikkate alınmış, bu yenilikçi ekosistemin gelişimini engelleyici bir yaklaşımdan uzak durulmuştur. Bir başka ifadeyle Kanun Teklifi blokzinciri teknolojisini değil, bu teknolojiye dayanmakta olan kripto varlıkların platformlar nezdindeki alım satım faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlamaktadır.

Kamuoyunda “kripto varlık” genel kavram olarak kullanılmakta ve esasen çok geniş bir ürün kümesini kapsamakta olup, kripto varlıkların farklı türleri bulunmaktadır. Menkul kıymetlere özgü haklar içeren “menkul kıymet kripto varlıkları”, elektronik ödeme amaçlı olarak tasarlanan “elektronik para kripto varlıkları”, dağıtık defter teknolojisini veya benzer bir teknolojik altyapıyı geliştiren ve değeri bu teknolojiden ayırtılamayan nitelikteki kripto varlıklar, bir hizmet ya da ürüne erişim hakkı sağlayan “fayda kripto varlıkları” ile yine bu gruba dâhil edilebilecek fotoğraf, video, ses, sanat eseri ve benzeri diğer öğelere ilişkin telif hakkına benzer bir sahiplik kanıtı oluşturan kripto varlıklar şeklinde bir gruplandırma yapılması mümkündür. Bu gruplandırmadan farklı olarak kripto varlığın değerinin arkasında bir varlığın bulunup bulunmadığına göre stabil ve stabil olmayan olmak üzere de sınıflandırma yapılabilir. Buna göre, değerini rezerv varlık olarak kullandığı para, emtialar, kripto varlıklar ve benzer varlıklar ile bunların kombinasyonlarının kıymetine istinaden bir değere sabitleme amacını haiz olanlar stabil kripto varlıklar olarak adlandırılmakta, bu gruba dâhil olmayanlar ise stabil olmayan kripto varlıklar olarak adlandırılmaktadır.

Bu kapsamda bir kripto varlık söz konusu olduğunda öncelikle bu varlığın satıldığı kişilere “ne vadettiği” dikkate alınmalıdır. Alıcısına tanınan haklara/îmkânlara göre kripto varlığın niteliği ve mevzuat kapsamındaki yerinin belirlenmesi “araçtan bağımsızlık ilkesi” olarak adlandırılmaktadır.

Örneğin herhangi bir şekilde bir şirkette ortaklık hakkı tanımak vaadiyle halktan para toplanması hâlinde (karşılığında resmi senet verilerek, adi kağıt parçası üzerine yazılarak, sözlü beyan verilerek vs.) yapılan faaliyet usulsüz halka arz tanımına girmekte ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi olmaktadır. Dolayısıyla bir şirkete ortaklık vaadiyle para toplanması hâlinde, bunu temsilen halka kripto varlık verilmesi işin özünü değiştirmemekte, diğer vaat yöntemlerinde olduğu gibi söz konusu faaliyet sermaye piyasası mevzuatına tabi olmaktadır. Nitekim, Kanun Teklifinde sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihracına ilişkin esasların belirlenmesi hususunda Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmektedir. Bunun dışında fayda kripto varlıkları ve elektronik para mahiyetindeki kripto varlıklar başta olmak üzere çıkarılabilecek diğer kripto varlık türleri bakımından Sermaye Piyasası Kurulu dışındaki kurum ve kuruluşların diğer mevzuattan kaynaklanan görevlerinin saklı olduğu Teklifte düzenlenmiştir. Öte yandan, sermaye piyasası mevzuatı dışında diğer mevzuatın yetki alanına girecek şekilde ilk satışı gerçekleştirilen kripto varlıkların sonrasında kripto varlık alım satım platformlarında işlem görmesi kripto varlıkların türünden bağımsız olarak Sermaye Piyasası Kurulu yetkisinde olacaktır.

Kripto varlık ekosisteminde geliştirilen ürünler için yaygın olarak “proje” kavramı kullanılmaktadır. Yukarıda kripto varlık türleriyle ilgili açıklanan bağlamda “proje” ifadesi de çok geniş bir yelpazeyi ifade etmektedir. Örneğin hâlihazırda geliştirilmiş olan bir blokzinciri üzerinde bu blokzincirinin geliştiricileri tarafından hazırlanan teknolojik imkânların kullanılmasıyla diğer kişiler tarafından yeni bir kripto varlık oluşturulması ve bunun bir vaatle satılması da proje olarak ifade edilebilmektedir. Öte yandan bu ekosistemin liderliğinin yapılabilmesi özgün blokzinciri oluşturulması konusundaki yazılım mimarisinin ve ilgili teknolojik araçların geliştirilmesine bağlıdır. Bu konunun önemi gözetilerek bu nitelikteki kripto varlıklarla sınırlı olmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu tarafından dağıtım ve satış izni verilmesine yönelik düzenleme yapılması da imkân dâhiline alınmakta, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun bu süreçte teknik destek vermesi öngörülmektedir.

Kripto varlıkların yaygınlaşmasındaki önemli sebepler arasında anonimite, gizlilik ve merkezileşimsizlik yer almakta olup, bu özellikler aynı zamanda kripto varlıkların ve bunların alım satımının ve saklanmasıyla düzenlenmesini de zorlaştırmaktadır. Zira, güvenilir ve sağlıklı bir işleyiş mekanizmasının oluşturulabilmesi için kripto varlıkların alım satımının yapıldığı ve saklandığı hizmet sağlayıcıların mümkün olduğunca şeffaf hâle getirilmesi gerekmektedir. Kripto varlıkların fiyatlarında gözlenen yüksek oynaklığa bağlı olarak ortaya çıkan risklerin yanı sıra, bunların şifreli cüzdanlarda saklanması ve varlıklarının aidiyetinin teyidi konuları da bu alanı düzenlemeyi zorlaştırmaktadır.

Bu çerçevede, Kanun Teklifinde, kripto varlık hizmet sağlayıcılar, kripto varlık platformlarının faaliyetleri, kripto varlıkların saklanması, Türkiye’de yerleşik kişilerin kripto varlık platformları nezdinde yapabileceği kripto varlık alım satım ve transfer işlemleri düzenlenmektedir. İlâveten kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulmaları ve faaliyet göstermeleri için Sermaye Piyasası Kurulundan izin almaları gerektiği düzenlenerek, bunların faaliyetleri sırasında uymaları gereken ilke ve esasların 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa eklenecek 35/B ve 35/C maddelerine dayanılarak çıkarılacak ikincil düzenlemeler ile Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirleneceği belirtilmektedir.

Bu kapsamda, Kanun Teklifi ile; 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 3, 13, 46, 74, 99, 101, 103 ve 130 uncu maddelerinde değişiklik yapılması ile Kanuna yeni 35/B, 35/C, 99/A, 99/B, 109/A, 110/A, 110/B, 115/A ve Geçici 11 inci maddelerin eklenmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun tanımlar maddesine uluslararası düzenlemelerle uyumlu olacak şekilde “kripto varlık”, “cüzdan”, “kripto varlık hizmet sağlayıcı”, “kripto varlık saklama hizmeti” ve “platform” tanımları ile Kanunun çeşitli maddelerinde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile ilgili hükümler yer aldığından “TÜBİTAK” kısaltması eklenmektedir.

Madde 2- Hâlihazırda Sermaye Piyasası Kanununun 13 üncü maddesi uyarınca sermaye piyasası araçlarının senede bağlanmaksızın kayden ihracı esas olup, kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin hakların Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde izlenmesi gerekmektedir. Söz konusu maddeye eklenen hüküm ile sermaye piyasası araçlarının Merkezi Kayıt Kuruluşu sistemine dâhil olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesi için esaslar belirlenmesine yönelik Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Maddenin birinci fıkrası ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlamaları için Sermaye Piyasası Kurulundan izin almaları zorunlu tutulmaktadır. Fıkra da gözetim ve denetim altında olan diğer finansal kuruluşlara benzer şekilde platformların faaliyet şartlarına, organizasyon yapılarına, sermayelerine, bilgi sistemlerine, pay devirlerine, yöneticilerine ve personeline ilişkin esasların belirlenmesi hususunda Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmektedir.

İkinci fıkra kripto varlık hizmet sağlayıcıların sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemlerini oluşturmakla ilgili yükümlülüklerini düzenlemektedir. Ayrıca, kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına Sermaye Piyasası Kurulunca izin verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun belirleyeceği kriterlere uygunluk aranacak olup, böylece bilgi sistemleri ve teknolojik altyapının güvenilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkra ile platformların ortaklarına ve yönetim kurulu üyelerine ilişkin olarak diğer sermaye piyasası kurumlarıyla benzer şekilde birtakım asgari şartlar getirilerek gerekli mali güç ve işin gerektirdiği dürüstlük ve itibarın sağlanması amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkra ile platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılmasına; kripto varlıkların takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esasların Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenleneceği belirtilmektedir.

Beşinci fıkra ile kripto varlık alım satım faaliyetinin özel olarak atıf yapılmış hükümler dışında Kanunun diğer hükümlerine tabi olmadığı düzenlenmektedir. Bu suretle kitle fonlamasında olduğu gibi kripto varlıkların da özel birtakım hükümlerle düzenlenmesi yöntemi benimsenmektedir. Fıkrayla sermaye piyasası araçlarına özgü haklar veren kripto varlıklar dışındaki kripto varlıkların sermaye piyasası araçları tanımı dışında, kripto varlık alım satım faaliyetinin de yatırım hizmet ve faaliyetleri tanımı dışında tutulması amaçlanmaktadır.

Altıncı fıkra ile öncelikle sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklara ilişkin olarak Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmesi amaçlanmaktadır. Fıkra da özgün blokzinciri oluşturulması konusundaki yazılım mimarisi ve buna ilişkin teknolojiyi temsil eden kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılması da düzenlenmekte, bu kapsamda dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi suretiyle oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayrıştırılamayan nitelikte olan kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılabilmesine yönelik Sermaye Piyasası Kurulunca belirleme yapılmasına imkân sağlanmaktadır. Bu nitelikteki kripto varlıkların belirlenmesi aşamasında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan ya da diğer kurum

ve kuruluşlardan teknik rapor alınması öngörülmektedir. Bu kripto varlıkların ülkemizde gelişiminin önünün açılması, blokzinciri ekosisteminde uluslararası mukayeseli üstünlük sağlanabilmesi ve liderlik yapılabilmesi için önem arz etmektedir.

Yedinci fıkrada diğer kurum ve kuruluşların diğer mevzuattan kaynaklanan haklarının saklı olduğu belirtilerek araçtan bağımsızlık ilkesine vurgu yapılmaktadır. Bu çerçevede, kripto varlıklar taşıdıkları özelliklere ve vadettikleri haklara göre farklı kurumların görev ve yetki alanlarına girmeleri durumunda bu kurumların görev ve yetkilerinin ilgili kripto varlıklara ilişkin olarak da kullanılabileceği açıkça vurgulanmaktadır. Böylelikle kripto varlıkların ve bunları çıkaranların ülkemizin mer'î mevzuatından bağımsız olmadığı, nitelikleri ve alıcılarına vadettikleri haklara göre muameleye tabi tutulabilecekleri ortaya konmaktadır.

Sekizinci fıkra ile kripto varlıkların çok çeşitli olabildiği dikkate alınarak, mevcut Kanunun bu kripto varlıklardan sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan ya da Sermaye Piyasası Kurulunun satış ve dağıtımına yönelik esasları belirlemesi öngörülen dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi suretiyle oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayrıştırılamayan nitelikte olan kripto varlıklar ile platformlarda alım satıma konu olan kripto varlıklarla sınırlı olduğu belirtilmektedir. Belirtilenler dışında ekosistem içerisinde yer alabilecek diğer kripto varlık türlerine bu Kanunun uygulanmayacağına açıklık getirilmesi amaçlanmaktadır. Böylelikle ekosistemin gelişimine kısıtlayıcı bir yaklaşımın getirilmemesi öngörülmektedir.

Dokuzuncu fıkra ile kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile ilgili ikincil mevzuat kapsamında Türk parasının kıymetinin korunması amacıyla düzenleyici ve sınırlayıcı esasların tayin ve tespit edilebileceği belirlenmektedir.

Onuncu fıkra ile sermaye piyasası araçları ile türev araçlara ilişkin finansal sözleşmeleri konu edinen rehin sözleşmelerine benzer şekilde kripto varlıkların da 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunundan muaf tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Maddenin birinci fıkrasıyla işlem koşullarının ve sunulacak hizmet şartlarının açık ve belirli olmasını teminen, müşterilerle kripto varlık hizmet sağlayıcılar arasında sözleşme imzalanması zorunlu tutulmakta ve sözleşme unsurlarına ilişkin belirleme yapma yetkisi alınmaktadır. Bankalar ve aracı kurumlar gibi diğer finansal kuruluşlara tanınan uzaktan iletişim araçlarıyla sözleşme ilişkisi kurma imkânı kripto varlık hizmet sağlayıcılara da tanınmaktadır. Fıkra da kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilere karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü sözleşme şartının geçersiz olduğu düzenlenmekte ve müşterilerin itiraz ve şikayetlerinin çözüleceği dâhili mekanizmalar oluşturulması zorunlu kılınmaktadır. Bunlara ek olarak, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve alt düzenlemeleri çerçevesinde kripto varlık hizmet sağlayıcılar yükümlü olarak belirlendiği için kimlik tespiti yükümlülüğü vurgulanmaktadır.

İkinci fıkra ile platformlarda işlem görecektir kripto varlıklarla ilgili esaslar belirlenmektedir. Kripto varlıkların merkeziyetsiz ekosisteminde çok sayıda kripto varlık ihracı gerçekleşmekte ve bunlar dünya üzerindeki platformlarda alım satıma konu edilmektedir. Bu kripto varlıkların bir kısmı ciddi ve tutarlı bir altyapıya sahipken, bir kısmı hane halkının gösterdiği yüksek ilgiden kısa vadede faydalanmayı amaçlamakta, bir kısmı ise doğrudan suiistimal amacını taşıyabilmektedir. Kripto varlıkların merkezi bir otorite tarafından iyi - kötü şeklinde ayrılması mümkün olmayıp, bu şekilde bir yaklaşım kripto varlık ekosisteminin temel felsefesiyle de bağdaşmamaktadır. Kripto varlık alımı yapanlar başarılı olacaklarını öngördükleri varlıkları risk alarak erken aşamada almak istemekte, dolayısıyla platformlarda işlem görecektir kripto varlıkların çok kısıtlayıcı bir şekilde belirlenmesi gelecekteki fırsatlara engel olunması

olarak algılanabilmektedir. Bu noktada sistem içerisinde bir denge unsuru sağlayabilmek bakımından platformlara nezdlerinde işlem görecektir kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı prosedür oluşturma zorunluluğu getirilmekte ve bu konuda ilave ilke ve esasları düzenleme yetkisi Sermaye Piyasası Kuruluna verilmektedir. Belirlenecek ilke ve esaslarda, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunun ve gerekli görülecek diğer kurum ve kuruluşların görüşlerinin de alınması suretiyle teknolojik kriterlere yer verilmesine de imkân sağlanmaktadır. Fıkra ile ilave olarak, bir kripto varlığın platformlarda işlem görmesinin, bunların kamuca tekeffülü anlamı gelmediği vurgulanarak kripto varlık satın alan kişilerin aldıkları risklerle sorumlu olacakları belirtilmektedir.

Üçüncü fıkra ile platformlarda fiyat oluşumu ve piyasa bozucu eylemlerle ilgili hususlar düzenlenmektedir. Kripto varlıklarda fiyat oluşumu konusunda genel kabul görmüş yaklaşımlar ve referans noktaları bulunmamaktadır. Esasen uluslararası çatı kuruluş ya da ülke otoriteleri tarafından hazırlanan raporlarda, kripto varlıkların değerine temel oluşturan unsurların tam belirli olmaması, anonimite ve merkeziyetsizlik gereği şeffaf olmayan mülkiyet bakiyesi dağılımları, işlemlerin gerçekleştiği platformların bir kısmının faaliyet göstermek için düzenlenme seviyesi yetersiz ülkeleri tercih etmeleri gibi sebeplerle kripto varlıklar tanımsal olarak manipülatif kabul edilmektedir. Mukimlik prensibinin geçerli olmayabildiği, merkeziyetsizliğin esas olarak görüldüğü kripto varlık alım satım piyasalarında aynı varlıklar eşanlı olarak birden fazla ülke piyasasında işlem görebilmekte, farklı platformlarda oluşan fiyatlar diğer platform fiyatlarını da etkileyebilmekte, arbitraj amaçlı işlemler yaygın olarak görülmektedir. Bu kapsamda kripto varlıkların bu özellikleri dikkate alınarak yurt dışı piyasalarda da yaygın işlem gören ve fiyatı yurt dışında oluşan kripto varlıklar 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunundaki piyasa bozucu eylemlere yönelik hükümlerin kapsamı dışında tutulmaktadır. Bununla birlikte, platformlara nezdlerinde gerçekleşen işlemlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil, dürüst ve rekabetçi bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması yükümlülüğü getirilmektedir. Ayrıca, platformlar piyasa bozucu nitelikte eylem ve işlemlerin tespit edilmesi ve önlenmesi amacıyla gözetim sistemi kurmakla yükümlü kılınmaktadır.

Dördüncü fıkra ile müşteriler ve kripto varlık alım satım platformları arasındaki olası uyuşmazlıkların çözümünde, genel hükümlerin uygulanacağı belirtilmektedir. Kripto varlıklar sermaye piyasası aracı tanımı dışında tutulduğundan, kripto varlıkların Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından yürütülen tazmin hükümleri kapsamı dışında olduğu düzenlenmektedir.

Beşinci fıkra ile platformlarda gerçekleşen tüm transfer işlemlerinin kayıt altına alınmasına yönelik yükümlülük getirilerek, platform nezdindeki hareketler bakımından uluslararası ilkelere uygun şekilde şeffaflık sağlanması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen kurallara uygun olarak kripto varlık transfer işlemlerinde Sermaye Piyasası Kurulu ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan düzenlemelere uyulması öngörülmektedir.

Altıncı fıkra ile kripto varlıkların saklanması konusundaki temel ilkeler belirlenmektedir. Mevcut durumda ülkemizdeki platformlar nezdinde hesap açan müşterilere cüzdan adreslerinin açık anahtarları verilmekte olup, cüzdandan harcama ve transfer hakkı sağlayan özel anahtarlar platformlarda bulunmaktadır. Dolayısıyla, cüzdan adreslerinin kontrolü platformlarca sağlanmaktadır. Müşteriler tarafından hesaba yatırılan nakit ve kripto varlık tutarları, platformların banka hesaplarına ve kontrolü platformlarda olan cüzdanlara aktarılmaktadır. Aktarılan tutarlar karşılığında platform üzerinde müşteriler adına kaydı TL ve kripto varlık bakiyeleri oluşturulmaktadır. Müşterilerin platforma girecekleri talimatlar suretiyle kripto varlıklarını platform dışındaki kendi kontrollerindeki cüzdanlara aktarmaları mümkün olabilmektedir. Öte yandan kısa süreli fiyat hareketlerinden faydalanmaya çalışan müşteriler soğuk cüzdanlarından alım satım platformlarına varlık aktarılması operasyonel süreçlere

ve zamana tabi olduğu için bu yöntemi çok tercih etmemekte, varlıklarını genel olarak platform kontrolündeki cüzdanlarda bırakmaktadır. Varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında ya da güvenli üçüncü bir tarafta tutulması durumunda suiistimal riskleri azalacaktır. Bu çerçevede, fıkra müşterilerin varlıklarını kendi cüzdanlarında bulundurmalarının esas olduğu belirtilmektedir. Müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmaya tercih etmedikleri varlıkların ve nakitlerin ise platformlar dışında nitelikleri belirlenecek üçüncü taraflarca saklanması suiistimal riskini azaltacağı değerlendirilerek kripto varlıklara yönelik saklama hizmetinin Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yapılacak düzenleme uyarınca yetkilendirilmiş ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından uygun görülen bankalarca veya Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer kuruluşlarca sunulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Yedinci fıkra ile müşteri nakitlerinin ve kripto varlıklarının kripto varlık hizmet sağlayıcıların varlıklarından ayrı olarak tutulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, kripto varlık hizmet sağlayıcıların borçları nedeniyle müşterilerin nakit ve kripto varlıklarının haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamayacağı düzenlenerek, müşteri varlıklarının koruma altına alınması amaçlanmaktadır.

Sekizinci fıkra ile Sermaye Piyasası Kuruluna kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve portföy yöneticiliği konusunda ilke ve esas belirleme yetkisi verilmektedir.

Dokuzuncu fıkra ile kripto varlık alım satım platformlarının yayın, ilan, reklam ve duyuruları ile her türlü ticari iletişimleriyle ilgili esasları belirleme yetkisi Sermaye Piyasası Kuruluna tanınmaktadır.

Onuncu fıkra ile düzenleme altında olan diğer finansal kuruluşlara benzer şekilde, kripto varlık hizmet sağlayıcılara icra edecekleri faaliyetleri gösterir yetki belgesi verilmesi düzenlenmektedir.

Madde 5- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların bankalar nezdinde tutulmakta olan müşteri nakitlerinin, hizmet sağlayıcıların malvarlığından ayrı izlenmesi amaçlanmaktadır. Kanunun 46 ncı maddesinde bankalar nezdinde tutulan müşteri nakitleriyle ilgili usul ve esaslarda da müşterilerin haklarını güçlendirme amaçlı değişiklik yapılması öngörülerek maddeye iki fıkra eklenmekte ve söz konusu fıkralarda bankalar nezdinde tutulmakta olan müşterilere ait nakitlerin, yatırım kuruluşlarının malvarlığından ayrı izlenmesine yasal altyapı kazandırılması ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bu hesapların izlenebilir hâle gelmesi hedeflenmektedir.

Madde 6- Maddeyle kitle fonlama platformlarının ve kripto varlık hizmet sağlayıcıların Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine üye olmaları zorunlu tutularak, bir meslek kuruluşu bünyesinde temsil edilmeleri ve böylelikle sektörle tek bir ortak nokta üzerinden iletişim kurulabilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca, sektörlerin kendi öz disiplinini sağlamasında Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğinin öz düzenleyici fonksiyonundan yararlanılması amaçlanmaktadır.

Madde 7- Madde ile izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğünün tespit edilmesi hâlinde uygulanacak tedbirlerde değişiklik yapılmaktadır. 13/10/2022 tarihli ve 7418 sayılı Kanunun 32 ncı maddesiyle 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin dördüncü fıkrasında değişiklik yapılarak, gelişen teknoloji ile birlikte, internet ortamında işlenen suç konu yayınların içerik veya yer sağlayıcısının belirlenmesinde yaşanan sorunlar nedeniyle içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilecek suçlarda, yurt içi-yurt dışı ayrımının kaldırılmış olmasına uygun olarak, izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin internet aracılığıyla yürütülmesinde de yurt içi-yurt dışı ayrımı kaldırılmaktadır. Uygulanacak tedbirlere, teknolojik gelişmeler dikkate alındığında erişiminin engellenmesi tedbirinin her durumda uygulanamaması sebebiyle içeriğin çıkarılması tedbiri de eklenmektedir. Ayrıca, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde

karar alma yetkisi Sermaye Piyasası Kurulunda olduğundan erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu tarafından alınması ve uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine bildirilmesi şeklinde değişiklik yapılmaktadır. Kurulun tüm kararlarına karşı idari yargı yolu açık olduğundan, erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması kararlarına karşı yargı yolu da açıktır.

Madde 8- Madde ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde uygulanacak tedbirler için Kanunun 96 ncı maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde uygulanacak tedbirler için Kanunun 99 uncu maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde bulunanların ilan, reklam ve açıklamalarına ilişkin olarak Kanunun 100 üncü maddesinin birinci fıkrası hükümlerinin uygulanacağı düzenlenerek bahsi geçen işlemlere yönelik tedbirler getirilmektedir. Maddede ilave olarak, kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinden kaynaklanan nakit ödeme ve kripto varlık teslim yükümlülüklerinin yerine getirilememesi ile Kurulca belirlenen esaslara ya da yasaklara aykırı olarak internet üzerinden ilan, reklam ve duyuru yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi hâllerinde uygulanacak tedbirlere yer verilmektedir. İlâveten, Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapılması ve yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyette bulunulması durumunda uygulanacak tedbirlerin düzenlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 9- Madde ile platformlar nezdinde gerçekleştirilecek denetim faaliyetlerine yönelik yetki Sermaye Piyasası Kuruluna tanınmaktadır. Ayrıca, kripto varlıkların niteliklerinin ve platformların yürüttüğü faaliyetlerin teknoloji yoğun olması sebebiyle denetimlere bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurumlarından personelin de (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu personeli gibi) katılımının sağlanması amaçlanmaktadır.

İkinci fıkra ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların mali yapıları ve bilgi sistemleri konularındaki bağımsız denetim esaslarının belirlenmesi konusunda Sermaye Piyasası Kuruluna yetki tanınmaktadır. Hizmet sağlayıcıların mali durumlarının yanı sıra faaliyetlerini yürütmekte oldukları teknolojik altyapı ve sistemlerin sağlıklı bir şekilde işleminin sağlanması amacıyla bilgi sistemleri denetimine ilişkin esasların Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ve gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşleri çerçevesinde belirleneceği düzenlenmektedir. Söz konusu denetimlere kamu personelinin de izleyici sıfatıyla katılımına yönelik esaslar belirlenmekte olup, böylece yeni gelişen bu alandaki bilgi ve tecrübe birikiminin pekişmesi amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkra ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyetleri neticesinde yükümlülüklerini yerine getirememeleri hâlinde sorumlu oldukları; platform yönetim kurulu üyelerinin de kusurlarına ve durumun gereklerine göre sorumlu tutulacakları ve şahsi sorumluluk kapsamında zimmet hükümlerine tabi olacakları hususu belirtilmektedir.

Dördüncü fıkra da siber saldırı, bilgi güvenliği ihlali gibi fiillerden kripto varlık hizmet sağlayıcıların 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 71 inci maddesi kapsamında sorumlu oldukları; platform yönetim kurulu üyelerinin de kusurlarına ve durumun gereklerine göre sorumlu tutulacakları ve şahsi sorumluluk kapsamında zimmet hükümlerine tabi olacakları hususu belirtilmektedir. Ancak, hizmet sağlayıcıların kusuru olmaksızın sunulan hizmetlerde yaşanan kesintilerden kaynaklanan, geçici bir süre emir iletilmemesi ya da işlem/transfer yapılamaması gibi durumlar kapsam dışında bırakılmaktadır.

Beşinci fıkra da kripto varlık hizmet sağlayıcılara idari para cezası verilebilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır. Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının Kanunda atıf yapılan hükümler dışında Kanunun diğer hükümlerine tabi olmayacağı 35/B maddesinin beşinci fıkrasında düzenlendiğinden idari para cezalarının ne şekilde tesis edileceğine açıklık getirilmesi amaçlanmaktadır.

Altıncı fıkra ile Kanunun 111, 112, 113 ve 115 inci maddelerine atıf yapılarak “bilgi, belge vermeme, denetimin engellenmesi suçu”, “yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında, finansal raporlarda usulsüzlük suçu”, “denetimde talep edilen bilgiler hakkında sır saklama yükümlülüklerine uyulmaması suçu” kripto varlık hizmet sağlayıcılar bakımından da öngörülmekte, 115 inci maddeye yapılan atıfla savcılıklara yazılı başvuru ve soruşturma usullerine açıklık getirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar dışında Kurulca esasları belirlenmesi öngörülen kripto varlıkların Kanuna ve ilgili düzenlemelere aykırı şekilde satış ve dağıtımının yapılması halinde Kanunun 91 ve 92 nci madde hükümlerinde öngörülen tedbirlerin uygulanabilmesi ve söz konusu aykırılıklarda Kanunun 109 uncu maddesinde öngörülen yaptırımların uygulanması amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Yedinci fıkra ile nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz gibi idari ve adli taleplerin yerine getirilmesinde yaşanabilecek belirsizliği önlemek amacıyla, bu işlemlerin kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından yerine getirilmesi düzenlenmektedir. Düzenleme ile müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli taleplerin münhasıran kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilmesi, bu varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczinin 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunun 78 inci maddesinin uygulanması suretiyle gerçekleştirmesi amaçlanmaktadır. Bilindiği gibi, borçlusu tarafından süresinde ödenmeyen alacakların Devlet eliyle takip ve tahsil edilerek alacaklısına ödenmesine ilişkin genel icra hukuku uygulamasını 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu düzenlemektedir. Özel bazı alacakların takibi ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında yapılmaktadır. 6183 sayılı Kanunun “Kanunun şümülü” başlıklı 1 inci maddesi hükmünden de anlaşılacağı üzere; Devlete, il özel idarelerine veya belediyelerin vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer’i amme alacakları ile akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilmektedir. Bu itibarla, 6183 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak suretiyle alacaklarını takip edecek idareler tarafından da, nakit ve kripto varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczedilebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, nakit ve kripto varlıklara adli makamlarca el konulması hâlinde, el konulan varlıkların cüzdanlarda muhafazasının ne şekilde yapılacağına açıklık getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile Kanunda yer alan bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirlerin piyasa bozucu eylemler için de uygulanabilmesi ve Kanunun 104, 106 ve 107 nci maddelerinde yer alan fiiller için yürütülecek denetimlerde, internet ve sosyal medyanın vasıta olarak kullanıldığının anlaşılması durumunda, söz konusu internet sitesine erişimin engellenmesinin ve/veya sosyal medya içeriğinin çıkarılmasının sağlanması, bu yolla yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması amaçlanmaktadır.

Madde 11- Madde ile 6362 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişikliğe gidilerek aykırılıkların tespitinde ve uygulanacak yaptırımlarda dikkate alınacak finansal tablolar belirtilmekte, ceza üst sınırının tespitinde esas alınacak brüt satış hasılatı ile vergi öncesi kârın belirlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleme yetkisi Sermaye Piyasası Kuruluna tanınmaktadır. Öte yandan, maddeye eklenen fıkra ile, hakkında idari para cezası tesis edilecek ilgili kişinin gider kalemlerinin taraflar arasında serbestçe belirlenebildiği ve tesis edilecek idari para cezaları ya da örtülü kazanç olarak aktarılan tutar ile herhangi bir illiyet bağının bulunmadığı göz önünde bulundurularak, söz konusu gider kalemlerinin 6362 sayılı Kanunun 103 ve 104 üncü maddelerinde belirtilen menfaat hesaplamalarında dikkate alınmaması ile menfaat hesabında kârın realize edilip edilmediğine bakılmadığı hususunun mevzuatta netleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu şekilde idari para cezaları ya da

örtülü kazanç olarak aktarılan tutara ilişkin menfaat hesaplamaları daha kolay ve hızlı yapılabilecek ve incelemelerin hızlı sonuçlanması caydırıcılığı artıracaktır.

Madde 12- Madde ile, izinsiz faaliyetlerin engellenmesi amacıyla, Sermaye Piyasası Kurulundan izin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürütenlere ceza öngörülmektedir.

Madde 13- Madde ile, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda öngörülen zimmet hükümleri esas alınarak görevi nedeniyle kendisine tevdi edilmiş olan veya koruma, saklama ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri, diğer malları veya kripto varlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kripto varlık hizmet sağlayıcı yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensuplarına ceza öngörülerek, müşteri varlıklarına yönelik usulsüz işlemlerin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Kripto varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında değil, hizmet sağlayıcılarda tutulması halinde kötü niyetli hareket edildiğinde izinin takip edilmesi ve yatırımcıların korunması için gerekli işlemlerin yapılması oldukça güçtür. Bu konuda dünyada bilinen ilk olumsuz örnek Japonya’da 2014 yılında MT.GOX platformunda yaşanmış olup, o tarih itibarıyla 450 milyon ABD doları değerli kripto varlıklar suiistimale uğramıştır. Yakın dönemde ABD’de FTX isimli platform müşterilere ait kripto varlıkları kendilerinden habersiz olarak çeşitli işlemlerde kullanması ve zarar etmesi sonucu müşterilerine karşı olan yükümlülüklerini yerine getiremez duruma düşmüştür. İlk anda hesaplanan zarar 10 milyar ABD doları olup, ABD yargısında davalar devam etmektedir. Ülkemizde de Thodex vakası olmuş, platform müşterilerine karşı olan kripto varlık yükümlülüklerini yerine getirememiş, platformun kurucu ortağı yurtdışına firar etmiş ve mağduriyetlere sebep olmuştur. Bu kapsamda kripto varlıkların kendine özgü yapısı sebebiyle işlemlerin geri döndürülemez nitelikte olması ve varlıkların takibinde yaşanan zorluklar dikkate alınarak madde ile cezai hükümler diğer finansal kurumlara göre daha ağır tutulmuştur.

Madde 14- Madde ile, zimmet suçunu işleyenlerin şahsi sorumluluklarına gidilerek Sermaye Piyasası Kurulunun talebi üzerine müşterilere verdikleri zararlar sınırlı olarak bunların doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebileceği düzenlenmektedir.

Madde 15- Madde ile, zimmet suçunun niteliği ve neden olabileceği mağduriyetler dikkate alınarak hâlihazırda Kanunda bulunan soruşturma usullerinden farklı özel bir soruşturma usulüne tabi olması sağlanmaktadır.

Madde 16- Madde ile Kanunun 130 uncu maddesine eklenecek yeni beşinci fıkra ile kripto varlık alım satım platformlarının gelirlerinden Sermaye Piyasası Kuruluna ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna ödenecek pay düzenlenmektedir. Söz konusu fıkrada Kurulun borsa gelirlerinden pay almasına ilişkin Kanun hükmünün 27/3/2015 tarihli ve 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12 nci maddesi ile değiştirilmeden önceki hâli esas alınmaktadır.

Madde 17- Madde ile, Kanunun yürürlüğe girmesi ile birlikte kripto varlık hizmet sağlayıcıların yetkilendirilme süreçleri ve başvuru süreleri, süresi içerisinde başvurmayan kuruluşlar hakkında uygulanacak hükümler ile ikincil düzenlemenin yürürlüğüne yönelik geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Madde 18- Yürürlük maddesidir.

Madde 19- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

5/6/2024

Esas No: 2/2162

Karar No: 8

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2162 esas numaralı, “*Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*”, Komisyonumuzun 30/5/2024 tarihinde yaptığı 32’nci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Ankara Milletvekilleri Ömer İLERİ ve Zeynep YILDIZ ile 115 Milletvekili tarafından 16/5/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2162 esas numaralı; “*Sermaye Piyasası Kanununda Değişik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 30/5/2024 tarihinde yaptığı 32’nci birleşiminde 2/2162 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin imza sahipleri Ankara Milletvekilleri Ömer İLERİ ve Zeynep YILDIZ ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (SBB), Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), Rekabet Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu (KVKK), Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Yatırımcı Tazmin Merkezi (YTM), Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK), Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), Erişim Sağlayıcıları Birliği (ESB), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Türkiye Bankalar Birliği (TBB), Finansal Kurumlar Birliği (FKB), Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği (TÖDEB), Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) ve Uluslararası Yatırımcılar Derneği (YASED) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/2162 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/2162 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Sermaye Piyasası Kanununun tanımlar maddesine uluslararası düzenlemeler ile uyumlu olacak şekilde cüzdan, kripto varlık, kripto varlık hizmet sağlayıcı, kripto varlık saklama hizmeti ve platform tanımlarının eklenmesine,

- Sermaye piyasası araçlarının MKK sistemine kayıt olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesine yönelik esasları belirleme yetkisinin Sermaye Piyasası Kuruluna verilmesine,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlayabilmeleri için Kuruldan izin almalarının zorunlu tutulması ile Kurula platformların faaliyetlerine, sermayelerine ve personeline ilişkin ilke ve esaslar ile platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılmasına, takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin verilmesine, buna ek olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıların ortaklarına ve yönetim kurulu üyelerine ilişkin mali güç ile işin gerektirdiği dürüstlük ve itibarın sağlanması için asgari şartların belirlenmesine, bunların yanında kripto varlıkların ve bunları çıkaranların ülkemizin mer’i mevzuatından bağımsız olmadığına, nitelikleri ve alıcılarına vadettikleri haklara göre muameleye tabi tutulabileceklerine ve kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin Türk parasının değerinin korunması amacıyla düzenleyici ve sınırlayıcı esasların tayin ve tespit edilebileceğine,

- Hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyetlerine başlamalarına yönelik bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına yönelik ölçütlerin TÜBİTAK tarafından belirlenmesine, bunun yanında özgün blokzinciri oluşturulması konusundaki yazılım mimarisi ve buna ilişkin teknolojiyi temsil eden kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılmasının, bu kapsamda dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi suretiyle oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayrıştırılamayan nitelikte olan kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılabilmesine yönelik Kurulca belirleme yapılmasına olanak sağlanmasına ve bu nitelikteki kripto varlıkların belirlenmesi aşamasında TÜBİTAK’tan ya da diğer kurum ve kuruluşlardan teknik rapor alınabilmesine,

- Müşterilerle kripto varlık hizmet sağlayıcılar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu tutulmasına ve sözleşme unsurlarına ilişkin belirleme yetkisinin Kurula verilmesine, bankalar ve aracı kurumlar gibi diğer finansal kuruluşlara tanınan uzaktan iletişim araçlarıyla sözleşme ilişkisi kurma olanağının kripto varlık hizmet sağlayıcılara da tanınmasına, bunun yanında platformlara nezdlerinde işlem görecektir kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı prosedür oluşturma zorunluluğu getirilmesine ve Kurula bu konuda ek ilke ve esasları düzenleme yetkisinin verilmesine, ayrıca platformlarda fiyat oluşumu ile piyasa bozucu eylemlerle ilgili konuların belirlenmesine ve platformların yatırımcı tazmin hükümleri kapsamı dışında tutulmasına, buna ek olarak Kurula platformların yayın, ilan, reklam ve duyuruları ile her türlü ticari iletişimleriyle ilgili esasları belirleme yetkisinin verilmesine,

- Bankalar nezdinde tutulmakta olan müşterilere ait nakitlerin, yatırım kuruluşlarının malvarlığından ayrı izlenmesine ve Kurul tarafından bu hesapların izlenebilir hâle getirilmesine,

- Kitle fonlama platformlarının ve kripto varlık hizmet sağlayıcıların Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine üye olmalarının zorunlu tutulmasına,

- İnternet aracılığı ile yürütülen izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerine karşı uygulanacak tedbirlere erişimin engellenmesi tedbirinin yanında içeriğin çıkarılması tedbirinin de eklenmesine, bunun yanında sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde karar alma yetkisi Kurulda olduğundan erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması kararlarının da Kurul tarafından alınmasına ve uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine bildirilmesine, Sermaye Piyasası Kanununda yer alan bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirlerin, piyasa bozucu eylemler için de uygulanabilmesine ve bu durumlarda internet ve sosyal medyanın araç olarak kullanıldığının anlaşılması durumunda, söz konusu internet sitesine erişimin engellenmesinin ve/veya sosyal medya içeriğinin çıkarılmasının sağlanmasına, bu yolla yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunmasına,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde Sermaye Piyasası Kanununun 96 ncı maddesinin; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde Kanunun 99 uncu maddesinin ve izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde bulunanların ilan, reklam ve açıklamalarına ilişkin olarak Kanunun 100 üncü maddesinin birinci fıkrası hükümlerinin uygulanmasına, bunun yanında kripto varlık hizmet sağlayıcıların nakit ödeme ve kripto varlık teslim yükümlülüklerine yönelik Kurulun alacağı önlemler ile Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapılması durumunda uygulanacak önlemlerin belirlenmesine, ayrıca yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyette bulunulması ya da Kurulca yapılacak düzenlemeler kapsamında kripto varlıklara ilişkin yasaklanmış bir faaliyetin Türkiye’de yerleşik kişilere sunulmasının da izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı sayılmasına ve yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de iş yeri açılması, Türkçe internet sitesi oluşturulması, sunulan kripto varlık hizmetlerine ilişkin olarak doğrudan ve/veya Türkiye’de yerleşik kişi ya da kurumlar aracılığıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunulması durumlarından herhangi birinin varlığı hâlinde faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olduğunun kabul edilmesine,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların denetim faaliyetlerinde; Kurul tarafından denetim faaliyetlerine ilişkin önemlilik ve öncelik ilkeleri ile risk değerlendirmelerinde dikkate alınacak ölçütlerin ve uygulama esaslarının belirlenmesine ve her türlü sermaye piyasası faaliyet ve işlemlerinin denetiminde meslek personeli görevlendirilmesine, bu kapsamda kripto varlıkların niteliklerinin ve platformların yürüttüğü faaliyetlerin teknoloji yoğun olması dikkate alındığında SPK tarafından yapılacak denetimlere eşlik etmek üzere Kurulun talebi üzerine kamu kurumlarının da denetime katılımının sağlanmasına, buna

ek olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıların mali ve bilgi sistemlerinin bağımsız denetimlerinin Kurul tarafından ilan edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarına yapılmasına ve bilgi sistemlerinin denetimine ilişkin ek esasların belirlenmesinde TÜBİTAK veya gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşlardan görüş alınmasına,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyetleri ile nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan kripto varlık hizmet sağlayıcıların sorumlu olmasına, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının bilişim sistemlerinin işletilmesi, her türlü siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya personelin her türlü davranışından kaynaklanan sorumluluklarının Türk Borçlar Kanununun 71 inci maddesi hükmü uyarınca bir kusursuz sorumluluk hali olan tehlike sorumluluğu kapsamında değerlendirilmesine, bunun yanında Kurulca yapılacak düzenlemelere aykırı davranış durumunda mevcut sermaye piyasaları düzenlemelerine uygun olarak idari para cezası uygulanmasına, Sermaye Piyasası Kanununda sayılan birtakım suçların ve bu suçlara uygulanacak önlemlerin kripto varlıklar için de uygulanmasına, ayrıca müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli taleplerin münhasıran kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından yerine getirilmesine,

- Kurula, Sermaye Piyasası Kanununa dayanılarak yapılan düzenlemelere aykırılıkların tespitinde ve uygulanacak yaptırımlarda dikkate alınacak finansal tabloların ve ceza üst sınırının tespitinde esas alınacak brüt satış hasılatı ile vergi öncesi kârın belirlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleme yetkisinin tanınmasına, bunun yanında hakkında idari para cezası tesis edilecek ilgili kişinin gider kalemlerinin taraflar arasında serbestçe belirlenebilmesine ve tesis edilecek idari para cezaları ya da örtülü kazanç olarak aktarılan tutar ile herhangi bir illiyet bağının bulunmadığı göz önünde bulundurularak, söz konusu gider kalemlerinin Kanunun 103 ve 104 üncü maddelerinde belirtilen menfaat hesaplamalarında dikkate alınmaması ile menfaat hesabında kârın gerçekleşme durumuna bakılmamasına,

- İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişilerin ve tüzel kişilerin yetkililerinin üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılmalarına,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcılarında görevi nedeniyle kendisine tevdi edilmiş olan veya koruma, saklama ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri, diğer malları veya kripto varlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kişilere uygulanacak hapis ve para cezalarının belirlenmesine, buna ek olarak kripto varlık hizmet sağlayıcılarında zimmetine para geçiren yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolü elinde bulundurmış olan gerçek kişi ortaklarının şahsi sorumlulukları yoluna gidilmesine ve mahkemeden iflaslarının istenmesine, iflasına karar verilen kişilerin mal varlıklarının öncelikle zarara uğratan müşterilerin zararlarının ödenmesinde kullanılmasına, ayrıca kripto varlıkların zimmet suçunun niteliği ve neden olabileceği mağduriyetler dikkate alındığında hâlihazırda Kanunda bulunan soruşturma usullerinden farklı bir soruşturma usulüne tabi olmasının sağlanmasına,

- Kripto varlık alım satım platformlarının bir önceki yıl faiz gelirleri hariç tüm gelirlerinin yüzde birinin Kurul ve yüzde birinin de TÜBİTAK bütçesine ilgili yılın mayıs ayı sonuna kadar gelir olarak kaydedilmesine,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların yetkilendirilme süreçleri ve başvuru süreleri, süresi içerisinde başvurmayan kuruluşlar hakkında uygulanacak hükümler ile ikincil düzenlemenin yürürlüğüne yönelik geçiş hükümlerinin belirlenmesine,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin etkisiyle sermaye piyasalarında yaşanan değişim ve dönüşümün yakından takip edilerek kripto varlıklara ve bu varlıkların piyasalarına ilişkin hazırlanan yasal düzenlemenin esnek ve yönlendirici bir yapıda olmasının doğru bir yaklaşım olduğu ancak bu alanın düzenlenmesi noktasında bir gecikmenin yaşandığı, buna ek olarak Teklifin alanı tümüyle düzenleyecek bir şekilde değil de genel olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıları düzenleyen bir Kanun Teklifi olduğu, bu kapsamda Teklifin geliştirilmesinin ve genişletilmesinin hem kripto varlık piyasaları hem de ülkemiz için daha yararlı olacağının öngörüldüğü, bu doğrultuda kripto varlık piyasalarında şeffaflık ve hesap verebilirliğin de sağlanması amacıyla önümüzdeki dönemlerde Teklifi destekleyecek nitelikte yeni düzenlemelere gereksinim duyulabileceği, bunun yanında alanın gelişim süreci göz önünde bulundurulduğunda ülkemiz finansal kurum ve kuruluşlarının ortak bir çalışma ile alanın gelecekte ne şekilde yönetileceği, neler getireceği ve hangi riskleri barındıracağına ilişkin bir çerçeve yol haritasının oluşturulmasının alanın güvenli gelişimine katkı sağlayacağını değerlendirildiği, düzenleme ile kara paranın aklanması ile mücadele ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik yürütülen çalışmalara da büyük katkı sağlamanın beklendiği,

- Kripto varlık piyasalarında küresel çapta büyük bir işlem hacminin gerçekleştiği ve bu hacimle birlikte büyük çaplı getirilerin de yatırımcılar tarafından elde edildiği, ancak Kanun Teklifi ile kripto varlık piyasalarında elde edilecek getiriye ilişkin herhangi bir vergisel düzenlemenin yapılmadığının görüldüğü, bu kapsamda hem kripto varlık işlemlerinden hem de kripto varlık üretiminden elde edilecek getirilere yönelik gelir adaletini sağlayıcı ve çoğunluğu kapsayıcı bir vergi düzenlemesi yapılmasının bir gereklilik olarak görüldüğü, bunlara ek olarak kripto varlık hizmet sağlayıcılarının gelirlerinden Sermaye Piyasası Kurulu ve TUBİTAK'a aktarılabilecek yüzde 1'erlik kaynağın kripto varlık hizmet sağlayıcıların işlemleri sonucunda zarar edebilecekleri de değerlendirildiğinde yıllık toplam gelir yerine kârdan alınacak şekilde değiştirilmesinin daha uygun olacağını değerlendirildiği, ayrıca hizmet sağlayıcıların yanında saklama hizmeti verecek işletmelerin de kârlarından Kurul ve TUBİTAK'a yüzde 1'erlik kaynak aktarmalarının yerinde olacağı,

- Blokzincir teknolojisinin yalnızca kripto varlıklarda değil gümrük işlemleri, taşımacılık sektörü ve noterlik hizmetleri gibi bir çok alanda işlemlerin hızlandırılması ve güvenli hâle getirilmesi açısından büyük gelecek vadettiği, bu kapsamda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile TUBİTAK'ın etkin rol alarak ülkemizde blokzincir ve dağıtık defter teknolojilerinin geliştirilmesi ve iletilebilmesi için çalışmalar yapmasının gerekli görüldüğü, buna ek olarak Türkiye'nin finansal teknolojiler alanında öncü ülkeler arasında yer aldığı ve bu ilerlemenin geliştirilmesi için İstanbul Finans Merkezinde blokzincir ve dağıtık defter çalışmalarının hızlı bir şekilde başlatılmasının ve bu çalışmalara TUBİTAK başta olmak üzere ilgili kuruluşların da etkin bir şekilde dahil edilmesinin yararlı olacağı,

- Küresel çapta küçük yatırımcıların finansal piyasalarda korunmasının öncelikli bir konu olarak görüldüğü ancak Kanun Teklifinde küçük yatırımcıların yatırımlarını tazmin etmeye yönelik düzenlemelerin yer almadığı, buna göre kripto varlıkların ve kripto varlık piyasalarının taşıdığı riskler göz önünde bulundurulduğunda yatırımcıların piyasa dışı kayıplarını da kapsayacak bir sigorta sisteminin kurulmasının yararlı olacağı, bu kapsamda gerekirse kripto varlık hizmet sağlayıcılara getirilen yüzde 1'lik yükümlülüğün binde 15'e çıkarılarak binde 5'lik kısmın sigorta sistemine aktarılması yoluyla sistem için kaynak oluşturulabileceğinin değerlendirildiği, ayrıca hem finansal okuryazarlığın hem de alan itibarıyla teknolojik okuryazarlığının geliştirilerek geçmişte yaşanan krizlerin tekrarının yaşanmaması için risklerin en aza indirilmesi gerektiği, buna ek olarak piyasaya ve piyasada hizmet veren işletmelere yönelik denetleme ve düzenleme işlemlerinin de sıklaştırılması yoluyla küçük yatırımcıların etkin korunmasının yerinde olacağının değerlendirildiği,

- Türkiye’de 10 milyona yakın kripto varlık yatırımcısının bulunduğu ve ülkemizde aynı zamanda kripto varlık üretiminin de gerçekleştirildiği, bunun yanında kripto varlıklar açısından mevzuattaki belirsizliklere rağmen Türkiye’nin Chainalysis tarafından yapılan Küresel Kripto Benimseme Endeksinde 12. sırada yer aldığı ve her tür kripto varlık piyasası için cazip bir konumda bulunduğu, buna göre İstanbul Finans Merkezi, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Sermaye Piyasası Kurulu gibi kurum ve kuruluşların da etkin katılımları ile ülkemizin kripto varlık piyasaları yönünden daha cazip bir hale getirilebileceğinin değerlendirildiği, bu kapsamda gerekli yasal düzenlemelerin zaman kaybetmeden hayata geçirilerek küresel çapta hızla büyümekte olan bu piyasaların ülkemize çekilmesi ve alanda öncü ülkeler arasına girmemizin hem ülkemiz hem de finansal piyasalarımız açısından yararlı olacağı,

- Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Yönelik Mali Eylem Görev Gücü tarafından 2019 yılında yapılan değerlendirme ile Türkiye’ye yönelik kara para aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin birtakım önerilerde bulunulduğu ve 2021 yılında yapılan bir başka değerlendirme ile söz konusu önerilerin tamamıyla hayata geçirilmediği için Türkiye’nin gri listeye alındığı, Türkiye’nin bu listede yer alan en büyük ekonomi olduğu ve Uluslararası Para Fonu tarafından yapılan bir çalışmaya göre bu listede yer alan ülkelere yönelik sermaye akışlarının gayrisafı yurtiçi hasıllarının yaklaşık yüzde 7,6’sı, doğrudan yatırımların da yaklaşık yüzde 3’ü oranında düştüğünün belirtildiği, bu kapsamda düzenlemenin Türkiye’nin yakın zamanda gri listeden çıkmasına yönelik olumlu etkilerinin olmasının beklendiği,

- Teklifte yer alan ‘mensup’ ibaresi ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların iş ve işlemlerinden gerçek ve tüzel kişi ayrımı yapılmadan işletme çalışanlarının da yasal sorumluluk altına alındığı ancak bu sorumluluk kapsamının açık bir belirsizlik içermesinin yanı sıra kanunilik ilkesine de aykırılık oluşturduğunun değerlendirildiği, buna ek olarak Teklif kapsamında kripto varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik Türk Borçlar Kanununda yer alan tehlike sorumluluğu kapsamındaki kusursuz sorumluluk hükümlerinin uygulanmasının olağan dışı bir uygulama olarak görüldüğü, bunların yanında kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali yapısına ilişkin düzenlemenin mevcut hali ile belirli bir sınır çizmediğinin ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve ortaklarına bir teminat sisteminin getirilmediğinin belirtildiği, bu kapsamda ilgili düzenlemenin daha açık hale getirilmesi ve hizmet sağlayıcıları ile ortaklardan teminat alınmasının gerekli görüldüğü, bunun yanında kripto varlık hizmet sağlayıcılarına faaliyetlerine başlamalarına yönelik yetki belgesi verilemeden bu işletmelerin teknolojik altyapıları ve siber suçlarla bağları gibi konuların denetlenmesinin piyasaya duyulan güveni artıracağına değerlendirildiği,

- Türkiye’nin kripto varlık piyasalarında öncü bir ülke olabilmesi için kripto varlıkların lisanslanarak küresel geçerlilik kazanmasının önemli bir etken olduğu, bu kapsamda Kurul tarafından küresel örnekler incelenerek kripto varlıkların lisanslanmasına ilişkin çalışmaların yapılması gerektiği, ayrıca Teklifte ‘madencilik’ olarak anılan kripto varlık üretimine ilişkin bir düzenlemenin yer almadığının görüldüğü, buna göre Türkiye’nin işin niteliği itibarıyla başta elektrik olmak üzere kripto varlık üretiminde kullanılan çeşitli girdilerde Avrupa ülkeleri ve ABD’ye göre çok daha ucuz olmasına rağmen toplam üretim maliyetlerinin yine de çok yüksek olduğu, bu doğrultuda üretimin desteklenmesi açısından devlet destekli krediler gibi destekleyici politikaların üretilmesinin sektörü desteklemek için yararlı olacağına değerlendirildiği,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile saklama hizmeti sunacak işletmelere getirilen yasal yükümlülüklerin diğer finansal hizmet sağlayıcılarından farklı bir yapıda gerçekleştirildiği, Teklifte kripto varlıkların stratejileri gereği saklama konusunda her kripto varlığa ilişkin farklı esasların

belirleneceğinin belirtildiği ancak kripto varlık piyasasının gelişmesi ve çeşitlenmesi öngörüsü doğrultusunda ilgili konunun bir mevzuat karmaşasına yol açabileceğinin de göz önünde bulundurulması gerektiği, ayrıca Teklifte getirilen düzenleme ile Türkiye’de kripto varlık ihracının kitle fonlama mevzuatına tabi tutulmasının öngörüldüğü ancak kripto varlık ihracının oldukça nitelikli bir teknik altyapıya ihtiyaç duyduğundan ilgili düzenlenmenin yeterli olmayacağının öngörüldüğü, bu kapsamda kripto varlık ihracına ilişkin gerekli yasal düzenlemelerin ayrı bir şekilde yapılmasının uygun olacağı,

- Kripto varlıkların ilerleyen dönemlerde yasal sözleşmelere konu olacağının değerlendirildiği ancak Teklifte bu konuya ilişkin bir düzenlemenin yer almadığı, bu eksikliğin ilerleyen zamanlarda sözleşmelerin yargı nezdinde geçerliliğine ilişkin bir boşluk yaratabileceği, bu kapsamda ilgili konunun da yasal olarak düzenlenmesinin yerinde olacağının değerlendirildiği,

- Teklifte müşteri nakit hesaplarının platformlarda veya bankaların mevduat hesaplarında ayrı bir şekilde saklanacağı ve mevduat hesaplarında saklanan paraların kripto varlık hizmet sağlayıcıların borçlarından dolayı haczedilemeyeceği ve rehin edilemeyeceği düzenlenmesine rağmen mevduatlardan elde edilen faiz gelirlerinin kimlere ödeneceği ya da nerelerde kullanılacağı noktasında çeşitli boşlukların bulunduğu, ayrıca Teklif ile bankalara kripto varlık saklama yetkisi verilmesinin zimmet suçu açısından Bankacılık Kanunu ile bu Kanun arasında uygulama çelişkisi yaratabileceğinin değerlendirildiği,

şeklinde görüş, eleştiri ve öneriler dile getirilmiştir.

Teklifin imza sahipleri Ankara Milletvekilleri Ömer İLERİ ve Zeynep YILDIZ ile ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Günümüzde hızla gelişen teknolojinin finansal piyasalarda da büyük bir gelişimi beraberinde getirdiği, bu kapsamda son dönemde dağıtık defter teknolojisindeki gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkan ve merkeziyetsiz finans olarak da adlandırılan kripto varlıkların finansal piyasalarda kendilerine yer bulduğu, buna bağlı olarak kripto varlıkların ulusal ve küresel çapta büyük ilgi uyandırdığı ve bireylerin kripto varlıklara büyük miktarlarda yatırım yaptığı, tüm bunların yanında dağıtık defter teknolojisi ve kripto varlıkların sağlayacakları yararların yanında bu varlıklara olan yoğun ilginin kötüye kullanılabilir olmasının küresel çapta olduğu gibi ülkemizde de yasal düzenleme gereksinimini doğurduğu, bu kapsamda ülkemizde kripto varlıklara ilişkin yasal düzenlemenin hayata geçirilmeden önce Hazine ve Maliye Bakanlığı, TCMB, SPK ve sektör temsilcilerinin de katılımı ile yoğun ve uzun bir çalışma yürütüldüğü, bunun yanında Teklifin doğrudan dağıtık defter teknolojisi ve kripto varlıkları değil, uluslararası düzenlemelerle uyumlu ve yatırımcıyı koruyacak şekilde kripto varlık hizmet sağlayıcıları düzenlediği,

- Türkiye’nin yalnızca kripto varlık kapsamında değil hiçbir yasa dışı kara para konusunda sorun yaşayan bir ülke olmadığı, gri listeye yalnızca tek bir nedene bağlı olarak ülkelerin alınmadığı, bunun yanında gri liste mekanizmasının sadece yasaklama özellikleri taşımadığı ve yapısı itibarıyla mevzuata ilişkin izleme özelliğinin de bulunduğu, bu doğrultuda kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik Mali Eylem Görev Gücü tarafından teknik ve etkinlik uyumu konusunda çeşitli denetimler gerçekleştirildiği, bu denetimler sonucunda Türkiye’nin Mali Eylem Görev Gücü tarafından teknik uyum mevzuatı kapsamında sunulan 40 şarttan 39’unu yerine getirdiğinin belirlendiği ve eksik kalan tek şartın kripto varlık piyasalarına ilişkin düzenleme olduğu, bu doğrultuda Teklifin yasalaşması ile yükümlülüklerin tamamının yerine getirilmiş olacağı, bunlara ek olarak etkinlik uyumu kapsamında da teknik raporun hazırlandığı ve önerilerin tamamının yerine getirildiği, bu gelişmelerin ışığında Türkiye’nin gri listeden çıkmasını beklediği,

- Blokzincir teknolojisinin yalnızca bir depolama sistemi olmakla kalmayıp internet anlayışını da kökten değiştirecek nitelikte bir seyir gösterdiği ve gündeme getirdiği yeni iş modelleri ile ticaret anlayışını da dönüştüreceği, bu kapsamda ülkemizin blokzincir ve dağıtık defter teknolojilerinde önde gelen ülkeler arasında olması için çalışmaların yürütüldüğü, buna göre yeni gelişmekte olan teknolojilere yönelik erken düzenleme girişimlerinin alanın gelişimine ve seyrine zarar verebileceğinin değerlendirildiği, bu kapsamda bakıldığında Kanun Teklifinin kripto varlık piyasası alanında gecikmiş bir Teklif olarak değerlendirilmesinin doğru bulunmadığı, buna ek olarak küresel düzenlemeler incelendiğinde dünyanın önde gelen ekonomilerinin de kripto varlıklar alanındaki düzenlemelerini yakın zamanda ve aşamalı bir süreç içinde dönüşerek hayata geçirdiği, bunların yanında blokzincir teknolojisini geliştirmek için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yayımladığı Sanayi Stratejisi Belgesinde bu alana ayrılmış bir yol haritasının bulunduğu ve TÜBİTAK laboratuvarlarında kapsamlı çalışmalar yapıldığı,

- Teklif ile kripto varlık tanımının ilk kez yasal düzeyde yapıldığı ve bu tanımın Avrupa Birliği'nin Kripto Varlık Piyasaları Yasası (MiCA) ile uyumlu şekilde geniş ve ayrıntılı bir şekilde çerçevesinin çizildiği, buna ek olarak kripto varlık hizmet sağlayıcılığı ile kripto varlık saklama hizmetinin de tanımlandığı, bu sayede mevcut ve gelecekte ortaya çıkacak bir çok saklama ve hizmet sağlayıcılığı yönteminin de ülkemizde hızlı ve güvenli bir şekilde kullanılabilir hale geleceği, bunun yanında Teklif ile kripto varlık hizmet sağlayıcılığının yapılabilmesi için Kuruldan lisans alma zorunluluğunun getirildiği ve bu sağlayıcıların uyacakları asgari kuralların da ikincil düzenlemeler ile belirleneceği, ayrıca kripto varlıkların Sermaye Piyasası Kanununda var olan yatırımcıyı koruyucu piyasa dolandırıcılığı gibi hükümlere tabi tutularak yatırımcıların piyasa dışı şekilde zarara uğratılmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı, bununla birlikte aracı kurumlarda saklanan müşteri varlıklarının kripto varlık hizmet sağlayıcının varlıklarından ayrı olarak tutulacağı ve bu yöntem ile müşteri varlıklarının farklı şekillerde kullanımının söz konusu olmayacağı, bunun yanında müşteri varlıklarının nemalandırılması konusunda kararın mevcut sermaye piyasası aracı kurumlarında olduğu gibi müşterilerin kendi tercihlerine bırakıldığı,

- Kanun Teklifinin ülkemizin kripto varlık, blokzincir ve dağıtık defter teknolojisine yönelik yaklaşımını baştan aşağıya şekillendirecek bir nitelik taşımadığı, buna ek olarak Teklifte piyasanın hâlihazırda yatırımlara konu olduğunun göz önünde bulundurulduğu ve yasal düzenlemenin ardından gerekli ikincil düzenlemelerin hayata geçirilebilmesi için bir geçiş sürecinin tasarlandığı, Kurulun, TÜBİTAK'ın desteği ile piyasanın işleyişine ilişkin belirleyeceği çeşitli ilkeler ve kripto varlık arz ve listeleme sürecinin bu ilkeler kapsamında ikincil düzenlemelerde belirleneceği,

- Kripto varlık hizmet sağlayıcıların mali yapısı ve teminat konusuna ilişkin ikincil düzenlemelerde açıklık getirilmesinin öngörüldüğü, ayrıca siber güvenlik zafiyetine ilişkin yaptırım uygulanmaktansa en baştan denetlenmesinin doğru bir yaklaşım olduğu, bu doğrultuda kripto varlık hizmet sağlayıcıların bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında TÜBİTAK'ın belirleyeceği ilkelere uygunluğun aranacağı ve siber güvenlik sürecinin süreklilik gerektiren bir alan olması nedeniyle gerekli denetimlerin ve yaptırımların sürekli gündemde tutulacağı, bunların dışında kripto varlık piyasalarının kırılgan ve değişken yapısı nedeniyle Borsa İstanbul'da olduğu gibi bu alanda da bir sigorta sisteminin kurulmasının öngörülmediği, ayrıca yatırımcının korunmasına yönelik finansal okuryazarlığın artırılması amacıyla Kurul bünyesinde çeşitli hizmetlerin yer aldığı, buna ek olarak Milli Eğitim Bakanlığının da yeni müfredat çalışmasında finansal okuryazarlığın artırılmasına yer ayırdığı,

- Vergi ve kripto varlık madenciliği konusunun Kanun Teklifinin doğrudan konusu olmadığı ancak Hazine ve Maliye Bakanlığına kripto varlık sektöründen de vergi düzenlemesi konusunda yoğun bir talebin geldiği ve bu kapsamda ülkemizi hem yerli hem de yabancı yatırımcıları rahatsız etmeyecek bir vergi düzenlemesinin üzerinde çalışıldığı,

- Kripto varlık piyasasının sahip olduğu riskler ile bilgi işlem, yazılım ve siber güvenlik gibi çok kapsamlı yapısı nedeniyle Teklifte kripto varlık hizmet sağlayıcıların iş ve işlemlerinden kaynaklanan sorumluluk kapsamının diğer sermaye piyasası aracı kurumlarına göre bilinçli olarak geniş tutulduğu, bu kapsamda hukukumuzda haksız fiil sorumluluğu için hukuka aykırı fiil, kusur ve bu fiil ile zarar arasında uygun bir illiyet bağının olması gerektiğinden Teklifte geçen “mensup” ifadesinin fiilin kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde çalışan ve haksız fiille arasında uygun illiyet bağı kurulabilen herkesi kapsayacak şekilde değerlendirildiği, ayrıca Kanun Teklifinde kusurlu olan kişilerin yüklenebildiği ölçüde sorumlu tutulacağının açık bir şekilde yer aldığı, buna ek olarak illiyet bağı olan sorumluların her kripto varlık platformu ve saklamacı nezdinde farklılık arz edeceğinden kanun düzeyinde çok detaylı tariflerin yapılmasının anlamlı sonuçlar doğurmayacağı, bu doğrultuda düzenlenen zimmet suçuna ilişkin hükümlerin hem açık olması hem de daha sonra düzenlemeye tabii tutulması dolayısıyla Bankacılık Kanununda düzenlenen zimmet suçu hükümleri ile çelişmesinin öngörülmediği,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin maddelerinin görüşmelerine geçilmeden önce, Teklif metninde yer alan 7’nci ve 10’uncu maddelerin Anayasa’nın 13, 26 ve 48’inci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle İçtüzüğü’nün 38’inci maddesi uyarınca bir önerge verilmiş, işleme alınan önerge oylamaya sunulmuş ve kabul edilmemiştir.

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1, 2 ve 3

Teklifin çerçeve 1, 2 ve 3’üncü maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin çerçeve 4’üncü maddesi; 6362 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 35/C maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “veya ve” ibaresinin anlama açıklık kazandırılması amacıyla “veya” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12

Teklifin çerçeve 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 ve 12’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin çerçeve 13’üncü maddesi; 6362 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 110/A maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “gönüllü olarak” ibaresinin anlama açıklık kazandırmak amacıyla aynı cümlede yer alan “veya kripto varlıkların” ibaresinden sonra gelecek şekilde yerinin değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 14, 15 ve 16

Teklifin çerçeve 14, 15 ve 16’nci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 17

Teklifin çerçeve 17’nci maddesi; 6362 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen geçici 11 inci maddede yer alan “Kanunun yürürlüğe” ve “Kanunun yürürlüğü” ibarelerinden önce kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması ve anlama açıklık kazandırılması amacıyla “bu maddeyi ihdas eden” ibarelerinin eklenmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 18

Teklifin yürürlüğe ilişkin 18'inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 19

Teklifin yürütmeye ilişkin 19'uncu maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. GENEL KURULDA TEMSİL

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Adıyaman Milletvekili Resul KURT,
- Aksaray Milletvekili Hüseyin ALTINSOY,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Elâzığ Milletvekili Ejder AÇIKKAPI,
- İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
- Kırşehir Milletvekili Necmettin ERKAN,
- Kocaeli Milletvekili Sami ÇAKIR,
- Konya Milletvekili Orhan ERDEM
- Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
- Osmaniye Milletvekili Seydi GÜLSOY,
- Sakarya Milletvekili Ertuğrul KOCACIK,
- Samsun Milletvekili Ersan AKSU,
- Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ

özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Muş</i>	<i>İsmail Faruk Aksu</i>	<i>Orhan Erdem</i>
Samsun	İstanbul	Konya
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Nilgün Ök</i>	<i>Resul Kurt</i>	<i>Heval Bozdağ</i>
Denizli	Adıyaman	Ağrı
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye <i>Hüseyin Altınsoy</i> Aksaray (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Hakkı Saruhan Oluç</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Erdem</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ejder Açıkkapı</i> Elâzığ (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Mehmet Mustafa Gürban</i> Gaziantep (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Selim Temurci</i> İstanbul	Üye <i>Rahmi Aşkın Türeli</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Ümit Özlale</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cevdet Akay</i> Karabük (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Necmettin Erkan</i> Kırşehir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Sami Çakır</i> Kocaeli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Kalaycı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Veli Ağbaba</i> Malatya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu</i> Manisa (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Seydi Gülsoy</i> Osmaniye (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ertuğrul Kocacık</i> Sakarya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ersan Aksu</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>İsmail Güneş</i> Uşak (Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

2/2162 esas numaralı **“Sermaye Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**ne Cumhuriyet Halk Partisi Plan ve Bütçe Komisyonu Üyeleri olarak karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

I. USUL AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşülen 2/2162 esas numaralı **“Sermaye Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan (yürütme ve yürürlük dahil) 19 maddeden oluşan bir kanun teklifidir.

Söz konusu kanun teklif metninin hem hazırlanma ve tedvininin hem de TBMM’de yasalaştırılma sürecinin usul yönünden önemli zaafı bulunmamaktadır.

Cumhuriyet Türkiye’sine Osmanlı’dan aktarılan en önemli kurumların başında Meclis gelmektedir. Millî mücadeleleri yöneten bu meclisin hafızasında parlamento hukukumuzun kurucu metinleri olan 1877 tarihli Heyeti Ayan Nizamname-i Dahilisi, 1927 tarihli TBMM Dahili Nizamnamesi ve halen meri olan 1973 tarihli TBMM İçtüzüğü bulunmaktadır. Ayrıca, yazılı hukuk kaynakları dışında Meclis teamülleri parlamentonun çalışmalarında başvurduğu diğer çok önemli bir kaynağı oluşturmaktadır.

2002’den günümüze Meclisin çoğunluğunu oluşturan AKP iktidarı parlamento hukukunun en temel kurum ve kurallarını ihlal ederek ve aşındırarak bu alandaki tarihsel birikimi ortadan kaldırmaktadır.

Konu bu çerçevede ele alındığında;

I.1 Kanun Teklifi Tali Komisyonlarda Görüşülmemiştir.

Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve Zeynep Yıldız ile 115 milletvekili tarafından hazırlanan kanun teklifi 16.05.2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanlığı'na verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonu'na tali komisyon olarak da Adalet Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına sevk edilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin 30.05.2024 günü saat 11.00'de Plan ve Bütçe Komisyonu'nun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nın yine 16.05.2024 tarih ve Z-13922241-130.02-1429231 sayılı yazıları ile Komisyon üyelerine bildirilmiştir.

19 maddelik kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonu'nun 30.05.2024 günü saat 11.00'de başlayan birleşiminde yaklaşık 5 saatlik bir çalışma süreci sonunda kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, söz konusu kanun teklifi tali komisyon olarak görevlendirilen Adalet Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarında görüşülmemiştir.

Parlamentolarda ihtisaslaşma yasama kalitesi açısından çok önemlidir. Bu konuda İltüzükte ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Kripto varlıklarla ilgili söz konusu kanun teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonu'nun ihtisas alanında bulunan bazı mali hükümleri içermekte ise de teklif metnindeki kripto varlıklar ile ilgili olarak Türkiye'de finansal sistemi ve iş yaşamını da esaslı bir biçimde etkileyecek olan düzenlemeler yer almaktadır.

Kanun teklifinde aynı zamanda kripto piyasasında yaşanması olası olumsuz durumlarla ilgili olarak yer alan bazı tedbir ve ceza maddelerinin hukuk ve ceza sistemimiz açısından değerlendirilmesinin yapılması gerekmektedir.

Bu çerçevede, tali komisyonların kendi görev alanındaki sorumluluğu yerine getirmekten kaçınmasının nedeni anlaşılamamıştır.

TBMM İltüzüğü'nde tali komisyonların çalışmadığı bir durum söz konusu değildir. Bu konuda İltüzüğün 23, 34 ve 37. maddelerinde ayrıntılı düzenlemeler yer almaktadır

TBMM İltüzüğünün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denilirken, yine İltüzüğün 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o

komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık alanları göz önüne alınmaktadır. Bu çerçevede, özel uzmanlık alanı ve değerlendirme ve tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonu'nun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonu'nda karara bağlanması hem İktisadiye uygun olacak hem de yasama faaliyetinin daha sağlıklı yürütülmesini sağlayacaktır. Böylelikle de yasama kalitesi güçlenecektir.

Ancak bu kanun teklifi ile bu perspektiften yoksun olduğu görülmektedir. Bu durum parlamento hukukunu zayıflatmakta ve etkin iş bölümünü ortadan kaldırmaktadır. Bu yaklaşım doğru bir yaklaşım olmayıp, parlamento hukukunda ana komisyon-tali komisyon ilişkisini tartışmalı hale getirmektedir.

T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan geçirilen yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine sebebiyet vermektedir.

1.2. Kanun Teklifi İçin Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Alt Komisyon Kurulmasına İlişkin Önerimiz Kabul Edilmemiştir.

Kripto varlıkları tanımlama ve sınıflandırma konusunda henüz uluslararası bir standart yoktur. Kripto varlıkları; para, emtia, menkul kıymet, dijital para ve tüm bunların dışında kendine özgü varlık olarak değerlendirmek gibi çeşitli yaklaşımlar bulunmakta ve bu konudaki tartışmalar devam etmektedir. Dünyada yeni teknolojilerin getirdiği finansal durumu anlayarak yönetebilme çabası gözlenmektedir. Yasal düzenleme sürecinin dinamik bir şekilde devam edeceği ve uzun süre bu konunun gündemde kalacağı tahmin olunmaktadır.

Kripto varlık konusu; yeni bir teknolojik alan olması, fazlasıyla teknik bir konu olması, kripto varlık ekosisteminin geniş bir yelpazeye sahip olması, kamu kurumlarında bu alanda uzman sayılabilecek personel azlığı ve parlamentoların tecrübe sahibi olmadığı bir alan olması gibi anlaşılabilir nedenlerle, bu alandaki yasal düzenlemeler bir öğrenme sürecini beraberinde getirmektedir. Öyle ki kripto varlıkların yeni ve oldukça teknik bir konu olması, bu alana geleneksel finans sisteminin de yabancılık çekmesine, hatta finansal okur-yazarlık kavramından ayrı olarak kripto varlık okur-yazarlığı gibi bir kavramın doğmasına neden olmuştur. Yukarıda sayılan gerekçelerle, kanun koyucu organlar olan parlamentoların, sağlıklı düzenlemeler yapabilmek adına konunun uzmanları tarafından kapsamlı ve ayrıntılı bir biçimde bilgilendirilme yolunu tercih ettiği görülmektedir.

Diğer taraftan söz konusu yasa teklifinin yaklaşık 3 yıllık bir süreden beri ilgili kamu bürokrasisinde sektörün ileri gelen kuruluşları ile karşılıklı görüş alışverişinde bulunularak hazırlandığı ve bu çalışmanın içeriğinin komisyonun sadece Ak Parti milletvekilleri ile paylaşıldığı, ancak diğer üyelere bu konuda herhangi bir bilgi aktarımında bulunulmadığı anlaşılmaktadır.

Kanun teklifinin kurucu, düzenleyici ilk kod kanun niteliğinde olması nedeniyle, diğer ihtisas komisyonlarında görüşülmediği hususu da dikkate alınarak; Plan ve Bütçe Komisyonu içerisinde bir alt komisyona sevk edilerek konunun uzmanlarından, ilgili kamu kurum ve kuruluşu ve sektör temsilcilerinden bilgi alışverişinde bulunularak, dünya örnekleri de göz önünde bulundurularak daha detaylı bir biçimde görüşülmesi yönündeki talebimiz uygun görülmemiştir.

Geçmiş dönemlerde de örnek uygulaması olan, verimli bir şekilde sonuçlanan alt komisyon çalışmaları dikkate alınarak daha nitelikli yasa yapma niyetimizi gösteren bu teklifimizin red edilmesinin nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

II. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN MEVCUT UYGULAMASI TBMM'Yİ NİTELİKLİ YASA YAPMA HAK VE YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN ALIKOYMAKTADIR.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya başlanan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve “atanmış bakan” müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi” başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 6 yıldır devam eden problemler güncelliğini korumaktadır.

2018 seçimlerinden bu yana geçen 6 yıllık süre sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, güçler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metnine hakim olmadıkları, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara sunumunda ve açıklanmasında çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

Diğer taraftan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak anılan sistem yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018’de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin 6 yıllık uygulaması, “tek adam yönetiminin” sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, “Cumhurbaşkanı’nın yürütme ile özdeşleşmiş olması”, nedeniyle yürütme “tek kişi” yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM’de Cumhurbaşkanı’nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişiklikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, şu ana kadar ki uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AKP’li vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylanan kanunların çoğunluğu, genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır.

Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Burada bahsedilmesi gereken bir diğer husus; bütün demokratik ülkelerde temel kuralın, parlamentoların yasama yetkisi konusunda ortaksız olduğu, yasama yetkisinin sadece parlamentolar tarafından kullanıldığıdır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile düzenlenemeyecek hususlarda dahi yetki aşımına gidilerek Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

Mevcut kanun teklifinin komisyonlarda görüşülmesi sırasında yapılan bazı açıklamalardan; söz konusu yasa teklifinin yaklaşık 3 yıllık bir süreden beri ilgili kamu bürokrasisinde sektörün ileri gelen kuruluşları ile karşılıklı görüş alışverişinde bulunularak hazırlandığı ve bu çalışmanın komisyonun bir kısım Ak Parti milletvekilleri ile paylaşıldığı, ancak diğer üyelere bu konuda herhangi bir bilgi aktarımında bulunulmadığı, teklifin AKP’li milletvekilleri tarafından TBMM gündemine taşındığı anlaşılmıştır.

2018 yılı temmuz ayından bu yana 70 ay geçmesine karşın TBMM’nin yasa yapma işlevinde gözlemlenen aksaklıkların çözümü konusunda henüz bir mesafe alınamamıştır.

Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve Zeynep Yıldız ile 115 milletvekili tarafından hazırlanan 2/2162 esas numaralı “Sermaye Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe Komisyonu’nda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

III. KANUN TEKLİFİNİN ANAYASAYA UYGUNLUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Anayasa’ya Aykırılık Savlarımız Değerlendirilmemiştir.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İktüzük madde 38 uyarınca Anayasa’ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, teklifin görüşmelerinde İktüzük Madde 38’in gereklerini yerine getirmemiştir.

¹ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 30.05.2024 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 25’i OHAL Kararnamesi olmak üzere toplam 160 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

İçtüzük Madde 38;

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” hükmünü taşımaktadır.

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa’nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa’ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir:

Komisyonlar, genellikle İçtüzük md.38’de öngörülen yükümlülüğünü yerine getirmek bir yana, Anayasa’ya uygunluğu, gündem maddesi yapmadan teklif metninin bütünü ve maddelerinin görüşmelerine geçmektedirler.

Kanun teklifinin 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 99. maddesinde değişiklik yapan 7’nci maddesiyle; İzinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğünün tespit edilmesi hâlinde uygulanacak tedbirlerde değişiklik yapılmaktadır. İzinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin internet aracılığıyla yürütülmesinde de yurt içi-yurt dışı ayrımı kaldırılmaktadır. Uygulanacak tedbirlere, teknolojik gelişmeler dikkate alındığında erişiminin engellenmesi tedbirinin her durumda uygulanamaması sebebiyle içeriğin çıkarılması tedbiri de eklenmektedir.

Ayrıca, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde karar alma yetkisi Sermaye Piyasası Kurulu’nda olduğundan erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması

kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu tarafından alınması ve uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine bildirilmesi şeklinde madde metninde değişiklik yapılmaktadır.

Kanun teklifinin 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 101. maddesinde değişiklik yapan 10'uncu maddesiyle; Kanunda yer alan bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirlerin piyasa bozucu eylemler için de uygulanabilmesi ve Kanunun 104, 106 ve 107 nci maddelerinde yer alan fiiller için yürütülecek denetimlerde, internet ve sosyal medyanın vasıta olarak kullanıldığına ilişkin anlaşılması durumunda, Kurulca internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilmesi, bu durumda kararın uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilmesinin sağlanması konusunda düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması" başlıklı 13. maddesi;

"Temel hak ve hürriyetler, özlere dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

"Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesi;

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir."

Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlandırılabilir."

"Çalışma ve sözleşme hürriyeti" başlıklı 48. maddesi;

"Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir."

Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır."

hükümlerini içermektedir.

Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

Bu kapsamda Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünü sınırlamaya yönelik kanuni düzenlemelerin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

Temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur.

Söz konusu düzenlemelerle Kurula direkt olarak erişimin engellenmesi kararı verme imkânı sağlanmaktadır. Ancak bu düzenlemelerde Kurulun bu yetkisini sınırlayan net, açık, anlaşılır herhangi bir ölçüte veya yaptırımın kademeli olarak uygulanmasını sağlayacak güvencelere yer verilmemiştir. Bu durum internet sitelerine yönelik keyfi uygulamaların ortaya çıkmasına neden olacağı gibi temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına karşın sınırlama ölçütlerine uyulmamaktadır.

Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır. İfade özgürlüğü, Anayasa'da güvence altına alınan diğer hak ve özgürlüklerin önemli bir kısmı ile doğrudan ilişkilidir. Anayasa'nın anılan maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar söz, yazı, resim veya başka yollar olarak ifade edilmiş ve başka yollar ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir. Görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan basın özgürlüğü de ifade özgürlüğünün kullanılma araçlarından biridir. Nitekim internet, başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir değere sahip

bulunmakla birlikte haber ve fikirlerin iletilmesinde ve alınmasında önemli bir işlev de görmektedir.

Kanun teklifinin 7 ve 10. maddelerinde Kurula yetki veren düzenlemelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün sınırladığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 48. maddesinde çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

Düzenlemelerde ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlanması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasını mümkün kılabilecek, daha az zarara yol açabilecek alternatif yöntemlerin düzenlenmemiş olması nedeniyle düzenlemelerin öngörülen sınırlamanın ölçülülük anlamında gereklilik ilkesini sağlamadığı ortadadır.

Yukarıda izah edilen nedenlerle söz konusu düzenlemeler Anayasa'nın 13, 26 ve 48. maddelerine aykırılık taşımaktadır.

24/3/2022 tarihli ve 7392 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Kat Mülkiyeti Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 15'inci maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun 'un 77'nci maddesinde yapılan benzeri bir düzenleme, Cumhuriyet Halk Partisi'nin iptal başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesinin 13/9/2023 tarih ve 2022/70 E. 2023/152 K. sayılı kararıyla Anayasa'nın 13, 26, 48'inci maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir.

Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

Özet olarak, ilgili Kanun Teklifi metninin 7 ve 10. maddelerinde yer alan söz konusu düzenlemelerin Anayasa'nın 13, 26 ve 48. maddelerine aykırılığı açıkça

ortadayken Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Grubumuzca vermiş olduğumuz Anayasa'ya aykırılık önergemizin kabul edilmemiş olması anlaşılamamıştır.

IV. KANUN TEKLİFİNİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ²

Kanun teklifinin gerekçesinde;

“Günümüzde hızla değişen teknolojilerin bir sonucu olarak ihtiyaçlar da farklılaşmakta ve gelişime yön vermektedir. Teknolojide yaşanan bu değişim elbette finansal piyasaları da etkilemektedir. Finansal sistemi çeşitli kanallardan etkileyen teknolojik gelişmeler merkezi sistemler üzerinden yürütülen faaliyetlerin işleyişinde de değişikliklere yol açmıştır. Gerçekleştirilen işlemlerin kayıtlarının merkezi değil, dağıtık olarak tüm taraflarca tutulduğu; bir mutabakat mekanizması kullanılarak ağ düğümleri arasında paylaşılan ve bunlar arasında senkronize edilen bilgi deposu niteliğindeki dağıtılmış defterlerin işletilmesini ve kullanılmasını sağlayan dağıtık defter teknolojisinin kullanımı yaygınlaşmıştır. Bu kapsamda dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak oluşturulan kripto varlıklar da yeni bir varlık grubu olarak ortaya çıkmıştır. Kripto varlıklar kullanmakta oldukları blokzinciri ve şifreleme gibi teknolojilerin getirdiği imkânlarla birlikte varlıkların transfer edilmesi ve benzeri işlemlerde merkezi bir otoriteye ihtiyaç duyulmaması gibi özellikleri bakımından mevcut finansal sistemdeki varlıklardan belirgin şekilde farklılaşmaktadır.

Kripto varlıklar ortaya çıktıklarından bu yana birçok ülkede kripto varlıklara yönelik açık düzenlemeler bulunmamakta olup uluslararası kurumların yeknesak bir uygulama seti oluşturma çalışmaları devam etmektedir. Bu durumun ortaya çıkarmış olduğu tanımlanma ve gruplandırma konusundaki belirsizlikler zaman içerisinde uluslararası çatı kuruluşlar (Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board – FSB), Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force – FATF), Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions – IOSCO), Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development – OECD), Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements – BIS), Avrupa Birliği (European Union)) tarafından yapılan çalışmalar ve

² Bu bölümde TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan “Kripto Varlıklar ile İlgili Yasal Düzenlemelere İlişkin Ülkelerdeki Örnekler” adlı dokümandan yararlanılmıştır.

diğer ülke uygulamalarıyla birlikte tamamen olmasa da ortadan kalkmaya başlamıştır. Süreç içerisinde kripto varlıkların kullanımı küresel düzeyde yaygınlaşmış ve son yıllarda vatandaşlarımızca da yaygın olarak alım satıma konu edilmeye başlamıştır.

Kripto varlıklarla ilgili gelişmeler ülkemiz tarafından her aşamada yakından takip edilmiştir. Mevcut durumda ülkemizin kripto varlıklara ilişkin kamuya yansımış resmi duruşunu hâlen **Finansal İstikrar Komitesi'nin 10 Ocak 2018 tarihinde yaptığı duyuru belirlemektedir. 10 Ocak 2018 tarihli Finansal İstikrar Komitesi toplantısı sonucunda, kripto varlıkların ülkemizde yasal bir dayanağı bulunmadığı, bu kapsamda gerçekleştirilen işlemlerin herhangi bir resmi otoritenin güvencesi altında olmadığı, dijital cüzdanların çalınabilmesi, kaybolabilmesi veya sahiplerinin bilgileri dışında usulsüz olarak kullanılabilmesi gibi olumsuz özelliklere sahip olduğu, işlemlerin geri döndürülemez nitelikte olması nedeniyle kötü niyetli kişilerin suiistimallerinden kaynaklanan zararların düzeltilmesi veya iptal edilmesinin mümkün olmadığı, bunlarla işlem yapan kişilerin herhangi bir zarara uğramamaları için dikkatli olmaları ve kripto paralar ile ilgili işlem yaptıklarında duyuruda bahsi geçen olumsuzluklarla karşılaşabileceklerinin farkında olmaları konusunda vatandaşlarımız uyarılmıştır.**

Süreç içerisinde kripto varlıkların fiyat hareketlerinin yüksek oynaklığı, bunların ne kadar riskli varlıklar olduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlamış olsa da mevcut finansal sistemdeki varlıklardan belirgin şekilde farklılaşmakta olan bu varlıklara hane halkının artan bir ilgisi olmuştur. Özellikle küresel salgın sürecinde dünya genelinde bireylerin bu alana olan yönelimi artmış ve risk alma isteği yüksek bireylerce kripto varlık platformlarının kullanımı yaygınlaşmıştır. Ülkemizde de kripto varlık platformlarında hesap açıp alım satım işlemlerini deneyimleyen kişi sayısının 10 milyon civarında olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla uluslararası örneklerde olduğu gibi ülkemizde de platformların düzenleme altına alınması gereği kabul görmüştür.

Düzenleme sürecinde yapılan çalışmalarda blokzinciri teknolojisinin finans ve diğer alanlarda kullanımının sağlayacağı faydalar dikkate alınmış, bu yenilikçi ekosistemin gelişimini engelleyici bir yaklaşımdan uzak durulmuştur. Bir başka ifadeyle Kanun Teklifi blokzinciri teknolojisini değil, bu teknolojiye dayanmakta olan kripto varlıkların platformlar nezdindeki alım satım faaliyetlerini düzenlemeyi amaçlamaktadır.”

denilmektedir.

1944 yılında gerçekleştirilen küresel Bretton Woods anlaşması ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri USD basımını altına endekslemiş ancak 1970'lerin sonunda bundan vazgeçerek karşılıksız para basımına başlamıştır. 2000'li yılların başına kadar karşılıksız para basımı kısmen kontrol altında olsa da 2008 krizi ile ABD karşılıksız dolar basımında rekorlar kırmış, 2000-2009 yılları arası 1,5 trilyon dolar daha basılmıştır.

ABD'nin bu karşılıksız dolar basma politikası, ABD dolarının vazgeçilemez küresel bir para rezervi olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır. 2009 yılında ABD'nin bu politikalarına karşı Bitcoin adı altında belirli bir merkez tarafından yönetilmeyen (yönetilemeyen), sınırlı sayıda üretilebilen, ve teknik olarak merkezi bir müdahale ile bu yapısı asla değiştirilemeyen bir kripto varlık doğmuştur. Bu yaklaşım ile Blockchain (Blok-zinciri) teknolojisi ortaya çıkmış ve hızla gelişmeye başlamıştır.

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte, ödeme sistemleri ve ödeme araçları da değişmiş, finansal piyasalarda ortaya çıkan yeni ihtiyaçları karşılamak üzere finansal ürünler de çeşitlenmiştir. Bu doğrultuda parasal hareketler elektronik ortama taşınmış, yaygın şekilde “kripto paralar” olarak ifade edilen “kripto varlıklar” da dijital ekonomide yer edinmiş ve zamanla kullanımı küresel ölçekte artmıştır.

Paranın dijital halini daha da ileriye taşıyan kripto varlıklar, veri saklama ve taşıma faaliyetini daha güvenilir hale getiren blokzincir (*blockchain*) teknolojisi, hukuki sözleşmelerin dijital hali olarak kabul görmeye başlayan akıllı sözleşmeler (*smart contracts*) ve teknoloji projelerinin fon toplayabilmek için piyasaya ilk kez sürdüğü kripto varlıklar (*initial coin offering*) inovatif (yenilikçi) unsurlar olarak ortaya çıkmış, birçok ülkede daha büyük bir merakla incelenmeye ve benimsenmeye başlanmıştır.

Dünya genelinde gerek özel şirketler gerekse bireysel yatırımcılar, kripto varlıklara giderek artan şekilde ilgi göstermiş ve kripto varlıklara yapılan yatırımlar hızla artmıştır. Nitekim Kasım 2016'da 14 milyar dolar seviyesinde olan küresel kripto varlık piyasa değeri, Kasım 2021'de tarihinin en yüksek seviyesi olan 3 trilyon dolara ulaşmıştır.

2022 yılında başlayan çalkantılı dönem sonucunda toplam piyasa değeri 2,6 trilyon dolardan 1 trilyon doların altına gerilemiştir. 2024 yılının Ocak ayında ise bu tutarın 1,8 trilyon dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Birçok ülke, gündemi oldukça meşgul eden kripto varlıkları mercek altına alıp hukuki statü kazandırarak ülke ekonomisine alternatif kazanımlar olarak görüp bu kripto paraların işlem görmesini fırsat olarak değerlendirmektedir. Bazı ülkeler ise kripto varlıkları ulusal paraya karşı tehdit olarak gördüğünden kripto varlık uygulamalarına kısıtlamalar getirmiş ya da doğrudan yasaklama yoluna gitmişlerdir.

Yıllar içinde kripto varlıklar ve blokzincir teknolojisi birçok sektörde kullanım alanı bulmuştur. Blokzincir teknolojisinin; üretim ve ticaret başta olmak üzere birçok alanda faaliyetleri kolaylaştırması, insan hatalarını azaltması, maliyetleri düşürmesi ve verimliliği artırması öngörülmektedir. Benzer şekilde kripto varlıkların günümüzde ödeme aracı olarak kullanıldığı bazı alanlar; turizm, emlak, sosyal medya, eğitim, bağış, otomotiv, perakende satış, dijital yayıncılık, sanat eseri alışverişi ve bilgisayar oyunları endüstrisi olarak ortaya çıkmıştır.

Bireysel ve kurumsal yatırımcılar tarafından kripto varlıklara yönelik artan ilgi ve bu varlıkların hayatın çok çeşitli alanlarında yarattığı etki sebebiyle, kripto varlıklar son yıllarda devletlerin de ilgi odağı haline gelmiş, devletler söz konusu alanda yasal düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Nitekim kripto varlıklarla ilgili olarak; kripto para borsaları olarak bilinen kripto varlık alım satım platformları, yatırımcıların korunması, kripto varlıklara yönelik saklama hizmetleri, miras hukuku, kripto varlık madenciliği, kripto varlıkların yurtiçi ve uluslararası transferi, stablecoin ve yeni kripto varlık ihracı, mali suçların araştırılması, vergi hukuku ve kripto varlık piyasasında yaşanabilecek uyuşmazlıkların çözümü gibi çok çeşitli alanlarda düzenleme yapma ihtiyacı doğmuştur.

Komisyon çalışmaları sırasında yapılan açıklamalarda yurt içinde faaliyet gösterdikleri bilinen kripto hizmet sağlayıcılarından alınan bilgilerden bu platformlardaki yatırımcı sayıları toplandığında 18,2 milyon rakamına ulaşıldığı, bu rakamın içerisinde birden fazla platformda hesap açan yatırımcılar da olduğu dikkate alındığında toplamda 10 milyonun üzerinde bakiyeli hesap bulunduğu değerlendirilmesi yapılmıştır.

Kripto Varlık Piyasaları İle İlgili Düzenlemelerde Geç Kalınmıştır.

SPK tarafından, 27.11.2017 tarihinde 6362 sayılı Kanun kapsamında yer alan türev araçlara dayanak teşkil edebilecek unsurlar içerisinde kripto varlıkların bulunmadığı dikkate alınarak, müşterilere yönelik olarak kripto varlıklara dayalı spot veya türev işlemler yapılmaması gerektiği hususunda aracı kurumlara duyuru yapılmıştır.

Ülkemizin kripto varlıklara ilişkin kamuya yansımış resmi duruşunu hâlen Finansal İstikrar Komitesi'nin kripto varlıkların devreye girdiği 2009 yılından yaklaşık 9 yıl sonra yayımladığı 10 Ocak 2018 tarihinde yaptığı duyurusu belirlemiştir.³

Ülkemizde kripto varlıkların ilk kez tanımlandığı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 16 Nisan 2021 tarih ve 31456 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde kripto varlıklar, varlığın kapsamına nelerin girmeyeceği vurgulanarak tanımlanmış ve bu düzenlemeyle ödemelerde kripto varlıkların kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Diğer taraftan, MASAK Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberinde 2019 yılına kadar yapılan değişikliğe kadar Bankacılık İşlemlerine İlişkin Tipler başlıklı bölümde "Müşteri hesaplarından bitcoin satan aracı kuruluşlara bitcoin alımına yönelik para transferi yapılması" şüpheli işlem olarak nitelendirilmiştir. 11 Eylül 2019 tarihinde Rehber'de yapılan değişiklik ile Rehber'in sürümünde "bitcoin" ifadesi yerine "kripto para" terimi tercih edilmiş olup, ilaveten her türlü kripto paraya ilişkin para transferinin şüpheli işlem olarak örneklendirilmesinden vazgeçilmiş ve yerine daha dar ve spesifik işlem türleri örnek olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, MASAK aynı zamanda Financial Action Task Force (FATF) üyesi olup, üye olan ülkelerin FATF düzenlemelerine ve ilkelere uyması yükümlülük haline gelmiştir. Yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirmeyen üye ülkeler eksikliklerin giderilmesi için gerekli adımları atmadıkları takdirde FATF, tavsiyelerine uyum

³10 Ocak 2018 tarihli Finansal İstikrar Komitesi toplantısı sonucunda, kripto varlıkların ülkemizde yasal bir dayanağı bulunmadığı, bu kapsamda gerçekleştirilen işlemlerin herhangi bir resmi otoritenin güvencesi altında olmadığı, dijital cüzdanların çalınabilmesi, kaybolabilmesi veya sahiplerinin bilgileri dışında usulsüz olarak kullanılabilmesi gibi olumsuz özelliklere sahip olduğu, işlemlerin geri döndürülemez nitelikte olması nedeniyle kötü niyetli kişilerin suiistimallerinden kaynaklanan zararların düzeltilmesi veya iptal edilmesinin mümkün olmadığı, bunlarla işlem yapan kişilerin herhangi bir zarara uğramamaları için dikkatli olmaları ve kripto paralar ile ilgili işlem yaptıklarında duyuruda bahsi geçen olumsuzluklarla karşılaşabileceklerinin farkında olmaları konusunda vatandaşlarımız uyarılmıştır.

sağlayıncaya kadar FATF üyeliğini askıya alabilmekte ve üyeliği sona erdirebilmektedir.

FATF 21 Haziran 2019 tarihinde yapmış olduğu Genel Kurul toplantısında, 40 maddeden oluşan Tavsiye Kararı'nın 15. tavsiye maddesinin mevcut hükmünü tadil ettiğini duyurmuştur. Tadil edilen 15. tavsiye kararı kapsamında FATF üye ülkelere;

- Kripto Varlık alım satım platformlarının da içerisinde olduğu ve genel olarak Kripto Varlık Servis Sağlayıcıları (VASP / Virtual Asset Service Providers) olarak ifade edilen kurumların üye ülkeler tarafından izne veya lisansa tabi kılınmaları gerektiği,

- Üye ülkelerin VASP'ları kara paranın aklanmasının ve terörizmin finansmanın önlenmesi ve bu kapsamda yapmış oldukları diğer ilgili düzenlemeler kapsamına almalarının zorunlu olduğu (örneğin müşteri tanıma kuralı, kayıt saklama, şüpheli işlem bildirimi, AML/CFT düzenlemelerine uyan diğer tüm kurumlarda olduğu gibi yapılan tüm işlemlerin denetlenmesi, vb.),

- VASP'ların düzenli olarak ilgili kamu otoritelerince gözetlenmesi ve denetlenmesi gerektiği,

- VASP'ların belirlenen AML/CFT düzenlemelerini ihlal etmeleri halinde düzenlenecek ceza ve yaptırımların belirlenmesi gerektiği,

belirtilmek suretiyle aynı toplantıda bu düzenlemelere uyum ve gerekli yasal alt yapıyı kurgulamaları için FATF tarafından üye ülkelere Haziran 2020'ye kadar süre verilmiş olup, gelişmelerin yakından takip edileceği belirtilmiştir. Yukarıdaki düzenlemelere uyum sağlamak istemeyen üye ülkelerin ise kendi yapacakları risk değerlendirmeleri ve mevzuatları doğrultusunda kripto varlıklara dayalı olarak yapılan faaliyetleri yasaklayabilecekleri belirtilmiştir

MASAK tarafından 1 Mayıs 2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanın Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ile kripto varlık hizmet sağlayıcılarının (alım satım platformlarının) *Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu*'nu uygulamakla yükümlü olanlar arasına alınmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

FATF'in 2021 Kasım Raporunda; Türkiye'nin yeni teknoloji gereksinimleriyle ilgili küçük eksiklikleri gidermek için herhangi bir işlem yapmadığı, VASP'lere ve VASP'lerin faaliyetlerine ilişkin gereksinimleri ele almak için Türkiye tarafından hiçbir önlem

alınmadığı, ifade edilmiştir. Benzeri değerlendirmeler FATF'in daha sonraki yıllardaki Değerlendirme Raporlarında da yer almıştır.

2021 yılının Mayıs ayında dönemin Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ın kripto para piyasası ile ilgili düzenlemelerin kısa sürede tamamlanacağına dair açıklamaları bulunmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan, kripto piyasasında regülasyona ihtiyaç olduğunu vurgulamış ancak binlerce mağdur yaratan, denetim ve cezalandırma sorunları büyüyen bu piyasada kalıcı adım atılmamıştır. 2021 yılı Nisan ayındaki Thodex vurgunundan beri daha sık konuşulan kripto piyasasına ilişkin düzenlemelerin bir kısmı 3 yıl gecikmeyle Kanun teklifindeki düzenlemeler olarak TBMM gündemine taşınmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ise, 1 Kasım 2023'teki bütçe görüşmelerinde "ülkemizin gri listeden çıkabilmesi için kalan tek adım olan kripto piyasası düzenlemesini kısa sürede Meclise sunacaklarını" söylemiş, bu sözün üzerinden 6 buçuk ay geçmiştir.

Diğer taraftan Thodex olayına yakından bakıldığında, 20 Nisan 2021'de yurt dışına kaçan ve 497 gün firari gezen ve 30 Ağustos 2022'de Arnavutluk'ta yakalanan, kaçtıktan 2 yıl sonra 20 Nisan 2023'te Türkiye'ye getirilen Thodex⁴ kurucusu Faruk Fatih Özer'in bu kaçışına neden engel olunmadığı, bazı siyasilere ticari bağlar kurduğu hususları kamuoyunda yoğunlukla tartışılmaktadır.

Bu kanun teklifiyle SPK'ya yeni yetkiler tanınırken, 2023 yılında sanık avukatlarının dava dosyasına girmesini talep ettiği bazı SPK ve BDDK raporlarının mahkeme heyetince istenmediği, mahkemenin vergi dairesine uzun bir süre "Thodex'in ne kadar para kazandığı ve ne kadar vergi beyanında bulunduğu"na dair bilgileri sormadığı da ortaya çıkmıştır. İddianameye esas alınan MASAK raporu da 7 ayda mahkemeye ulaşmış, sanık avukatlarının rapora dair hata ve eksikleri beyanının ardından mahkeme MASAK'tan ek rapor istemiştir. MASAK, bu ek raporunu uzun bir süre mahkemeye sunmamış, sanık avukatlarının MASAK raporunu hazırlayanların mahkemede tanık olarak dinlenmesi istemini de mahkeme reddetmiştir. Süreçte bazı

⁴ Thodex" isimli şirketin 400 bin lira sermayeyle Faruk Fatih Özer tarafından kurulduğu aktarılan iddianamede yer alan MASAK raporuna göre, bu platformun, müşterileri iş ve işlemleri nedeniyle hileli davranışlarla aldatıldığı kaydedildi. İddianamede, sanık Faruk Fatih Özer'in hakimiyeti altındaki 3 ayrı hesaptan 253 milyon 714 bin 909 lira karşılığı kripto varlık transfer edildiği, bunların idari merkezi Malta'da bulunan "Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcısı" nezdinde yer alan kripto varlık cüzdanlarına transfer edildiği anlatıldı.

siyasilerin yakınlarının Faruk Fatih Özer ile ticari ortaklıkları olduğu ifade edilmiş, konunun bu ilişkiler ağı sebebiyle soruşturulması talep edilmiş, ancak bu talep mahkeme tarafından reddedilmiştir.

Bu gelişmeler sonucunda Faruk Fatih Özer, Eylül 2023'te 11.196 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

İlk iddianameye göre 356 milyon TL'lik zarar olarak açıklanmış, kurucu Özer'in 3 farklı hesaptan 253 milyon 714 bin TL'lik kripto transferi yaptığı, bunları diğer 3 sanığın Malta'daki "kripto varlık hizmet sağlayıcısı" olan kripto cüzdanlarına gönderdiği anlaşılmıştır.

Faruk Fatih Özer, 7 Eylül 2023 tarihindeki mahkeme kararına göre, örgüt kurma, yönetme, örgüte üye olma, nitelikli dolandırıcılık, mal varlığı değerlerini aklama suçlarından toplam 11.196 yıl hapis cezası ve 8 milyar 871 milyon TL adli para cezası, kardeşleriyle birlikte hesaplandığında toplam 26 milyar 615 milyon TL adli para cezası almıştır. Ayrıca, "bilişim sistemleri kullanarak dolandırıcılık"tan 6 yıl 4 ay hapis ve 135 milyon TL adli para cezasına çarptırılmıştır. Ardından, 572 yeni mağdur dilekçesiyle, Ocak 2024'te tamamlanan ikinci soruşturma sonucunda ise, MASAK raporuna göre 94 milyon TL'lik bir başka zarar tespit edilmiş, Özer hakkında 3 ayrı suçtan 11.462 yıla kadar hapis istemiyle yeni iddianame hazırlanmıştır. Bu iddianame, Anadolu 9. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından "derdest bir dava kalmadığı ve karar verildiği için, yeni iddianameye konu dosyanın birleştirilmesinin mümkün olmadığı" gerekçesiyle 23 Ocak 2024'te iade edilmiştir.

Söz konusu kripto yolsuzluğuna ilave olarak bu sırada Türkiye'de kayda geçen Fig Coin Vurgunu⁵, Phishing Oltalama Kripto Dolandırıcılığı⁶, gerçekleşmiştir.

⁵ Ahmet Turgut Buruk tarafından üretilen, 'yerli ve milli kripto para birimi' olarak tanıtılan Fig Coin.2020 yılında, Fig Coin ile Fig Vault yazılımlarını geliştirerek piyasaya sürdü.Fig Coin'i üreten Buruk ile ortakları coin satışı adı altında kısa sürede 880 bin dolar topladı.Fig Coin yatırımcılarının sistem üzerinde bulunan Fig Vault isimli kripto para cüzdanlarına müdahale ederek yatırımcıların ve bu arada müvekkililerin izni ve bilgisi olmaksızın kripto para cüzdanlarında bulunan Fig Coin'lerini ele geçirdiler.

⁶ 50 milyon liralık dolandırıcılık ile Türkiye'de faaliyet gösteren 48 kişilik bir çete ortaya çıktı. Çetenin başında, Ukrayna uyruklu Ruslan P.'nin olduğu belirtildi.Bu dolandırıcılık çetesinin, ünlü kripto para platformlarını/aracı kurumlarını taklit ettikleri ve bu şirketlermiş gibi sosyal medya üzerinden reklam verdikleri ortaya çıktı.URL'si olan gerçeğine yakın bir site oluşturdular. Ayrıca arama motorlarında üst sıralara kadar çıkardıkları siteyi sosyal medya platformlarında çeşitli şekillerde paylaştılar. Sosyal medya gönderilerinde örneğin "Paribu 5. yılına özel kripto para dağıtıyor" diyerek kullanıcıların linke tıklamalarını sağladılar. Kullanıcıların linke tıklayıp kullanıcı adı ve şifresini girmelerinin ardından GSM numaralarından onay kodunu da aldılar. Ardından müşterilerin hesaplarını ele geçirip kripto paralarını özellikle yurtdışındaki kripto hesaplarına gönderdiler.

Bu teklifin görüldüğü sırada 21 ilde operasyonlara konu olan Smart Trade Coin⁷ dolandırıcılığı ile ilgili operasyonların başladığına dair haberler medyaya konu olmuştur.

Yukarıda özetlenen kripto para yolsuzluğu operasyonlarının boyutu Kripto Varlık Piyasaları ile ilgili düzenlemelerde geç kalınmış bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Türkiye'nin Bütüncül ve Kapsamlı Bir Blockchain Strateji Belgesi Yoktur

Blokzincir ekosisteminin güçlendirilmesini sağlamak ve sürdürülebilirliğini desteklemek amaçları doğrultusunda ülkemizin blokzincir teknolojisinde lider ülke konumuna gelmesi için hükümetin hedeflediği adımların detaylı bir şekilde sıralandığı, her bir adım için yetkili olan kamu kurumlarının belirtilmiş olduğu kapsamlı ve detaylı bir Blockchain Strateji Belgesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Söz konusu strateji belgesinin blokzincir teknolojisini pek çok farklı sektörde yaygınlaştırma, bu teknolojiyi kullanırken ortaya çıkan veriyi koruma ve kamu hizmetlerinde inovasyonu destekleme hedeflerini içermesi gerekmektedir. Bu strateji belgesinde elektronik menkul kıymetler ile kripto varlıklara ilişkin olarak her alanda yapılacak yasal düzenlemeler ve stabil kripto paraların devlet resmi para birimlerine alternatif oluşturmasını engelleyecek düzenlemelerin ayrıntısı ile yer alması, söz konusu strateji belgesinin SPK, BDDK, Merkez Bankası, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve diğer ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından müştereken hazırlanması icap etmektedir. Kripto piyasası ile ilgili işlemlerin düzenlenmesi sadece bir kurumun tekeline bırakılamaz.

Kanun Teklifi İkincil Düzenlemeler İçin Sermaye Piyasası Kuruluna Sınırsız Yetki Vermektedir.

Kripto varlık düzenlemelerine dair standartlar global ölçekte henüz oluşmamıştır. Bu nedenle düzenlemelerin detaycı bir yaklaşım yerine genel çerçeveyi çizmesi ve esnek bir yaklaşım ortaya konmasında fayda görülmekle beraber bazı konuların herhangi bir sınır çizilmeden ikincil düzenlemelere bırakılmaması gerekir.

⁷ Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Bilişim Suçları Bürosunca, "Smart Trade Coin" isimli sözde kripto varlık alım satım platformu üzerinden, yüksek kar vaadiyle haksız kazanç temin ettiği iddia edilen 118 şüpheli, emniyetteki işlemlerinin ardından Ankara Adliyesi'ne sevk edilmiştir.

Kripto varlıklar, Türkiye’de ya da dünyanın başka bir yerinde bulunan ve 7/24 çalışan platformlarda alınıp satılabilmekte; blokzincir üzerindeki sanal cüzdanlar aracılığı ile başka bir kripto varlık alım-satım platformuna veya soğuk cüzdanlara çok hızlı bir şekilde transfer edilebilmektedir. Bu haliyle internet kapatılmadığı sürece bütün işlemler herhangi bir ülkenin ulusal sınırlarından bağımsız olarak yapılabilmekte ve Türkiye’de kurulu platformlar dünyadaki diğer platformlar ile rekabet etmektedir.

Bu nedenle ikincil mevzuatta yapılacak düzenlemelerle Türkiye’de kurulu platformları rekabette geri düşürücü ek maliyetler oluşturmak ve ülkemize yapılacak yatırımları engellemekten kaçınılmalıdır.

Kripto Varlık Piyasasında Bu İşlemleri Yürütecek Hizmet Sağlayıcılarının Mali Gücünün ve Moralitesinin (Ticari Ahlakının) Araştırılması Gerekir.

Konuyla ilgili önceki yıllarda ülkemizde meydana gelen olumsuz olaylar göz önüne alındığında, kripto hizmet sağlayıcı şirketlerin sermaye yapısını ve mali gücünü araştırmak kripto piyasası için oldukça önem arz etmektedir. İleride herhangi bir sıkıntıyla karşılaşmamak için bu şirketler kurulmadan önce mali tahlil ve istihbarat departmanındaki uzmanların, kripto hizmet sağlayıcı şirketlerinin ortaklarının ve yönetim kurulu üyelerinin hem sermaye yapısının hem mali gücünün hem de moralitesinin (ticari ahlakının) araştırılması büyük önem arz etmektedir. Fakat getirilen düzenlemede bu konu hakkında yani araştırma ve incelemelerin nasıl yapılacağı konusunda birincil mevzuatta herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

Asgari Sermaye Miktarına Yer Verilmemiştir.

Güçlü sermaye yapısının oluşturulması kripto piyasası için bir diğer önemli konu başlığıdır. Fakat, getirilen kanun teklifinin sunumu sırasında ilgili düzenlemenin daha sonra yapılacağı ifade edilmiş ve düzenleme bu kanun teklifi içerisinde yer almamıştır. Bu durum, kanun teklifinin önemli noksanlıklardan birisidir. Mevcut kanun teklifi metninde, kripto hizmet sağlayıcılarının mali yapısı ve sermaye yeterlilik rasyolarıyla alakalı konular belirlenmemiştir. Kanun teklifi görüşmeleri sırasında, bahse konu olan düzenlemenin kanun teklifine ilave edilmesinin önem arz ettiği Grubumuzca ifade edilmiş olmasına rağmen iktidar partisi bu durumla ilgili düzenlemeyi kanuna eklememiştir.

Avrupa Komisyonu tarafından tüketiciyi korumak, net kripto davranışı oluşturmak ve lisanslama gereksinimlerini belirlemek amacıyla çıkarılan Kripto Varlık Piyasaları

Yönetmeliği (MİCA) ile Kripto hizmet sağlayıcılar üç ayrı sınıfa ayrılmış ve her sınıf için farklı asgari sermaye öngörülmüştür. Buna rağmen görüştüğümüz Kanun teklifinde bu tür bir düzenlemeye yer verilmemesinin nedeni anlaşılamamıştır.

Sistemde Sigorta Düzenlemesi Bulunmamaktadır

Kanuni düzenlemedeki en önemli eksikliklerden birisi de sigortacılık sisteminin devreye alınmamasıdır. Oysa sigorta sistemi kripto piyasasına güven için oldukça önemli bir konudur. Sigorta sistemini devreye sokmak yatırımcıların mağdur olmaması açısından büyük önem arz etmektedir. Ayrıca gerekirse kripto hizmet sağlayıcılarının cirolarından yapılacak yüzde 2’lik tahsilata ilave olarak, tutarın binde 5 oranında artırılması ve bu tutarın da kurulacak sigorta teminat sistemine aktarılması yönündeki önerimize karşılık, bu konunun da diğer konularda olduğu gibi kanun yasalastıktan sonra düzenleneceği ifade edilmiş ve kanun metnine eklenmemiştir.

Mevduat Faizleri Konusundaki Düzenlemeler Kanun Metninde Yer Almamıştır

Kripto piyasasında, platformlarda saklanan veya mevduat olarak tutulan müşteri nakit hesapları vardır. Müşterilerin borçları nedeniyle bu hesaplara haciz işlemi uygulanmamakta, hesaplar rehin edilememektedir. Ayrıca kripto hizmet sağlayıcılarının borçlarından dolayı da kişilerin mevduatları haczedilememektedir. Fakat mevduat hesaplarında tahakkuk eden faizlerin hangi hesaba geçeceği konusu kanunda düzenlenmemiştir. Bu faizlerin kripto hizmet sağlayıcılarında mı yoksa mevduatı değerlendirenlerde mi kalacağı hususu belirtilmemiştir.

Kanun teklifinde bazı maddeler ile platformların güveni kötüye kullanıcı fiileri durumunda alınacak tedbirler ve cezai sorumluluk düzenlenmektedir.

Ülkemizde finansal kurumlara ilişkin mevzuat düzenlemelerinde asıl hedef ilgili finansal kuruluşun ayakta kalması, müşteri fonlarının güvende tutulması ve müşterilere kesintisiz hizmet verilmesidir. Teklifte ise, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı faaliyetleri ile nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan kripto varlık hizmet sağlayıcıları “mensuplarının” sorumlu olduğu belirtilmektedir. Bu ilke sorumluluğu tüm çalışanlara yüklemektedir ve gerçek kişi tüzel kişi ayrımı gözetilmemiştir. Bununla birlikte, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına yüklenen sorumluluklarda hukuka aykırı olma hali veya kusurlu sorumluluk halleri net bir şekilde gözetilmemiştir. Kullanıcılarına karşı hak ve

yükümlölükler düzenlenirken sorumluluk mekanizmasının kusur ve hukuka aykırı olma halleri ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, 7/24 çalışan bu kurumlarda yaşanabilecek en ufak teknik aksaklık gibi hallerde platformların ve çalışanların şahsi sorumluluklarına gidilmesi veya zimmet iddiası ile karşılaşma riski bulunmaktadır.

Düzenleme sonrası ;Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının 16 Nisan 2021 tarih ve 31456 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmeliğin 3 'üncü maddesinde yer alan kripto varlıkların ödemelerde kullanılıp kullanılmayacağı hususu açıklık kazanmamıştır.

Kanun teklifinin komisyonda görüşölmesi sırasında bu konuda tarafımızca yöneltlen sorulara net cevaplar verilmemiştir.

Kripto veri madenciliği ile ilgili düzenlemelerin bu kanun teklifinde yer almaması büyük bir eksiklikler.

Diğer ülke uygulamaları da dikkate alınarak kripto varlık piyasasındaki işlemlerin ve bu işlemlerden doğan kazançların Türkiye’de veya yurt dışına transferinde vergilenip vergilendirilmeyeceği konusunda teklif metninde herhangi bir husus yer almamaktadır.

Kanun teklifinin komisyonda görüşölmesi sırasında bu konuda tarafımızca yöneltlen sorulara net cevaplar verilmesinden kaçınıldığı gözlenmiştir.

Kamuoyunda; teklifte yer alan bazı maliyet artırıcı unsurların ve cezai sorumluluğa ilişkin mevcut yapının korunması durumunda kripto varlık alım satım işlemlerinin yurtdışına çıkması olasılığı olduğuna dair görüşler yer almakta, böyle bir durumun gerçekleşmesi sonrasında yaşanacak vergi geliri kaybının yanında; işlemlerin yurt dışına kaymasının yabancı para birimlerine olan talebi daha da artıracığı, işlemlerin yurtdışına çıkışı ve/veya merkezi olmayan kripto varlık alım satım platformlarına gitmesinin kripto varlık işlemlerinin finansal istikrar ve mali suçların önlenmesi maksadıyla takibini de ciddi düzeyde zorlaştırması gibi bazı sorunların yaşanacağına dikkat çekilmektedir.

Dijital ekonominin önemli bir parçası haline gelen kripto varlıkların kullanımı dünya genelinde artmış, kripto varlıkların piyasa değeri yıllar itibarıyla giderek büyümüştür. Kripto varlıklara yönelik ilginin artması ve bu varlıkların hayatın birçok alanını etkilemesi nedeniyle, bu konuda yasal düzenlemeler yapma ihtiyacı bulunmaktadır.

Kripto Varlık Statüsü

Bu doğrultuda bazı ülkeler, kripto varlıkların kullanım alanları ve kripto varlık para alım satım platformları gibi çeşitli konularda yasal düzenlemeler yaparak kripto varlıkların statülerini belirlemeye başlamışlardır. Ülke incelemeleri neticesinde kripto varlıkları tanımlama ve sınıflandırma konusunda henüz uluslararası bir standart bulunmadığı görülmektedir. Kripto varlıkları; para, emtia, menkul kıymet, dijital para ve tüm bunların dışında kendine özgü varlık olarak değerlendirmek gibi çeşitli yaklaşımlar bulunmakta ve bu konudaki tartışmalar devam etmektedir. Bu sebeple ülkelerin kripto varlık düzenlemelerinde önemli farklılıklar görülmektedir.

Eylül 2020’de Avrupa Komisyonu tüketiciyi korumak, net kripto davranışı oluşturmak ve lisanslama gereksinimlerini belirlemek amacıyla Kripto Varlık Piyasaları Yönetmeliği (MiCA) ‘ni önermiş, bu metin iki senelik yoğun çalışmalar sonucunda, Ekim 2022’de onaylanmış ve 31 Mayıs 2023 tarihinde ise resmen yasalaşmıştır. Böylece Avrupa Birliği geniş ve kapsamlı bir hukuki düzenlemeye kavuşmuştur.

Dünyada yeni teknolojilerin getirdiği finansal durumu anlayarak yönetebilme çabası gözlenmektedir. Düzenleme oluşturma sürecinin dinamik bir şekilde devam edeceği ve uzun yıllar boyunca bu konuyla meşgul olunacağı şimdiden görülebilmektedir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler kripto para piyasalarını düzenleme iddiasında olan zaten gecikmiş bir düzenleme olan mevcut kanun teklifinin, bu aşamada piyasanın ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalacağını, ülkemizin küresel ölçekte kripto piyasasından gerekli payın alımını gerçekleştiremeyeceğini göstermektedir.

Bu nedenle Kanun Teklifinde yer alan düzenlemelerinin ayrıntısıyla TBMM’nin ilgili ihtisas komisyonlarında tüm boyutları ile sektör temsilcilerinin ve konu ile ilgili tüm kamu kurum yetkililerinin katılımıyla yapılacak toplantılarla yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

V. KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNDEKİ GÖRÜŞLERİMİZ

19 maddeden oluşan yasa teklifinin bazı maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

Teklifin 1. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun tanımlar maddesine uluslararası düzenlemelerle uyumlu olacak şekilde “kripto varlık”, “cüzdan”, “kripto varlık hizmet sağlayıcı”, “kripto varlık saklama hizmeti” ve “platform” tanımları ile Kanunun çeşitli maddelerinde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile ilgili hükümler yer aldığı için “TÜBİTAK” kısaltması eklenmektedir.

Söz konusu kanun kapsamına “kripto madenciliği” ile ilgili tanım ve düzenlemelerin alınmamasını önemli bir eksiklik olarak öngörüyoruz.

Teklifin 3. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin bu maddesiyle, Sermaye Piyasası Kanunu’na “Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve kripto varlıklara ilişkin hükümler” başlıklı madde eklenerek SPK’nın yetkileri ve ilişkilerine ilişkin düzenlemeler yapıyor.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları kuruluş ve faaliyete başlamak için SPK’dan izin alacaklardır. Gözetim ve denetim altında olan diğer finansal kuruluşlara benzer şekilde platformların faaliyet şartlarına, organizasyon yapılarına, sermayelerine, bilgi sistemlerine, pay devirlerine, yöneticilerine ve personeline ilişkin esasları belirleyebilmesi için SPK’ya yetki verilmektedir. Pay devirlerinde Kurulun izni zorunlu hale getirilmekte, izinsiz yapılan pay devirleri geçersiz sayılmaktadır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemleri oluşturmakla ilgili yükümlü kılınmaktadır. Ayrıca, kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına SPK tarafından izin

verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarını TÜBİTAK'ın belirleyeceği kriterlere uygun kurmaları koşulu getirilmektedir.

Üçüncü fıkranın (a) bendi ile platformların ortaklarına ve yönetim kurulu üyelerine ilişkin olarak şekilde

- 1) Müflis olmama, konkordato ilan etmeme,
- 2) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile faaliyet izni iptal edilmiş faktoring, finansal kiralama, finansman, tasarruf finansman, varlık yönetim, sigorta, reasürans, emeklilik şirketleri ve ödeme sistemi işleticileri, ödeme hizmeti sağlayıcıları ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,
- 3) Yüz kızartıcı suçlar ve devlete karşı suçlardan dolayı hüküm giymemiş olma, vergi kaçakçılığı suçları ile kasten işlenen suçlardan dolayı 5 yıl veya daha fazla süre ile hapis cezası almaması veya mahkumiyeti olmaması,
- 4) Borsalarda işlem yasaklısı olmaması,
- 5) Gerekli mali güç ve işin gerektirdiği dürüstlük ve itibara sahip olunması (bunun bir ölçüsü getirilmemiş)
- 6) Ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması

koşulları getirilmektedir.

Şirket yönetim kurulu üyelerinin de mali güç şartı olmaksızın ortaklarda aranan koşulları taşımaları gerekmektedir.

Platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılması; takası, transferi ve saklanmasına ilişkin usul ve esaslar SPK tarafından düzenlenecektir.

Kripto varlık alım satım faaliyeti, özel olarak atıf yapılmış hükümler dışında Sermaye Piyasası Kanunu'nun diğer hükümlerine tabi olmayacak, konuyla ilgili olarak düzenleyici işlem yapma yetkisi verilen SPK, bankalara yönelik düzenleyici işlemlerde BDDK'nın görüşünü alacaktır.

Öncelikle sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklara ilişkin olarak SPK'ya yetki verilmekte, özgün blokzinciri oluşturulması konusundaki yazılım mimarisi ve buna ilişkin teknolojiyi temsil eden kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılabilmesine yönelik olarak SPK'ya düzenleme yapma olanağı sağlanmaktadır. Bu nitelikteki kripto varlıkların belirlenmesi aşamasında TÜBİTAK ya da diğer kurum ve kuruluşlardan teknik rapor alınması öngörülmektedir.

Kripto varlıklar taşıdıkları özelliklere ve vadettikleri haklara göre farklı kurumların görev ve yetki alanlarına giriyorsa bu kurumlar görev ve yetkilerini ilgili kripto varlıklara ilişkin olarak da kullanabilecektir.

Madde metninde, kanun kapsamının kripto varlıklardan sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan ya da SPK'nın satış ve dağıtımına yönelik esasları belirlemesi öngörülen dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi yoluyla oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayırtılamayacak nitelikte olan kripto varlıklarla platformlarda alım satımına konu olan kripto varlıklarla sınırlı olduğu belirtilmektedir.

Belirtilenler dışında ekosistem içerisinde yer alabilecek diğer kripto varlık türlerine Kanunun uygulanmayacağı öngörülmektedir.

Kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile ilgili ikincil mevzuat kapsamında Türk parasının kıymetinin korunması amacıyla düzenleyici ve sınırlayıcı esasların tayin ve tespit edilebileceği belirlenmektedir.

Sermaye piyasası araçları ile türev araçlara ilişkin finansal sözleşmeleri konu edinen rehin sözleşmelerine benzer şekilde kripto varlıkların da Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'ndan muaf tutulmasına ilişkin düzenleme de bu madde metninde yer almaktadır.

Madde metninde ortaklardan teminat alınıp alınmayacağı konusunda sorduğumuz sorulara tatminkar bir yanıt verilmemiştir.

Madde metninde “asgari sermaye şartı” ile ilgili düzenlemenin net bir biçimde tutar belirtilerek yapılmamasının nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Madde metninde 9 no.lu fıkrada yer alan “Kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.” şeklindeki bir düzenlemenin 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri” için de kapsayıcı bir şekilde getirilmemesinin nedeni tarafımızca anlaşılamamıştır.

Ayrıca madde metninde Sermaye Piyasası Kurulu'na kripto piyasaların oluşumu ile ilgili hemen her konuda sınırları belli olmayan belirleme yetkilerinin verilmesinin yasama mantığı açısından tartışılması gerekliliğine inanıyoruz.

Teklifin 4. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Maddeyle Sermaye Piyasası Kanunu'na “Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerine ve kripto varlıkların transfer ve saklamasına ilişkin esaslar” başlıklı madde eklenerek kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetleri ile kripto varlıkların transfer ve saklanmasına ilişkin düzenlemeler yapılmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasıyla işlem koşullarının ve sunulacak hizmet şartlarının açık ve belirli olmasını sağlamak için, müşterilerle kripto varlık hizmet sağlayıcılar arasında sözleşme imzalanması zorunlu tutulmaktadır. Sözleşmelerin unsurlarını SPK belirleyecektir.

Bankalar ve aracı kurumlar gibi diğer finansal kuruluşlara tanınan uzaktan iletişim araçlarıyla sözleşme ilişkisi kurma imkânı kripto varlık hizmet sağlayıcılara da tanınmaktadır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının müşterilere karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü sözleşme şartı geçersiz sayılmakta, müşterilerin itiraz ve şikayetlerinin çözüleceği dâhili mekanizmalar oluşturulması zorunlu kılınmaktadır.

Bunlara ek olarak, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve alt düzenlemeleri çerçevesinde kripto varlık hizmet sağlayıcılarına kimlik tespiti yükümlülüğü getirilmektedir.

İkinci fıkra ile, platformlarda işlem görecekt kripto varlıklarla ilgili esaslar belirlenmekte, platformlara nezdlerinde işlem görecekt kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı prosedür oluşturma zorunluluğu getirilmektedir. Bu konuda ilave ilke ve esasları düzenleme yetkisi SPK'ya verilmektedir. Belirlenecek ilke ve esaslarda, teknolojik kriterlerle ilgili olarak TUBİTAK ve gerekli görülecek diğer kurum ve kuruluşların görüşleri de alınacaktır. Bir kripto varlığın platformlarda işlem görmesinin, bunlara kamunun kefil olduğu anlamına gelmediği, kripto varlık satın alan kişilerin aldıkları risklerle sorumlu olacakları husus da bu fıkra da düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkra ile platformlarda fiyat oluşumu ve piyasa bozucu eylemlerle ilgili konular düzenlenmektedir. Kripto varlıklarda fiyat oluşumu serbest bırakılmaktadır Bu kapsamda yurt dışı piyasalarda da yaygın işlem gören ve fiyatı yurt dışında oluşan kripto varlıklar Sermaye Piyasası Kanunundaki piyasa bozucu eylemlere ilişkin

hükümlerin kapsamı dışında tutulmaktadır. Platformlara nezdlerinde gerçekleşen işlemlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil, dürüst ve rekabetçi bir şekilde gerçekleşmesini sağlama yükümlülüğü getirilmekte, platformlar piyasa bozucu nitelikte eylem ve işlemlerin tespit edilmesi ve önlenmesi amacıyla gözetim sistemi kurmakla yükümlü kılınmaktadır.

Dördüncü fıkra ile müşteriler ve kripto varlık alım satım platformları arasındaki olası uyuşmazlıkların çözümünde, genel hükümlerin uygulanması öngörülmektedir. Sermaye piyasası aracı tanımı dışında tutulduğu için, kripto varlıkların Yatırımcı Tazmin Merkezi tarafından yürütülen tazmin hükümleri kapsamı dışında olduğu hususu da bu fıkra düzenlenmektedir.

Beşinci fıkra ile platformlarda gerçekleşen tüm transfer işlemlerinin kayıt altına alınmasına yönelik yükümlülük getirilerek, platform nezdindeki hareketler bakımından uluslararası ilkelere uygun şekilde şeffaflık sağlanması düzenlenmektedir. Bu kapsamda, uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen kurallara uygun olarak kripto varlık transfer işlemlerinde SPK ve MASAK tarafından yapılan düzenlemelere uyulması öngörülmektedir.

Altıncı fıkra ile kripto varlıkların saklanması ilişkin temel ilkeler belirlenmektedir. Bu çerçevede, müşterilerin varlıklarını kendi cüzdanlarında bulundurmaları esas kabul edilmekte, müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmayı tercih etmedikleri varlıkların ve nakitlerin ise suiistimal riskini azaltacağı gerekçesiyle platformlar dışında üçüncü taraflarca saklanması öngörülmektedir. Kripto varlıklara yönelik saklama hizmeti SPK tarafından yetkilendirilmiş ve BDDK tarafından uygun görülen bankalar veya SPK tarafından belirlenen diğer kuruluşlarca sunulacaktır.

Etki analizinde yer alan bilgilerden mevcut durumda platformlarda yaklaşık olarak 7 milyar Amerikan Doları tutarında varlığın saklamasının yapıldığı anlaşılmaktadır.

Yedinci fıkra ile müşteri nakitlerinin ve kripto varlıklarının kripto varlık hizmet sağlayıcıların varlıklarından ayrı olarak tutulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Ayrıca, kripto varlık hizmet sağlayıcıların borçları nedeniyle müşterilerin nakit ve kripto varlıklarının haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamayacağı hususu düzenlenerek, müşteri varlıklarının koruma altına alınması öngörülmektedir.

Sekizinci fıkra ile SPK'ya kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve portföy yöneticiliği konusunda ilke ve esas belirleme yetkisi verilmektedir.

Dokuzuncu fıkra ile kripto varlık alım satım platformlarının yayın, ilan, reklam ve duyuruları ile her türlü ticari iletişimleriyle ilgili esasları belirleme yetkisi SPK'ya tanınmaktadır.

Onuncu fıkra ile de kripto varlık hizmet sağlayıcılara faaliyet gösterecekleri alanları gösterir yetki belgesi verilmesi hususu düzenlenmektedir.

Maddenin birinci fıkrası gereği; işlem koşullarının ve sunulacak hizmet şartlarının açık ve belirli olmasını sağlamak için, müşterilerle kripto varlık hizmet sağlayıcılar arasında imzalanacak sözleşmenin unsurlarının SPK tarafından belirlenmesinin Türk Ticaret Kanunu açısından herhangi bir problem oluşturup oluşturmayacağı konusundaki sorumuza tatmin edici ölçüde yanıt verilmemiştir.

Bu maddede de Sermaye Piyasası Kurulu'na her konuda sınırları belli olmayan belirleme yetkilerinin verildiği anlaşılmaktadır.

Teklifin 5. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Sermaye Piyasası Kanunu'nun 46 ncı maddesine iki fıkra eklenmektedir. Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının bankalar nezdinde tutulmakta olan müşteri nakitlerini ilgili yatırım kuruluşu müşterileri için açılacak olan münferit hesap veya hesaplarda, yatırım kuruluşunun kendi nakit varlığından ayrı olarak izlenmesi esası getirilmektedir.

Müşteri hesaplarının bankalarda nemalandırılmasına ilişkin esaslar Kurulca belirlenecektir.

Bu düzenleme ile yatırım kuruluşlarınca müşteri nakitleri için bankalar nezdinde açılan hesapların banka muhasebesinde ayrı bir hesapta izlenmesi öngörülmektedir.

Bu yolla, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının müşterilerin bankalarda tutulan nakit varlıklarını kötüye kullanmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Müşteri hesaplarının kredi teminatı olarak gösterilmesi, bu hesaplar üzerinde yatırım kuruluşu lehine blokaj, rehin ve benzeri takyidat tesis edilmesi yasaklanmaktadır.

Teklifin komisyondaki görüşmeleri sırasında, söz konusu maddeye eklenen 7 numaralı fıkrada yer alan “Müşteri hesaplarının bankalarda nemalandırılmasına ilişkin esaslar Kurulca belirlenir” şeklindeki düzenlemede Sermaye Piyasası Kuruluna aşırı ölçüde yetki tanındığı, bu çerçevede Kurula devrolunan bu yetkinin sınırlarının madde metninde yer alması yönündeki öneri ve eleştirilerimiz karşılık bulmamıştır.

Teklifin 7. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Sermaye Piyasası Kanunu’nun 99’uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Maddenin mevcut haline göre, izinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde; içerik ve yer sağlayıcılarının yurt içinde olması hâlinde, erişimin engellenmesine SPK tarafından yapılan başvuru üzerine mahkemelerce karar verilmektedir. Yurt dışında olması halinde ise SPK’nın başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) erişimi engellemektedir.

Getirilen yeni düzenlemeyle yurt içi ve yurt dışı ayrımı kaldırılmakta ve “erişimi engelleme” kararı verme yetkisi doğrudan SPK’ya verilmektedir. SPK’nın yurt dışından yapılan internet yayınları için erişimin engellenmesi amacıyla BTK’ya başvurma zorunluluğu da kaldırılmaktadır.

SPK vereceği erişimin engellenmesi kararını uygulanmak üzere doğrudan Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderecektir.

2023 yılında, bu alanda paylaşım yapıldığı tespit edilen yurt içi ve yurt dışında olmak üzere toplamda 1701 internet sitesine erişim engeli getirildiği öğrenilmiştir.

Anayasa’nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa’da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

Bu kapsamda Anayasa’nın anılan maddesi uyarınca ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünü sınırlamaya yönelik kanuni düzenlemelerin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfilğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

Temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur.

Madde metnindeki düzenlemelerle Kurula direkt olarak erişimin engellenmesi kararı verme imkânı sağlanmaktadır. Ayrıca bu düzenlemelerde Kurulun bu yetkisini sınırlayan net, açık, anlaşılır herhangi bir ölçüte veya yaptırımın kademeli olarak uygulanmasını sağlayacak güvencelere yer verilmemiştir. Bu durum internet sitelerine yönelik keyfî uygulamaların ortaya çıkmasına neden olacağı gibi temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına karşı sınırlandırma ölçütlerine uyulmamaktadır.

Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır. İfade özgürlüğü, Anayasa'da güvence altına alınan diğer hak ve özgürlüklerin önemli bir kısmı ile doğrudan ilişkilidir. Anayasa'nın anılan maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar söz, yazı, resim veya başka yollar olarak ifade edilmiş ve başka yollar ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir. Görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan basın özgürlüğü de ifade özgürlüğünün kullanılma araçlarından biridir. Nitekim internet, başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir değere sahip bulunmakla birlikte haber ve fikirlerin iletilmesinde ve alınmasında önemli bir işlev de görmektedir.

Kanun teklifinin 7. maddesinde Kurula yetki veren düzenlemelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünü sınırlandırdığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 48. Maddesinde Çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

Düzenlemelerde ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlandırılması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlandırma ile ulaşılmasını mümkün kılabilecek, daha az zarara yol açabilecek alternatif

yöntemlerin düzenlenmemiş olması, nedeniyle düzenlemelerin öngörülen sınırlamanın ölçülülük anlamında gereklilik ilkesini sağlamadığı ortadadır.

Yukarıda izah edilen nedenlerle madde metnindeki söz konusu düzenleme Anayasa'nın 13, 26 ve 48. maddelerine aykırılık taşımaktadır.

Teklifin 8. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Sermaye Piyasası Kanunu'na "Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler" başlıklı maddenin ilavesiyle; kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde uygulanacak tedbirler düzenlenmektedir.

SPK faaliyetlerinden kaynaklanan nakit ödeme ve kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getiremeyen, mali yapıları taahhütnamelerini karşılayamayacak şekilde zayıflamakta olan kripto varlık hizmet sağlayıcılarına mali yapısını güçlendirebilmesi için üç ayı geçmeyecek şekilde süre verecek veya süre vermeksizin faaliyetlerini geçici olarak doğrudan durduracak, faaliyet yetkilerini kaldırabilecek, sorumluluğu bulunan yönetici ve çalışanların imza yetkilerini sınırlandırabilecek veya kaldırabilecektir. Kurulca belirlenen esaslara ya da yasaklara aykırı olarak internet üzerinden ilan, reklam ve duyuru yapıldığına, kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapıldığına, izin alınmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinin internet aracılığıyla yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi hâllerinde erişimin engellenmesine karar verebilecektir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir.

Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak internet dışındaki mecralardan ilan, reklam ve duyuru yapıldığının tespiti hâlinde, sorumluların ilgili mevzuat uyarınca ilan ve reklamları durdurulabilecek, yasaya aykırı belgeler, ilan ve reklamlar toplatılabilecek. Söz konusu işlemler mahallin en büyük mülkî idare amirinin bildirimi üzerine işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin mevzuatta belirlenen yetkili idareler tarafından yerine getirilecektir.

Etki analizinde *"Ülkemizde kripto varlık ekosistemine yüksek bir ilgi olduğu bilinmektedir. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde ne kadar bakiyeli yatırımcı olduğu bilgisinin incelenebilmesi amacıyla yurt içinde faaliyet gösterdikleri bilinen 10 kripto varlık hizmet sağlayıcıdan talep edilen bilgiler kapsamında bu platformlardaki*

yatırımcı sayıları toplandığında rakamın 20 milyon civarı olduğu görülmektedir. Bu rakamın içerisinde birden fazla platformda hesap açan yatırımcılar da olduğu dikkate alındığında toplamda 10 milyonun üzerinde bakiyeli hesap bulunduğu değerlendirilmesi yapılabilecektir. Bu rakam 2020’de 1,7 milyon olarak öngörülmekteydi.

Sermaye piyasalarında yatırımcı olmak amacıyla yatırım hesabı bulunan ve MKK nezdinde kayden izlenen yatırımcı sayısına bakıldığında ise ülkemizde sermaye piyasalarında bakiyeli hesabı olan kişi sayısının 12 milyon civarında olduğu görülmektedir. Söz konusu veriler kapsamında, kripto varlık ekosistemindeki bakiyeli hesap sayısının sermaye piyasaları ekosistemindeki bakiyeli hesap sayısına yakınsadığı görülmektedir.” açıklaması yer almıştır.

Kanun teklifinin bu maddesinin 3 numaralı fıkrasında yer alan “Kurulca belirlenen esaslara ya da yasaklara aykırı olarak internet üzerinden ilan, reklam ve duyuru yapıldığına, kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapıldığına, izin alınmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinin internet aracılığıyla yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi hâllerinde erişimin engellenmesine karar verebilecektir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir” şeklindeki düzenleme de Anayasa’nın 13, 26 ve 48. maddelerine uyumlu bulunmamaktadır.

Teklifin 9. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Sermaye Piyasası Kanunu’na “Kripto varlık hizmet sağlayıcıların denetimi ve uygulanacak yaptırımlar” a ilişkin yeni bir madde (99/B) eklenmekte ve kripto varlık platformları nezdinde denetim yapma yetkisi SPK’ya verilmektedir.

Kripto varlıkların niteliği ve platformların teknoloji yoğun faaliyette bulunmaları nedeniyle SPK denetimlere, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının personelini de (TÜBİTAK gibi) teknik destek sağlamak amacıyla görevlendirebilecektir.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıların mali yapıları ve bilgi sistemleri bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenecek. Denetime ilişkin esasları TÜBİTAK ve diğer kuruluşların da görüşü alınarak SPK tarafından belirlenecektir.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, hukuka aykırı faaliyetleri sonucu yükümlülüklerini yerine getirememeleri ve siber saldırı bilgi güvenliği ihlali gibi durumlardan sorumlu tutulacak, platform mensupları da kusurlarına ve durumlarının gereklerine göre sorumlu tutulabilecekler, zimmet hükümlerine tabi olacaklardır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, Kanuna ve SPK tarafından yapılacak düzenlemelere aykırı davranışları halinde, Kanunun 103 ve 105'inci maddelerinde düzenlenen idari para cezalarına tabi olacaklardır.

Sermaye Piyasası Kanununun 111,112 ve 113 maddelerinde düzenlenen “bilgi, belge vermeme, denetimi engelleme”, “yasal defterlerde, muhasebe kayıtlarında, finansal raporlarda usulsüzlük”, “denetimde talep edilen bilgiler hakkında sır saklama yükümlülüklerine uyumama” suçları kripto varlık hizmet sağlayıcıları için de öngörülmektedir.

Ayrıca, kripto varlıkların yasaya ve ilgili düzenlemelere aykırı satış ve dağıtımının yapılması halinde SPK, Sermaye Piyasası Kanunun 91. ve 92. maddelerinde öngörülen tedbirleri uygulayacak, dolayısıyla, usulsüz kripto varlık satışı ve dağıtımı yapanlar ile izinsiz olarak faaliyette bulunanlar iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılacaklardır.

Kripto varlıklara ilişkin tedbir ve haciz gibi idari ve adli talepler kripto varlık hizmet sağlayıcısı tarafından yerine getirilecektir. Bu düzenleme ile kamu alacaklarının kripto varlık bilişim sistemleri aracılığıyla sorgulanması ve elektronik haciz uygulanmasına da olanak sağlanmaktadır.

Bu madde metninde yer alan “mensup” ifadesi içeriğinin belirsizliği nedeniyle teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında eleştiri konusu olmasına rağmen iktidar partisi yetkilileri tarafından bu konuda farklı bir değerlendirme yapılmamıştır.

Teklifte geçen “mensup” ifadesi, fiilin kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde çalışan ve haksız fiille arasında uygun illiyet bağı kurulabilen herkesi kapsadığı Borçlar Kanunu’nun genel hükümlerinden herhangi bir ayrışma bulunmadığı ifade edilmiştir.

Teklifin 10. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Sermaye Piyasası Kanununun 101'inci maddesinde değişiklik yapılmakta, maddenin başlığı "Piyasa bozucu eylemler, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirler" olarak değiştirilmektedir.

Maddeye eklenen yeni bir fıkrayla, piyasa bozucu eylemler (Kanun'un 104'üncü maddesi), bilgi suistimali (106'ncı madde) ve piyasa dolandırıcılığı (107'nci madde) iddialarıyla yapılan inceleme ve denetimlerde, SPK'ya internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine karar verme yetkisi tanınmaktadır. Kurulun bu yönde alacağı kararlar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilecektir.

Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklere sınırlama getiren düzenlemelerin kanunla yapılması, Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun ve ölçülü olması gerekir.

Bu kapsamda Anayasa'nın anılan maddesi uyarınca ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünü sınırlamaya yönelik kanuni düzenlemelerin şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde belirli, ulaşılabilir ve öngörülebilir düzenlemeler niteliğinde olması gerekir.

Temel hakları sınırlayan kanunun bu niteliklere sahip olması, Anayasa'nın 2. maddesinde güvenceye alınan hukuk devleti ilkesinin de bir gereğidir. Hukuk devletinin temel unsurlarından olan hukuki belirlilik ilkesi uyarınca kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Kanunda bulunması gereken bu nitelikler hukuki güvenliğin sağlanması bakımından da zorunludur.

Madde metnindeki söz konusu düzenlemelerle Kurula direkt olarak erişimin engellenmesi kararı verme imkânı sağlanmaktadır. Ancak bu düzenlemelerde Kurulun bu yetkisini sınırlayan net, açık, anlaşılır herhangi bir ölçüte veya yaptırımın kademeli olarak uygulanmasını sağlayacak güvencelere yer verilmemiştir. Bu durum internet sitelerine yönelik keyfî uygulamaların ortaya çıkmasına neden olacağı gibi temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına karşı sınırlama ölçütlerine uyulmamaktadır.

Anayasa'nın 26. maddesinde ifade özgürlüğü güvence altına alınmıştır. İfade özgürlüğü, Anayasa'da güvence altına alınan diğer hak ve özgürlüklerin önemli bir

kısmı ile doğrudan ilişkilidir. Anayasa'nın anılan maddesinde ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar söz, yazı, resim veya başka yollar olarak ifade edilmiş ve başka yollar ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olduğu gösterilmiştir. Görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan basın özgürlüğü de ifade özgürlüğünün kullanılma araçlarından biridir. Nitekim internet, başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir değere sahip bulunmakla birlikte haber ve fikirlerin iletilmesinde ve alınmasında önemli bir işlev de görmektedir.

Kanun teklifinin 10. maddesinde Kurula yetki veren düzenlemelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünü sınırladığı anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 48. maddesinde Çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğü güvence altına alınmıştır.

Düzenlemelerde ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlandırılması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmasını mümkün kılabilecek, daha az zarara yol açabilecek alternatif yöntemlerin düzenlenmemiş olması nedeniyle düzenlemelerin öngörülen sınırlamanın ölçülülük anlamında gereklilik ilkesini sağlamadığı ortadadır.

Yukarıda izah edilen nedenlerle söz konusu düzenlemeler Anayasa'nın 13, 26 ve 48. maddelerine aykırılık taşımaktadır.

Teklifin 12. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Sermaye Piyasası Kanunu'na, "İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti" başlıklı yeni bir madde (109/A) eklenmektedir.

Maddeyle, SPK'dan izin almadan kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürüttüğü belirlenen edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkililerine üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası uygulanması öngörülmektedir.

Söz konusu düzenleme gecikmiş bir düzenlemedir.

Teklifin 13. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle Sermaye Piyasası Kanunu'na yapılan madde ilavesiyle Bankacılık Kanunundaki “zimmet” suçunun ceza halleri esas alınarak kripto piyasasına özel ve daha yüksek cezalar getirilmektedir.. Kripto piyasasındaki zimmet suçlarına verilecek cezanın alt ve üst sınırı, Bankacılık Kanunu'ndaki zimmet suçlarına kıyasla 2'şer yıl daha yüksek belirlenmektedir.

Maddeyle, Bankacılık Kanunu'nun 160. maddesinde düzenlenen zimmet suçu, kripto piyasası için Sermaye Piyasası Kanununa uyarlanmaktadır. Maddeyle, kripto hizmet sağlayıcılarında yaşanan zimmet suçlarında, farklı durumlar için, farklı cezalar öngörülmekte ve kişilerin uğradığı zararın tazmin sorumluluğunun yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Düzenlemelerle, “Kripto varlık hizmet sağlayıcısı”na Bankacılık Kanunundaki zimmet hükümlerinden daha ağır cezalar öngörülmektedir. Bankacılık Kanununa kıyasla, Sermaye Piyasası Kanununda kripto şirketlerindeki zimmet suçlarına verilecek hapis cezalarının alt ve üst sınırları 2'şer yıl arttırılmaktadır.

Birinci fıkrayla; “kripto varlık hizmet sağlayıcısı” şirketlerin yönetim kurulu başkanı ve üyeleri ile diğer mensupları, hesapta bulunan para veya para yerine geçen evrakı, senedi, diğer mal ve kripto varlığı kendisinin ya da başkasının zimmetine geçirmiş(ler)se, 8 yıldan 14 yıla kadar hapis ve 5 bin güne kadar adli para cezasına çarptırılacaklardır. Bu kişi(ler), hizmet sağlayıcı şirketin zararını da tazmin edeceklerdir. Bankacılık Kanunu madde 160'ta “zimmet” suçuna 6 ila 12 yıla kadar hapis ve 5 bin güne kadar hapis cezası verilmekteyken, teklifle kripto alanında bu zimmet suçunun alt ve üst sınırı 2'şer yıl arttırılmış olmaktadır.

Bu fıkra metninde yer alan “mensup” ifadesi içeriğinin belirsizliği nedeniyle teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında eleştiri konusu olmasına rağmen iktidar partisi yetkilileri tarafından bu konuda farklı bir değerlendirme yapılmamıştır.

Teklifte geçen “mensup” ifadesi, fiilin kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde çalışan ve haksız fiille arasında uygun illiyet bağı kurulabilen herkesi kapsadığı Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinden herhangi bir ayrışma bulunmadığı ifade edilmiştir.

İkinci fıkrayla; mevcut Bankacılık Kanunu m.160/2 fıkrasıyla uyumlu olarak, hileli davranışta bu ceza katlanacaktır. Kripto piyasasındaki zimmet suçu, bu suçun açığa çıkmaması için hileli davranışla işlenmişse ceza arttırılacak; 14 yıldan 20 yıla kadar

hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezası verilecektir. Son cümleyle cezanın alt sınırı da belirleniyor ve verilecek adli para cezası miktarı, şirketin ve müşterilerin uğradığı zararın 3 katından az olamayacak. Bankacılık Kanunu m. 160'ta hileli zimmet suçu için “12 yıldan az olmamak üzere hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezası” verilmektedir. Teklifte ise, SPK Kanununda kripto para piyasasındaki hileli zimmete verilecek ceza için üst sınır getirilmektedir. Alt sınır ise Bankacılık Kanununda 12 yıl iken, SPK mevzuatında hileli zimmete konu kripto dolandırıcılığı için 14 yıla çıkarılmaktadır.

Üçüncü fıkra ile; faaliyet izni kaldırılan bir kripto hizmet sağlayıcısının ortaklarının işlediği zimmet suçları için ayrı ceza getirilmektedir. Bu fıkra da temelde Bankacılık Kanunu, 160/3 üncü fıkrasının, kripto piyasası için SPK mevzuatına taşınmasıdır. Şirketin hukuken ya da fiilen yönetim veya kontrolünü elinde tutmuş gerçek kişi ortakları, şirketin veya müşterilerinin kaynaklarını, bu şirketin güvenli biçimde çalışmasını tehlikeye düşürerek kendileri ya da başkasının menfaatine kullandırsa uğratılan zarar “zimmet” suçu sayılacaktır. Bu ortaklara 12 yıldan 22 yıla kadar hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezası verilecektir. İkinci fıkradaki gibi bu zimmet suçunda da alt sınır belirlenmektedir, verilecek adli para cezası miktarı, şirketin ve müşterilerin uğradığı zararın 3 katından az olamayacaktır. Bu fıkra özelinde, mahkeme oluşan zararın müteselsilen ödetilmesine de karar verecektir. Bankacılık Kanunu m. 160/3'te bu suç için 10 yıldan 20 yıla kadar hapis ve 20 bin güne kadar hapis cezası verilmekteyken, kripto alanında bu suçun alt ve üst sınırı yine 2'şer yıl arttırılmaktadır.

Dördüncü, beşinci, altıncı fıkra ile; zimmet suçuna getirilen yukarıdaki cezalar için soruşturma (2/3), kovuşturma (1/2) ve hüküm aşamaları (1/3) için indirim halleri düzenlenmektedir. Bu fıkralar da mevcut Bankacılık Kanununun m. 160/5,6,7 nci fıkralarıyla aynı içeriktedir.

Soruşturma başlamadan önce zimmet konusu varlıklar (para, kripto, senet, evrak) sahiplerine aynen iade edilirse ya da zarar tamamen ödenirse, ceza 2/3 oranında indirilecek, kovuşturma başlangıcından önce bu varlıklar aynen iade edilirse veya zarar tamamen ödenirse ceza 1/2 indirilecek, hüküm aşamasından önce iade edilirse ya da ödenirse ceza 1/3 indirilecektir.

Altıncı fıkra ile; mevcut Bankacılık Kanunu'nun 160/7 nci fıkrasındaki hüküm Sermaye Piyasası Kanununa da aktarılıyor ve cezada indirim için bir ek hükümle sanığın/şüphelinin yararına bir düzenleme getirilmektedir. Zimmet suçunu oluşturan

para veya kripto varlıkların değerine suçun işlendiği tarih esas alınarak bakılacak ve bu düşük bir değerse, ceza 1/3'ten ½'ye kadar indirilecektir.

Söz konusu altıncı fıkranın, kripto piyasasının özel durumu nedeniyle yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Teklifin altıncı fıkrası, Bankacılık Kanunu'nun 160/7 fıkrasının aynısı olmakla birlikte, kripto piyasasındaki hızlı değer artışı ve oynaklıklar göz önüne alınarak bir yeniden düzenlemesinde yarar bulunmaktadır. Fıkra ile zimmet suçu için getirilen “düşük meblağ” nedeniyle ceza indiriminin, her ne kadar Bankacılık Kanunundaki hükmü SPK mevzuatına taşısa da, kripto piyasasındaki zimmet suçunda caydırıcılıkların artması için tekliften çıkarılması da gerekli olabilir.

Zira kripto piyasasındaki yüksek değer artışları ve oynaklıklar bazen birkaç ay değil, birkaç günde de yaşanmaktadır. Farklı bir yatırım aracıyla 1 yılda elde edilen kazanç/kayıplar, kripto varlıklarda birkaç saatte görülebilmektedir. Bu piyasada 3 yıl önceki bir coin ya altcoin'in o günkü değeriyle bugünkü değeri arasında ciddi uçurumlar oluşmaktadır. Bu farkı, müşterinin birikimini döviz ya da TL cinsinden tutması da artırmaktadır.

. Kripto piyasasında müşterilerin uzun vadeli ve döviz bazlı yatırımcılardan da oluştuğu düşünüldüğünde, yol açılan zarar -TL'deki değer kaybının da etkisiyle- kısa sürede katlanabilmektedir. Bu fıkra da bahsedilen suç tarihindeki varlık değerinin (nominal değer) mahkemenin hüküm aşamasına kadar büyük bir artış/azalış göstermesi muhtemeldir. Örneğin; 20.4.2021'de ortaya çıkan Thodex vurgununda bir müşterinin dilekçesinde, el konan yaklaşık 30 Ethereum'un değerinin dilekçe tarihi itibarıyla 1 milyon TL'yi geçtiği belirtilmiştir. Teklifteki gibi suçun işlendiği Nisan 2021 tarihini esas alırsak, 30 Ethereum (1 Eth= 2210 Dolar, 18.527 TL) yaklaşık 556 bin TL idi. Davanın karara bağlandığı 7 Eylül 2023'te bu tutar 1 milyon 315 bin TL iken, 18 Mayıs 2024 itibarıyla bu 30 Ethereum'un değeri, TL'deki aşırı değer kaybının da etkisiyle, yaklaşık 3 milyon TL'dir (1 Eth=100.536 TL). Dolayısıyla, suç tarihi itibarıyla yatırımın değeriyle bugünkü değeri arasında 3 yılda 5 kattan fazla fark oluşmuştur.

Dolayısıyla fıkra her ne kadar Bankacılık Kanunundan bir uyarılma olsa da kripto piyasası için özel bir hükmün getirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Teklifin 14. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 110 uncu maddesinden sonra bir madde daha eklenmekte, (m. 110/B) ve teklifin 13 üncü maddesiyle bağlantılı biçimde, kripto varlıklara ilişkin müşteri alacaklarının hızlı ödenmesi amacıyla, şirket ortaklarına, yönetici ve menfaat sağlayan 3. kişilere bu kripto zimmet suçu nedeniyle “şahsi sorumluluk” yükümlülüğü getirilmektedir.

Böylece, kripto hizmet sağlayıcısı firmanın, teklifin 13 üncü maddesine göre zimmet suçunu işlediği tespit edilen yöneticileri hakkında, müşterilerine verdikleri zarar tutarıyla sınırlı olmak şartıyla, Sermaye Piyasası Kurulunun talebi üzerine, mahkeme tarafından doğrudan şahsen iflaslarına karar verilebilecektir.

Bu kişiler; yönetim kurulu başkan ve üyeleri, diğer mensupları, hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş gerçek kişi ortaklarıdır. Ayrıca, zimmet suçu üçüncü kişilere menfaat sağlamak için yapılmışsa, menfaat sağlayanlar da bu şahsi sorumluluğa eklenecek ve sağladıkları menfaat tutarı kadar iflaslarına karar verilebilecek, mahkeme, iflaslar hakkında 2004 sayılı. İcra ve İflas Kanununun “ihtiyati haciz” hükümlerini uygulayacaktır.

Müşteri zararları karşılanırken; mahkemenin şahsi iflas kararı verdiği kişilerin aktiflerindeki nakitler doğrudan müşterilere ödenecek, nakit olmayanlar ise paraya çevrilerek mağdurlara ödenecektir. Aktiflerden öncelikle müşteri zararları ödenecek. Varlıkların tüm müşteri zararlarını karşılamaması halinde, ödemeler müşterilerin payları oranında (garameten) dağıtılacaktır.

Teklifin bu maddesiyle, Sermaye Piyasası Kanununa kripto piyasasında “şahsi sorumluluk” eklenmektedir. Sorumluluk hükümleri, mevcut Bankacılık Kanununun 110 uncu maddesinde farklı biçimde tanımlanmıştır. Banka yönetici ve denetçilerinin, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na göre, iş ve eylemleriyle bankanın faaliyet izninin kaldırılmasında ve TMSF'ye devrinde şahsi sorumluluğu olduğu tespit edilirse, bu kişilerin doğrudan iflasına TMSF Kurulunun kararı ve TMSF'nin talebi üzerine mahkemece karar verilmektedir. İşlemlerin bankanın ortaklarına menfaat temini amacıyla yapıldığı tespit edilirse, menfaat sağlayan ortaklara da şahsi sorumluluk hükmü işletilecek ve zararlar sınırlı olarak iflaslarına karar verilebilecektir.

Teklifle getirilen bu madde ise, doğrudan kripto mağdurlarının alacaklarının hızlı tahsiline dönüktür, ancak geç kalınmış bir düzenlemedir. Bu anlamda,

Bankacılık Kanununun şahsi sorumluluk hükümlerinde bankanın zarara uğratılması ya da Fona devrinde yöneticilerin, ortakların şahsi sorumluluğu ve tazmin yükümlülüğü aranırken, bu teklifle doğrudan müşteri alacaklarının hızlı ödenmesi ve muhatapların zararlar ilişkilendirilerek iflasına karar verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu madde metninde de yer alan “mensup” ifadesi içeriğinin belirsizliği nedeniyle teklifin komisyonda görüşülmesi sırasında eleştiri konusu olmasına rağmen iktidar partisi yetkilileri tarafından bu konuda farklı bir değerlendirme yapılmamıştır.

Teklifte geçen “mensup” ifadesi, fiilin kripto varlık hizmet sağlayıcı nezdinde çalışan ve haksız fiille arasında uygun illiyet bağı kurulabilen herkesi kapsadığı Borçlar Kanunu’nun genel hükümlerinden herhangi bir ayrışma bulunmadığı ifade edilmiştir.

Teklifin 15. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na “Kripto varlıkların zimmet suçuna özel soruşturma usulü” başlıklı bir madde eklenmektedir.

Bu madde teklifin 13. maddesiyle bağlantılıdır. Teklifin çerçeve 13 üncü maddesiyle, Kanuna eklenen m. 110/A üçüncü fıkrasıyla özel düzenleme getirilmiş ve bu zimmet suçu için 12 yıldan 22 yıla kadar hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür.

Böylece, kripto varlıkların özel durumu vurgulanarak, SPK mevzuatındaki soruşturma usullerinden farklı bir inceleme de yürütüleceği hükme bağlanmaktadır.

Faaliyet izni kaldırılan kripto firmalarının ortaklarının ve menfaat sağlayanlarının işlediği zimmet suçları” için diğer zimmet suçlarından ayrı soruşturma ve kovuşturma usulü izlenecektir. Yapılan düzenlemede bu zimmet suçu için Bankacılık Kanunu’ndaki “özel soruşturma ve kovuşturma” usulleri izleneceği hükme bağlanmıştır. Bankacılık Kanunu’nda olduğu gibi, zimmet suçu mahkumları, kamuya olan borçlarını ödemediği sürece koşullu salıverilmeden yararlanamayacaktır. Kuvvetli suç şüphesi ve somut delil varsa, sanığın malvarlığına 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri kapsamında elkonabilecek, şirkete kayyım atanabilecektir.

Faaliyet izni kaldırılan kripto varlık hizmet sağlayıcısı şirketin hukuken/fiilen yönetimi veya kontrolünü elinde tutmuş ortakları, şirketin ya da müşterilerinin kaynaklarını kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullandırarak bu şirketi/müşterilerini zarara uğratmışsa, bu zimmet suçu, Bankacılık Kanunu madde.166'da sayılan “özel soruşturma ve kovuşturma” usullerine tabi tutulacaktır. Yani sadece bu zimmet suçu özelinde, Bankacılık Kanunundaki soruşturma ve kovuşturma usulleri izlenecektir.

Maddenin birinci fıkrasıyla; teklifin 13 üncü maddesiyle Kanuna eklenen “zimmet suçu” kapsamında, faaliyet izni kaldırılan bir kripto hizmet sağlayıcısının ortaklarının işlediği zimmet suçları için ayrı ceza getirilmiştir. Bu tür zimmet suçuyla sınırlı olmak kaydıyla (yeni m. 110/A, 3), yürütülecek soruşturmalar Sermaye Piyasası Kurulunun (Kurul) yazılı bildirimi üzerine ya da gecikmesinde sakınca görülen hallerde re'sen Cumhuriyet savcılarınca yapılacak ve Kurul soruşturmalardan haberdar edilecektir. Kamu davası açılırsa, iddianamenin kabulüyle birlikte örneği Kurula gönderilecek ve Kurul davaya “katılan” sıfatı kazanacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla; sadece bu zimmet suçlarına dair soruşturmalar için düzenlemeye gidilmektedir, ve kovuşturmayla yer olmadığı kararı verilirse (yeni m. 110/A, 3), mahkeme kararı Kurula ve soruşturma tarafı olan ilgililere tebliğ edilecek, Kurul ve ilgililer, bu mahkeme kararına karşı 5271 sayılı Kanuna göre itiraz edebilecek. Kamu davası açılırsa, bir örneği Kurula tebliğ edilecektir.

Dördüncü fıkra da yer alan hükümle; faaliyet izni kaldırılan bir kripto hizmet sağlayıcısının ortaklarının işlediği zimmet suçlarıyla sınırlı olmak üzere, soruşturma ve kovuşturmalar, diğer zimmet suçlarından farklı olarak, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 166ncı maddesindeki özel soruşturma ve kovuşturma usullerine göre yürütülecektir.

Üçüncü fıkradaki hüküm gereği, teklifin 13 üncü maddesinde belirtilen kripto piyasasındaki zimmet suçlarının tamamına ilişkin davalar, fiilin işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan 1 nolu ağır ceza mahkemesinde görülecek, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine, HSK tarafından bu suçlara bakmak için ilgili yerdeki diğer ağır ceza mahkemeleri de görevlendirilebilecektir.

Beşinci fıkrayla getirilen düzenleme ile, teklifin 13 üncü maddesinde sıralanan zimmet suçlarından mahkum olanlar (sadece üçüncü fıkra değil, tüm zimmet suçları),

Hazineye borçlarını ve tazminatlarını ödemezse ya da bunlar malvarlıkları satıldığı halde tahsil edilemezse, kamuya olan borçlarını temizlemedikleri sürece koşullu salıverilme hükümlerinden yararlanamayacaktır. Fıkra, Bankacılık Kanunu madde 167'deki zimmet suçuna dair 2005'ten beri yürürlükte olan "infaz" düzenlemesinin SPK mevzuatındaki yeni kripto suçlarının infazı için uyarlanmasıdır.

Altıncı fıkrayla; Teklifin 13 üncü maddesiyle getirilen kripto piyasasındaki zimmet suçları kapsamında, soruşturma veya kovuşturma süresince, somut delile dayalı kuvvetli suç şüphesi bulunan hallerde şüpheli veya sanığın taşınmazlarına, ulaşım araçlarına, bankalardaki hesaplarına, her türlü hak ve alacaklarına, kıymetli evraklara, şirket ortaklık paylarına, kiralık kasasına, diğer malvarlığı değerlerine -başkasının zilyetliğinde bulunsu dahi- el konabilecek; şirket yönetimine kayyım atanabilecektir (5271 s. Ceza Muhakemesi Kanunu, madde. 128, 133).

Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde düzenlenen kripto piyasalar için zimmet suçunun cezalandırılmasında özel bir soruşturma usulü getirilmesi, Bankacılık Kanunu'ndaki benzeri hükümlerin uygulanmasının sakıncalı olup olmadığı, bu durumun uygulamalarda bir duplikasyona yol açıp açmayacağı konusunda yöneltile eleştirilere tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Maddenin görüşülmesi sırasında madde metninin son fıkrasında yer alan kayyım uygulaması ile ilgili düzenlemenin detaylandırılması ve konunun ikincil mevzuat ile çözümlenmesi durumunda birtakım hukuki problemlerin ortaya çıkabileceği yönündeki eleştiri ve önerilerimiz Genel Kurul aşamasına kadar değerlendirmek üzere not alınmıştır.

Teklifin 16. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle, Sermaye Piyasası Kurulunun bütçe ve harcamalarına ilişkin 130 uncu maddesine eklenen fıkrayla; kripto platformlarının yıllık gelirlerinden SPK'ya ve TUBİTAK'a pay ödenmesi için düzenleme yapılmaktadır. Kripto platformları, bir önceki yılın faiz geliri hariç tüm gelirlerinin %1'ini SPK'ya, %1'ini TUBİTAK'a her yıl Mayıs ayının sonuna kadar ödeyeceklerdir.

Teklifin çerçeve 17 nci maddesiyle getirilen altıncı fıkradaki düzenlemede ise Kurul ve TUBİTAK'a ödenecek paylar için 2024 gelirleri üzerinden 2025 yılında

uygulanmaya başlanacağı hükmü konarak ödemenin 2024 Mayıs'ında değil, 2025 Mayıs ayı sonuna kadar yapılacağı netleştirilmektedir.

Komisyon üyelerine dağıtılan etki analizinde ; *“Yapılan çalışmalar kapsamında bilgi talep edilen 10 kripto varlık alım satım platformundan edinilen verilere göre 2023 yılı için platformların faiz gelirleri hariç tüm gelirlerinin toplamı yaklaşık 5 milyar TL'dir. Söz konusu tutar üzerinden hesaplama yapıldığında yaklaşık 100 milyon TL tutarında bir gelir etkisi öngörülmektedir”* denilmektedir.

Söz konusu % 2 oranının işlem maliyetlerini artıracığı için kripto para piyasasını olumsuz yönde etkileyeceğine dair eleştirilere tatminkar yanıt verilmemiştir.

Ayrıca TÜBİTAK'a yapılacak ödemenin sadece kripto piyasası ile ilgili olarak yapılacak araştırma, geliştirme ve denetim faaliyetlerinde kullanılması ile ilgili sınırlandırama yapılması yönündeki önerimiz benimsenmemiştir.

Söz konusu oranın gerektiğinde sisteme sigorta müessesesi yerleştirilmesi için sabit tutulmayıp artırılması konusunda yürütmeye belli bir sınır dahilinde artırma yapma yetkisi verilmesi yönündeki önerimiz kabul edilmemiştir. Kripto piyasası için sigorta ile ilgili düzenlemenin gelecekte ayrı bir ek madde ile yapılması gerektiği iktidar partisi tarafından ifade olunmuştur.

Teklifin 17. Maddesinin Değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesiyle 6362 sayılı Kanuna eklenen Geçici 11 inci maddede, teklifin geçiş hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu maddede kripto varlık hizmet sağlayıcılarının yeni Kanun hükümlerine göre başvuru süre ve usulleri, yeni yükümlülükleri, yetkilendirilmeleri ve Kanuna aykırı hallerde uygulanacak geçiş yaptırımları düzenlenmektedir. Yurt dışındaki kripto firmaları, 3 ay içinde, Türkiye'de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerini bitirmezse, “izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti” kapsamına alınacak. Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde, kripto hizmeti veren ATM'ler kapatılacaktır.

Birinci fıkrayla; a) Mevcut kripto varlık hizmet sağlayıcıları, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 1 ay içinde SPK'nın belirleyeceği belgelerle Kurula başvuracak. Bu başvuruda, teklifin 3 ve 4 üncü maddeleriyle getirilen “kripto varlık hizmet

sağlayıcılarına ve kripto varlıklara, bunların faaliyetlerine, kripto varlıkların transfer ve saklanması”na ilişkin yeni şartları sağlayacaklarına, faaliyet izni almak için gerekli başvuruları yapacaklarına dair beyanda bulunacaklardır. Bu hizmet sağlayıcıları, yeni Kanundaki şartlara uyum sağlayamayacaklarsa, yine bu 1 ay içindeki zorunlu başvurularında, müşteri hak ve menfaatlerini zarara sokmadan 3 ay içinde tasfiye kararı alacaklarını, tasfiye sürecinde yeni müşteri almayacaklarını beyan edeceklerdir.

Bu hizmet sağlayıcıları, yeni Kanundaki şartlara uyum sağlayamayacaklarsa, yine bu 1 ay içindeki zorunlu başvurularında, müşteri hak ve menfaatlerini zarara sokmadan 3 ay içinde tasfiye kararı alacaklarını, tasfiye sürecinde yeni müşteri almayacaklarını beyan edeceklerdir.

b) Bu Kanundan sonra kurulacak firmalar ise, faaliyete başlamadan önce Kurula başvuracak ve SPK’nın ikincil düzenlemelerinde belirteceği şartları sağlayacağına, faaliyet izni almak için gerekli başvuruyu yapacağına dair Kurula beyanda bulunacaklardır. Kurul bu başvuruları sitesinde ilan edecektir Tasfiye kararı alan firmalar ise bunu hem kendi sitelerinde duyuracak, hem de müşterilerine e-posta, sms, telefon ile bildireceklerdir. Ancak fıkranın son cümlesinde bu duyuruların, SPK’ya başvurunun ardından kaç gün içinde yapılacağına dair bir düzenleme yer almamaktadır.

İkinci fıkrayla; 1 ay içinde SPK’ya başvurmayan, yükümlülüğünü yerine getirmeyen, izinsiz kripto hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürüten firmalara teklifin 8 ve 12 inci maddelerindeki yaptırımlar uygulanabilecektir. (yeni Kanunda m. 99/A, 109/A). Tasfiye kararı alan ya da 1 aylık sürede Kurula başvurmayan firmalarda hesabı olan müşterilerin transfer talebi yerine getirilmezse, bu firmalar teklifin 12nci maddesindeki “izinsiz olarak kripto varlık hizmet sağlayıcısı faaliyeti yürütmüş sayılacak, bu firmalardaki yetkililer, 3 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 5 bin günden 10 bin güne kadar adli para cezasına çarptırılacaklardır.

Üçüncü fıkrayla; SPK’nın bu Kanunla ilgili düzenlemeleri yürürlüğe girdikten sonra, birinci fıkradaki mevcut kripto kuruluşları dışındaki kuruluşlar faaliyet izni almadan işleme başlayamayacak, birinci fıkra kapsamındaki şirketler de SPK’nın düzenlemelerinde belirtilecek sürede SPK’ya faaliyet izni için başvurmak zorunda olacaklardır.

SPK, ikincil düzenlemeler yayımlandıktan sonra, kripto hizmet sağlayıcısı firmaların yetkilendirilme işlemlerinin tamamlanması için süre belirleyecek ve bu süre zarfında yetki belgesi almayan şirketlerin faaliyetlerini bitirmesini isteyebilecektir.

Üçüncü fıkranın üçüncü cümlesine göre “SPK, belirlediği süreleri uzatabilecektir” **ancak bu sürelerin kaç defalığına ve ne kadar uzatılabileceğine dair teklifte açık hüküm yoktur. Bu sürenin Kanunda açıkça yazılması ya da süre uzatımının kaç defalığına yapılabileceğinin belirtilmesi gerekir. Bu tür hususların düzenlenmesi ikincil mevzuata bırakılamaz.**

Bu fıkradaki faaliyet izin süreçlerine uymayan, zamanında başvurmamaları hakkında, teklifin 8 ve 12 nci maddeleriyle getirilen “izinsiz kripto varlık hizmetleri sağlayıcılığı faaliyeti” cezası uygulanacaktır. (Kanunda m. 99/A, 109/A).

-Dördüncü fıkra ile; teklifin 8 inci maddesiyle bağlantılı olarak (Kanunda m. 99/A, 1), yurt dışında yerleşik kripto varlık hizmet sağlayıcılar, Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerini Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden 3 ay içerisinde sonlandıracaklardır. Yurt dışındaki platformların Türkiye’deki müşterilere hizmet vermesi ya da SPK’nın düzenlemesiyle kripto varlıklar için yasaklanmış bir faaliyetin Türkiye’deki müşterilere sunulması da “izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı” sayılacaktır. Yurt dışındaki platformlar, Türkiye’de iş yeri açarsa veya Türkçe site kurarsa veya Türkiye’de yerleşik kişi ve kurumlar aracılığıyla tanıtım faaliyetinde bulunurlarsa, bu faaliyetlerin Türkiye’deki yerleşik kişilere yönelik olduğu kabul edilecektir. Bu faaliyetlere ilişkin ilave ölçütler SPK tarafından belirlenecektir.

Beşinci fıkra ile; Kripto hizmeti veren, nakdi kriptoya, kriptoyu nakde çeviren ATM’ler ve elektronik işlem cihazlarının faaliyeti, Kanunun yürürlüğünden itibaren 3 ay içinde sonlandırılacaktır Faaliyeti süren ATM olursa, mahallin en büyük mülki amirinin bildirimi sonrasında işyeri ruhsatı veren idare tarafından kapatılacak, faaliyetini 3 ay sonra da sürdüren ATM’ler hakkında teklifin 8 ve 12 nci maddelerine göre “izinsiz kripto varlık hizmetleri sağlayıcılığı faaliyeti” cezası uygulanacaktır. (Kanunda m. 99/A, 109/A).

Nakitten kriptoya, kriptodan nakde dönüş imkânı veren ATM’lerin bütün dünyada terörizmin finansmanı bağlamında en riskli görülen araçlardan olduğu kabul edilmektedir.

Saklama hizmeti sağlayıcılarının ATM açmasının önünde herhangi bir engel olup olmadığı tam anlamıyla açıklığa kavuşturulmamışken, yurt dışından gelen turistlerin ellerindeki kripto varlıklarını ATM’lerde bozdurmasını sağlama için ne tür düzenleme yapılabileceğine dair herhangi bir hükme teklif metninde yer verilmemiştir. Bu hususun da yine ikincil düzenlemelerle çözüleceği anlaşılmaktadır.

Altıncı fıkrayla; Kripto şirketlerinin yıllık gelirlerinin yüzde 2’sinin eşit olarak TÜBİTAK ve SPK’ya ödenecek kısmı için açıklık getirilmektedir.

Teklifin 16, Kanunun yeni 130/5 fıkrasına göre; kripto platformlarının önceki yıla ait faiz hariç net gelirlerinin %1’i SPK’ya, %1’i TÜBİTAK’a ödenecektir. Bu maddenin altıncı fıkrasına ise, ödemelerin 2024 gelirleri üzerinden 2025 yılında uygulanmaya başlanacağı hükmü konmuştur. Ödemenin 2024 Mayıs’ında değil, 2025 Mayıs ayı sonuna kadar yapılacağı netleştirilmektedir.

Yedinci fıkrayla; teklifin 3 ve 4 üncü maddeleriyle getirilen (Kanunda m. 35/B, 35/C) “Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve kripto varlıklara ilişkin hükümler” ile “kripto şirketlerinin faaliyetlerine, kripto varlıkların transfer ve saklamasına ilişkin esaslar”a dair ikincil düzenlemelerin, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde yürürlüğe gireceği belirtilmektedir.

Teklifin görüşülmesi sırasında dağıtılan etki analizinde; “Düzenleme sonrasında, öngörülen yükümlülükleri sağlayan ve bu alanda faaliyet göstermek amacıyla SPK’ya başvuruda bulunan kripto varlık hizmet sağlayıcılara faaliyet izni ve bu faaliyet iznini gösterir yetki belgesi verilecektir. Bu kapsamda, yetki belgesi harcı alınacaktır. 2024 yılı için aracı kurumlardan tahsil edilen yetki belgesi harcı 749.533,30 TL’dir. Düzenlemenin yürürlüğe girmesiyle ilk aşamada 10 ila 20 kadar platformun yetkilendirilmesi öngörülmektedir. İlaveten ilk aşamada 5 ila 10 bankanın saklama lisansı alması öngörülmektedir. Bu kapsamda söz konusu şirketlere faaliyet harcı verilmesi suretiyle ilk aşamada 11.243.000-22.486.000 TL aralığında bir kamu geliri elde edilmesi beklenmektedir.”

Sonuç olarak; Kripto varlık piyasasının düzenlenmesini gerekli ve gecikmiş bir adım olarak görmekle birlikte, I'inci bölümde açıklanan usul eksikliklerini içermiş olması ve TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, II'nci bölümünde açıklandığı üzere Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin mevcut uygulamasının TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymasını nedeniyle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılmasını genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan, III'üncü bölümde belirtilen nedenlerle Kanun teklifinde yer alan bazı düzenlemelerin Anayasa'nın 13, 26 ve 48. maddeleri hükümlerine aykırılık taşıması, IV'inci bölümde geneli, V'inci bölümde maddeleri üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda ayrıntılı olarak açıklanan nedenlerle “2/2162 esas numaralı “Sermaye Piyasası Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Veli Ağbaba
Malatya
Cevdet Akay
Karabük

Cavit Arı
Antalya
Mustafa Erdem
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

Genel Değerlendirme

Kripto Vurgunları Yaşanırken İktidar Uyarmakla Yetindi

2/2162 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin gerekçesinde kripto varlıkların yeni bir varlık grubu olduğu ve dünyada da bu alana ilişkin açık düzenlemelerin olmadığı söylenmektedir. Türkiye’nin konuya ilişkin resmi duruşunun ise 10 Ocak 2018’deki Finansal İstikrar ve Kalkınma Komitesi (FİKKO) toplantısıyla yapılan duyuruda olduğu ifade edilmektedir.

Buna göre FİKKO bu duyurusuyla yurttaşları “kripto varlıkların ülkemizde yasal bir dayanağı bulunmadığı, bu kapsamda gerçekleştirilen işlemlerin herhangi bir resmi otoritenin güvencesi altında olmadığı, dijital cüzdanların çalınabilmesi, kaybolabilmesi veya sahiplerinin bilgileri dışında usulsüz olarak kullanılabilmesi gibi olumsuz özelliklere sahip olduğu, işlemlerin geri döndürülemez nitelikte olması nedeniyle kötü niyetli kişilerin suiistimallerinden kaynaklanan zararların düzeltilmesi veya iptal edilmesinin mümkün olmadığı, bunlarla işlem yapan kişilerin herhangi bir zarara uğramamaları için dikkatli olmaları ve kripto paralar ile ilgili işlem yaptıklarında duyuruda bahsi geçen olumsuzluklarla karşılaşabileceklerinin farkında olmaları konusunda” uyarmış.

Önce bu izahatın oldukça tuhaf ve kabul edilemez olduğunu ifade etmek gerek. Kamusal otorite, ülkeyi yönetenler yurttaşlarını sadece uyarmakla yetinemezler. Yurttaşların menfaatini korumak için gerekli yasal düzenlemeleri yaparlar. Hele ki akçeli işlerde yurttaşların mağdur olması ihtimalinin kuvvetle muhtemel olduğu durumlara dair derhal gerekli çalışmaları yapmak zorundadırlar. FİKKO tarafından yapılmış bir uyarı, iktidarın kripto varlık piyasalarında yaşanan mağduriyetlerdeki sorumluluğunu asla ortadan kaldırmaz. Pek çok yurttaş aradan geçen yaklaşık 6 buçuk yılda mağduriyetler yaşamıştır. Ancak iktidar sadece bir komite tarafından uyarıda bulunmakla yetinmiştir.

FİKKO’nun “uyarısından” bu yana geçen yaklaşık 6 buçuk yılda pek çok dolandırıcılık yaşanmıştır. Örneğin kamuoyunda Thodex vurgunu olarak bilinen dolandırıcılık sonucunda yurttaşlar büyük mağduriyetler yaşamıştır. Öyle ki, Thodex vurgunu 2021 yılının en büyük kripto vurgunu olmuştur.

Blok zincir teknolojisi içerisindeki faaliyetler için veri analizi yapan bir şirket olan Chainalysis’nin 2021 yılı için hazırladığı kripto suçlarla ilgili raporda 2021 içerisinde işlenen en büyük kripto suçunun Thodex vurgunu olduğu söylenmiştir. Thodex vurgununda 400 bine yakın insanın 2 milyar dolardan fazla parasının dolandırıldığı tahmin edilmektedir. Rapora göre 2021 yılı için Thodex’in ardından gelen en büyük ikinci kripto suçu olan AnubisDao isimli şirketin vurgununun 57 milyon dolar olduğu düşünüldüğünde, Thodex vurgununun ne kadar devasa olduğu daha net bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Dahası Thodex dolandırıcılığında ucu siyasilere kadar uzanan bir şebekeden söz edilmektedir.

Tüm bu vurgunlara, dolandırıcılıklara, kara para aklama olaylarına rağmen AKP-MHP iktidarının yasal düzenleme yapma gereğini duymamış olması vahimdir. İktidar niçin 6 buçuk yıl boyunca beklemiştir? Bu süreçte çoğunluk ciddi mağduriyetler yaşarken, küçük bir kesim ise devasa haksız kazanç elde etmiştir.

Bu haksız kazancın önemli bir kısmının da kara para aklanması yoluyla elde edildiği sır değildir. Bu noktada bunca mağduriyetler, vurgunlar, kara para aklama olayları yaşanmışken, kanun teklifinin niçin şimdi getirildiği sorusu önem kazanmaktadır.

Kanun Teklifinin Asıl Amacı Türkiye’nin Gri Liste’den Çıkarılması

Türkiye 21 Ekim 2021’den bu yana Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından gri listeye alınmış durumdadır. FATF, 1989 yılında G7 ülkeleri tarafından Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde kurulmuştur. Hükümetler arası bir organizasyon olarak çalışan FATF’a Türkiye 24 Eylül 1991’de üye oldu. FATF, faaliyetlerini her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen toplantılarla yürütmektedir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı’nca FATF’ın görevi, kara para aklama, terörün finansmanı, kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı ve uluslararası finansal sistemin bütünlüğüne yönelik diğer tehditlerle mücadele için standartlar belirlemek ve yasal, düzenleyici ve operasyonel tedbirlerin etkin bir şekilde uygulanmasını teşvik etmek olarak tanımlanıyor. FATF ayrıca, diğer uluslararası paydaşlarla işbirliği halinde uluslararası finansal sistemin kötüye kullanılmasını önlemek amacıyla ulusal düzeydeki zayıf noktaları tespit etmeye çalışan bir organizasyon.

2/2162 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’yle getirilmek istenen kripto varlıklara ilişkin yasal düzenlemeler, Türkiye’nin gri listeden çıkarılması için yapılıyor. Bunu bizzat Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek açıktan ifade etmişti. Bakan Şimşek, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 2024 bütçesi üzerine yapılan görüşmeler sırasında, Türkiye’nin gri listeden çıkması için gerekli olan son düzenlemelerin kripto varlıklarla ilgili olduğunu ifade etmişti. Yine Bakan Şimşek 23 Şubat 2024’te sosyal medya platformu X’ten yaptığı açıklamada

“Ülkemizi gri listeden çıkarmak için teknik çalışmalarımızı başarıyla tamamladık. Haziran ayında yapılacak yerinde denetim ile gri listeden çıkma süreci tamamlanmış olacak” demişti. FATF ekibi tarafından hazırlanacak değerlendirme raporu bu ay yapılacak FATF Genel Kurulu’nda ele alınacak. Türkiye ekonomisi yönetimi bu toplantıda Türkiye’nin gri listeden çıkarılmasını umuyor.

Hatırlatmak gerekirse, Türkiye’nin gri listeye alınmasına gerekçe olarak “kara para aklama” ve “terörün finansmanı ile mücadele” konusundaki başarısızlık gösterilmişti. Ancak işin daha vahimi bizzat FATF Başkanı Marcus Pleyer, Türkiye’den El Kaide ve DAİŞ gibi örgütlerle bağlantılı para transferi gerçekleştiğini söylemişti! Pleyer, “Türkiye karmaşık kara para aklama vakalarıyla etkin bir şekilde başa çıktığını ve Birleşmiş Milletler’in terör organizasyonu olarak tanımladığı IŞİD ve El Kaide gibi örgütlerin mali finansmanına soruşturma açmakta kararlı olduğunu göstermelidir” demişti. Pleyer’ın sözünü ettiği Türkiye ile DAİŞ arasındaki ekonomik ilişkiler sıklıkla Türkiye ve dünya kamuoyunda gündeme gelmişti.

DAİŞ’le Ticaret İddiaları Pek Çok Belge ve Açıklamada Yer Aldı

Türkiye İstatistik Kurumu’nun gümrük kapıları üzerinden gerçekleştirilen dış ticaret verilerine baktığımızda, Suriye İç Savaşı’nın başladığı yıllarda aktif olmayan gümrük kapılarının aktif olduğu görülmektedir. Akçakale Sınır Kapısı karşısında bulunan Til-Abyad (Gire Spi) Ocak 2014’te DAİŞ kontrolüne girdi. Karkamış Sınır Kapısı karşısında bulunan Cerablus Temmuz 2013’te DAİŞ’in eline geçti. Bu sınır kapılarının faaliyetleri resmi TÜİK verilerine göre şöyledir: Akçakale sınır kapısı ilk defa ÖSO’ya yardım sağlanması amacıyla Ocak 2013’te faaliyete geçmiştir. O sene bin 195 ton amonyum nitrat gönderilmiştir. 2014 yılı Akçakale Sınır kapısı ihracat hacmi 5 milyon 5 bin dolar düzeyindedir. 2015 Ocak–2015 Haziran tarihleri arasında Akçakale sınır kapısı ihracat hacmi 981 bin

dolar düzeyindedir. Verilere göre 2016’da bin 195 ton, 2014’te 9 bin 542 ton, 2015’te 2 bin 576 ton amonyum nitrat gönderilmiştir.

Til Abyad’ın YPG’nin eline geçmesinden sonra sınır kapısı kapatıldı. Akçakale üzerinden ihracat tamamen durduruldu. Karkamış Sınır Kapısı Suriye İç Savaşı’nın geliştiği 2012 Aralık ayında faaliyete sokuldu. 2014 yılında Karkamış Sınır Kapısı üzerinden DAİŞ kontrolündeki Cerablus’a 1 milyon 838 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. Buna karşılık Cerablus’un DAİŞ kontrolüne girdiği Temmuz 2013’ten 1 Ocak 2014’e kadarki 6 ay içinde Türkiye’deki Karkamış sınır kapısından 2 milyon 299 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. Öte yandan dönemin Ekonomi Bakanı Mustafa Elitaş Plan ve Bütçe Komisyonu’nda konuya ilişkin “itiraf” niteliğinde açıklamalarda bulunmuştu.¹

¹ Bakan Elitaş TBMM’de DAİŞ’le yapılan ticareti açıklamıştı. 05.03.2016 tarihli Dış İşleri Bakanlığı görüşmeleri:

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle şunu ifade edeyim ki grubumuz büyük bir dikkatle Sayın Bakanın yapacağı konuşmayı bekledi. Maalesef, grubumuz adına eleştirileri, önerileri, soruları dile getiren arkadaşımızın konuşma çerçevesine hiç girilmedi. O açıdan bir hayal kırıklığını ifade etmek istiyorum.

Tabii, şunu anlamlandıramadık, çok da oturtamıyoruz: Sayın Bakanın yapmış olduğu açıklamalar ile AKP’nin pratikteki dış politika uygulamaları birbiriyle son derece çelişiyor. Özellikle, IŞİD ve El Nusra bazında Sayın Bakanın kürsüde ifade ettikleri ile pratik sahadaki birtakım veriler birbiriyle son derece çelişkili.

Ben şimdi sayısal bir bilgi vermek istiyorum, Sayın Bakan açıklarsa sevinirim: Şimdi, Akçakale-Telabyad arasındaki sınır kapısı Sayın Bakanım, Ocak 2014’te IŞİD kontrolüne geçti. Benim elimde Gümrük ve Ticaret Bakanlığına ait, TÜİK verilerine ait sınır kapılarındaki ihracat verileri var. 2014 yılında yani IŞİD’in elinde Telabyad bulunurken bu kapıdan yapılan ihracatın miktarı 5 milyon 5 bin dolar. 2015 yılında da Haziran ayına kadar, çünkü Haziran ayında o bölgeyi YPG ele geçirdi, özgürleştirdi Girê Spî’yi, 2015’in ilk ayından Haziran 2015’e kadar da 981 bin dolar yani topladığımızda bir buçuk yıl içerisinde 7 milyon dolara yakın bir ihracat var ve haziran ayından itibaren YPG o bölgeyi özgürleştirdiği anda da kapı kapanıyor, ihracat rakamı sıfır Sayın Bakan. Dolayısıyla, burada çok ciddi bir soru işareti var.

BAŞKAN - Buyurunuz, tamamlayınız lütfen.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Aynı durum Karkamış Cerablus arasındaki kapı için de geçerli. Cerablus da 2013’te IŞİD kontrolüne geçti. Bu sınır kapısında da 2013’ten 2014’e kadar

2 milyon 699 bin dolarlık bir ihracat var, 2014 yılında da 1 milyon 838 bin dolar yani 5 milyon dolara yakın bir ihracat var.

Şimdi, Sayın Bakanın verdiği bilgiler mi doğru, yoksa Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ve TÜİK'in verdiği sayılar mı doğru? Eğer IŞİD bir terör örgütüyse bu ihracat rakamları ne anlama geliyor, o bölgeye ne ihraç edildi? Bu kadar büyük bir ticari hacimle yapılan bir faaliyet, özellikle bölge özgürleştikten, PYD'nin denetimine girdikten sonra neden durdu? Bu soruma cevap verirse, en azından temel bazı çelişkiler bizim açımızdan sanırım çözüme kavuşur.

Not: 05.03.2016 Tarihli Görüşmelerde Dış İşleri Bakanı ve diğer hükümet üyeleri sorulara cevap vermemiştir.

06.03.2016 TARİHLİ MERKEZİ BÜTÇE EKONOMİ BAKANLIĞI GÖRÜŞMELERİ

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, dün de çok önemli bir konuyu dile getirmiş ve Dışişleri Bakanına bir soru sormuştum ama cevabını alamadım. Şimdi, bugün Ekonomi Bakanı da buradayken kendisine sormak istiyorum: Biliyorsunuz, Akçakale-Tel Abyad Sınır Kapısı, Ocak 2014'te IŞİD'in Tel Abyad'ı almasıyla beraber IŞİD'le ticaretin yapıldığı bir kapı hâline gelmişti. Biz TÜİK'e ait, sınır kapısındaki ihracat verilerini inceledik. IŞİD'in Tel Abyad'ı almasından sonra, Ocak 2014 tarihinden Haziran 2015 tarihine kadar o kapıdan yani Akçakale-Tel Abyad Kapısı'ndan 7 milyon dolara yakın bir ihracat görünüyor, Haziran ayında da kesiliyor çünkü Haziran ayında orası IŞİD'ten alınarak özgürleştiriliyor YPG tarafından.

Yine, aynı şekilde Cerablus'ta da benzer bir durum var. 2013 yılında Cerablus IŞİD kontrolüne geçiyor, Sayın Başkan, Karkamış, Cerablus kapısında 2013'ten 2014 yılına kadar 5 milyon dolarlık bir ihracat var. Şimdi, bu, tabii, AKP'nin IŞİD için yaptığı "IŞİD terör örgütüdür." açıklamasını boşa çıkaran bir sayısal veri. Ben bunu Sayın Bakana sormak istiyorum, dün Dışişleri Bakanı yanıt vermedi: Bu ihracat rakamları doğru mudur? Doğruysa bir terör örgütüyle ihracat nasıl yapılıyor? Yapılmışsa ne ihraç edildi? Acaba bu ihracatın dışında o kapıdan ithal edilen belli mallar da oldu mu? Onunla ilgili rakamlar, veriler nedir? Bir de...

BAŞKAN - Toparlayın lütfen.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Yani o kapının IŞİD'ten YPG'nin eline geçmesiyle birlikte kapının kapatılmış olması, ihracatın sıfırlanmasının da ne anlama geldiğini sormak istiyorum.

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bir de Sayın Baluken'in gündem dışı aldığı, 60'ncı maddeye göre aldığı sözde sorduğu bir soru vardı "Akçakale ve Karkamış Gümrük Kapılarından ne kadar ithalat ve ihracat yapılmıştır?" diye. Akçakale ve Karkamış Gümrük Kapılarından 2011 yılından sonra ithalat yapılmamıştır. Akçakale Gümrük Kapısı'ndan 2015 yılında toplam 878 bin dolar ihracat yapılmıştır. Bu yılda, 2015 yılında en son ihracat beyanı 7 Mayıs 2015 tarihinde Kızılay tarafından 334 bin dolar olarak tescil edilmiştir. "Giden eşya, kriz hâllerinde zarar görenlere gönderilen eşya" olarak beyan edilmiştir.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - 2014'ü de söyler misiniz Sayın Bakan.

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) - 2011 yılından bugüne kadar herhangi bir ithalat yapılmamıştır. Akçakale Gümrük Kapısı'ndan 2015 yılında toplam 878 bin dolarlık ihracat yapılmıştır. Bu ihracatın 7/5/2015 tarihindeki olan kısmının 334 bin dolarlık kısmı Kızılay tarafından gönderilmiştir.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Bizdeki veriler farklı, TÜİK verileri farklı.

--

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, İç Tüzük 60'a göre bir kısa değerlendirme yapacağım.

BAŞKAN - Size söz vereceğim.

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sayın Başkan, Kayseri Milletvekili ve Bakan olarak bu soruya cevap vermeme izin verir misiniz?

BAŞKAN - Buyurun.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, ben sorayım, ondan sonra mı?

BAŞKAN - Sayın Baluken, buyurun.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Sayın Başkan, benim sorduğum soruya Sayın Bakan cevap verirken sanırım kendisine eksik bilgi ulaştırıldı. Özellikle Sayın Bakanın dikkatine sunmak istiyorum.

Sayın Başkan, tabii, bütün Türkiye halkı bizi izliyor. Özellikle sayın bakanlar açıklama yaptığı zaman çok sağlam verilerle ve doğrulanmış bilgilerle açıklama yapmalılar. Sanırım bu konuda Sayın Elitaş'ın önüne gelen bilgi yetersizdir. TÜİK'in ihracat verileriyle ilgili sayılardan ben o bilgiyi almıştım ve onu sormuştum.

2015'in altı ayı içerisinde yani ocaktan hazirana kadar 981 bin dolar görünüyor orada da. 2014 yılında da 5 milyon 5 bin dolar görünüyor 2014 yılında ama bu bilgi size iletilmemiş. Yine, Cerablus, Karkamış'ta 1 Ocak 2014'e kadar olan süre içerisinde... 2 milyon 299 bin dolarlık ihracat yapılmış, 2014 yılında da 1 milyon 838 bin dolarlık bir ihracat yapılmış. Tabii her hâlükârda Sayın Bakan şunu doğrulamış oldu: Yani, o bölge IŞİD'in elindeyken o bölgeye bir şekilde ihracat malları gönderilmiş ancak ne zamanki IŞİD'in elinden çıkıp orada YPG'nin denetimine girince de bu ihracat tamamen durdurulmuş oluyor. Dolayısıyla, bürokratlarınızdan, önce bu söylediğim bilgilerin doğrulanması, sonra da bu belirttiğim çelişkinin açıklanması özellikle rica edeceğim.

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

PKK da, PYD de, IŞİD de terör örgütüdür; bunun kesin altını çiziyorum. "IŞİD'den kurtuldu da, PYD'ye geçti de ondan dolayı şöyle yaptı." demek niyet okumaktır. Sayın grup başkan vekilinin, bunu bizim yaptığımızı söylemesi, teyit etmesi ahlaki bir düşünce tarzı değildir, tamamen niyet okumaktır.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - İhracat rakamlarını söylüyoruz ya.

DAİŞ’le Türkiye arasındaki petrol ticareti iddialarına ilişkin de pek çok açıklama vardır. Hatırlanacağı üzere Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin “DAİŞ 40 ülkeden finansal destek alıyor, aralarında G20 üyeleri de var” demişti. Dahası Moskova’da gazetecilere bir brifing veren Rusya Savunma Bakan Yardımcısı

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Bakın, söylüyorum, 2015 yılında yapılan ihracat rakamını söylüyorum, bunun 300 küsur milyon dolarlık kısmı Kızılay tarafından yapılmıştır diye söylüyorum. En son gelen bilgi, 2014 yılında Akçakale ve Karkamış kapılarından 6,8 milyon dolarlık ihracat yapılmış, insani yardım amaçlı ihracat yapılmıştır diye ifade ediyorum. PYD'nin eline geçti...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Peki, IŞİD'in elinden çıkınca insani yardım bitiyor mu?

BAŞKAN - Sayın Baluken, lütfen...

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - PYD de terör örgütüdür, PKK da terör örgütüdür, IŞİD de terör örgütüdür; hepsi bu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - İnsani yardım bitiyor mu?

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sen bunların sözcüsü müsün? IŞİD de terör örgütü, PKK da terör örgütü, PYD de terör örgütü.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - IŞİD'in elinde olunca insani yardım oluyor ha, ayıp!

BAŞKAN - Sayın Baluken...

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - IŞİD de terör örgütü, PKK da terör örgütü, PYD de terör örgütü.

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - Sen şimdi, IŞİD'in olduğu bölgede insani yardım adı altında rakamları çarpıtarak...

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sen terör örgütünün sözcüsü müsün?

BAŞKAN - Sayın Elitaş...

İDRİS BALUKEN (Diyarbakır) - İnsani yardım orada bulunan örgütlerin durumuna göre değişmez, samimiye insani yardım sürekli gider. IŞİD'in elinden çıkınca insani yardım kesilmez, böyle bir şey yok Sayın Başkan, böyle bir şey yok.

BAŞKAN - Sayın Baluken, lütfen...

EKONOMİ BAKANI MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) - Sen terör örgütünün temsilciliğini bırak, bu milletin temsilcisi ol.

Anatoly Antonov, Türkiye'nin Suriye ve Irak'tan "çalınan petrolün" en büyük alıcısı olduğunu öne sürmüştü. Antanov: "DAİŞ kontrolündeki bölgelerden Türkiye'ye yapılan petrol ticaretinin üç ana güzergahını belirledik. Suriye ve Irak'taki yasal sahiplerden çalınan bu petrolerin ana tüketicisi, Türkiye'dir. Verilere göre bu yasa dışı ticarete Türkiye'nin üst düzey siyasi yönetim kadrosu da karışmıştır. ... Bölgede komşu ülkelerden petrol çalan Türk elitleri ve çetelerden oluşan ortak bir ekip çalışıyor. Binlerce tankerden endüstriyel nitelikte çok büyük boyutta petrol, boru hatlarıyla Türkiye'ye ulaştırılıyor. DAİŞ'in kontrolündeki bölgelerden Türkiye'ye sokulan petrolün bir bölümü iç pazara sunuluyor. Petrolün bir bölümü de gemilere yüklenip işlenmek üzere Türkiye sınırları dışına çıkarılıyor. Ana petrol sevkiyat rotalarından biri Türkiye sınırı yakınında. Petrol sevkiyat rotası Suriye'nin doğusundan başlayıp Türkiye'ye gidiyor ve Batman'daki bir rafineride sona eriyor." demişti.

Yine Rus uçağının düşürülmesi sonrasında Rusya Savunma Bakanlığı'nın dağıttığı uydu haritasında petrol tankeri olduğu söylenen araçlar DAİŞ'in kontrolündeki bölgeden Türkiye'ye doğru seyir halinde görünüyordu. Kremlin'e göre, kamyonlar Türkiye'de aralarında rafinerilerin de bulunduğu üç yere, ardından da üçüncü bir ülkeye gitti. Rusya, elindeki kanıtların sadece bir kısmını açıkladığını da söylemişti.

Suriye Dışişleri Bakan Yardımcısı Beşar Caferi de Sedat Peker'in Türkiye'den bazı isimlerle Suriye'deki çeşitli silahlı grupların ticari ilişkileri olduğuna dair iddialarla ilgili ellerinde veri olup olmadığı sorusuna "Sedat Peker'in ... söyledikleri doğru" yanıtını vermişti.

ABD yetkililerince sorgulanan üst düzey DAİŞ liderlerinden ve DAİŞ'in petrol kaçakçılığından sorumlu yöneticisi Ebu Sayyaf'ın ifadesi İngiltere'de yayımlanan The Observer gazetesince haberleştirilmişti. Buna göre Ebu Sayyaf DAİŞ'in en önemli gelir kapılarından biri olan karaborsa petrolün en önemli alıcısının Türkiye olduğunu iddia etmişti. Ebu Sayyaf'ın karargahında ele

geçirilen istihbaratın içeriğini bilen Batılı bir yetkili, Türk yetkililer ile DAİŞ arasındaki doğrudan temasların artık “inkar edilemeyeceğini” ifade etmişti. Yüzlerce flaş bellek ve belgenin ele geçirildiğini söyleyen yetkilinin, “Tüm belgeler analiz ediliyor. Ancak aradaki bağlantılar şimdiden o kadar açık ve net ki Ankara ile aramızdaki politikalara ciddi tesiri olabilir” ifadeleri yer almıştı.

Şadadi’nin DAİŞ’ten özgürleştirilmesi sonrasında ele geçirilen belgelerde DAİŞ’in petrol ticaret kayıtlarının olduğu dokümanlar fotoğraflanmıştı. Araç bilgileri ve petrol miktarlarının kayıtlı olduğu bu belgeler bölge DAİŞ kontrolündeyken petrol rafinerilerinde çalışanların, işlenen petrolün doğrudan Türkiye’ye satıldığını göstermekteydi.

Bu ilişkiler Türkiye’yi kara para aklama faaliyetleri için cazip hale getirmiştir. Buna karşılık 10 bin liraya mahkûm ettikleri emeklilere ve yoksulluk sınırının altında maaşı reva gördükleri asgari ücretlilere cehennemi yaşatan bir iktidarla karşı karşıyayız. Bu vahim tablo AKP-MHP iktidarının eseridir.

Şimdi de yine Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek “rasyonel politikalara dönüş” adı altında yabancı sermayeyi Türkiye’ye çekmek için dört dönmekte, başta İngiltere olmak üzere kapı kapı dolaşmaktadır. Türkiye’de Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü gerçekleştirilmediği sürece organize suç örgütleri ve kara para aklama faaliyetleri gündemden düşmeyecektir.

Kripto Varlık Piyasalarına İlgi Gösterilmesinin Nedeni Türkiye Ekonomisinin Çürümüş Olması

- a. **Küçük yatırımcı korunmuyor:** Açıktır ki, bu kanun teklifiyle getirilmek istenen düzenleme yine küçük yatırımcıyı korumayı amaçlayan düzenleme değildir. Bu düzenleme kripto varlık platformlarının kendisine ilişkin bir düzenlemedir. Kripto varlık platformlarındaki küçük yatırımcıları örneğin banka mevduatlarında

olduğu gibi belirli bir limite kadar (650 bin lira) devlet garantisiyle güvence altına alan bir düzenleme getirilmemektedir. Bu düzenleme bu haliyle küçük yatırımcıya güvence veren bir düzenleme/sigorta içermeyen hayata geçirildiğinde geçmişte yaşanan Thodex vb. dolandırıcılıklarda olduğu gibi küçük yatırımcıların mağdur olmasının önüne geçilemeyecektir.

- b. **Büyük kazançlar vergilendirilmiyor:** Öte yandan kripto varlık platformlarının vergilendirilmesi, buna karşılık büyük kripto varlık yatırımcılarının vergilendirmeye konu edilmemesi kabul edilemez. Kripto para piyasası büyük kazançların mümkün olduğu bir piyasadır. Emekçilerin en küçük kazançlarının dahi stopaj usulüyle kaynakta vergilendirildiği, vergi yükünün yoksulların sırtında olduğu bir vergi sisteminde büyük kazanç sağlayanları vergiden muaf tutmak vergileme politikası açısından asla adil bir yaklaşım değildir. Zira bu piyasa sadece küçük yatırımcıların değil, milyon dolarlık işlem yapan yatırımcıların da olduğu bir alandır. Bu sebeple belli bir sınırın/meblağın altında işlem yapan küçük yatırımcıların vergiden muaf tutulması doğrudur. Ancak kripto varlık piyasalarındaki büyük kazanç sahiplerinin vergisiz gelir elde etmelerinin önüne geçilmelidir. Bu haliyle kanun teklifi adil vergilendirme mantığına aykırıdır. Bu durum servet transferini ve gelir dağılımı adaletsizliğini tetikleyecektir. Hele hele dolaylı vergi adaletsizliğinin çok yüksek düzeyde olduğu ve ücretli çalışanların maaş ve ücretlerinden vergilerin kaynağında kesildiği gerçeği ortadayken. Evini kiraya verenlerin gelir vergisi ödemek zorunda olduğu açıkken bu vergisiz kazanç haksız kazançtır ve kabul edilemez.

Öte yandan Türkiye, yaklaşık 1,5-2 trilyon dolar büyüklüğe ulaştığı tahmin edilen dünya kripto varlık piyasasında 4. sıradadır. Kanun teklifinin gerekçesinde de Türkiye’den kripto varlık piyasalarına “hane halkının artan bir ilgisinin” söz konusu olduğu söz edilmekte, ancak Türkiye’de hane halkının neden kripto varlıklara artan bir ilgisinin olduğu açıklanmamaktadır. Kripto varlık piyasalarına ilgi gösterilmesinin nedeni ülkenin ekonomik durumudur. AKP-MHP iktidarının sermaye yanlısı ekonomi politik tercihlerle Türkiye ekonomisini çürütmüş olmasıdır.

Türkiye’de yurttaşların emeğiyle geçinmesi her geçen gün daha da zorlaşmakta, ücretler emekçilerin cebine girmeden erimekte, başta barınma olmak üzere en temel ihtiyaçlar dahi giderilememekte, özellikle genç işsizliği her geçen büyümektedir. Yurttaşlar farklı geçim stratejilerine yönelmek durumunda kalmakta, gelirlerini arttırmanın, giderlerini azaltmanın yollarını aramaktadır.

Kanun teklifinin gerekçesinde bu durum ifade edilmediği gibi alay edercesine “risk alma isteği yüksek bireylerce kripto varlık platformlarının kullanımının yaygınlaştığı” belirtilmektedir. Kripto varlık platformlarının kullanımının yaygınlaşması risk alma isteği yüksek bireylerle açıklanamaz. Dünya kripto varlık piyasasında Türkiye’nin 4. sırada olması maceracı kişilerin keyif için kripto varlık platformlarına girdiği naifliğiyle izah edilemez. AKP-MHP iktidarının yanlış ekonomi politik tercihleri ve savaş politikalarında ısrar etmesi ülke ekonomisini çökertmiştir.

Örneğin geçtiğimiz günlerde açıklanan DİSK Genel-İş Araştırma Emek Araştırma (EMAR) tarafından hazırlanan “Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk Raporu-5”e göre Türkiye’de son bir yılda 190 bin kişi daha yoksullaşmış, yoksulluk oranı yüzde 21,7’ye ulaşmıştır. TÜİK verilerine göre (2023), ciddi finansal sıkıntılarla karşı karşıya olan insanların oranı olarak tanımlanan maddi yoksunluk oranı, bir yılda yüzde 26,4’ten yüzde 28,4’e yükselmiştir. Ayrıca, son dört yılın en az üç yılında yoksulluk sınırının altında yaşayanları ifade eden sürekli yoksulluk oranı

da yüzde 1,7 oranında artarak yüzde 14'e yükselmiştir. Türkiye'de çalışanların yüzde 15'i yoksuldur. Türkiye'de her iki kişiden biri borçludur. Tüketici kredilerinin tutarı bir yılda yüzde 22 artarken; kredi kartı kullanımı yüzde 59 artmıştır.

Gelir dağılımı eşitsizliğinin derinleştiği belirtilen raporda Eurostat verilerine göre, Türkiye'deki gelir eşitsizliği oranı AB üyesi ülkelerin ortalamasına göre oldukça yüksektir. Gelir eşitsizliği oranını gösteren Gini katsayısı Türkiye'de 0,433 iken, AB ülkelerinde bu oranın ortalama yüzde 0,366 olduğu belirtilmiştir. Rapora göre Türkiye, en düşük asgari ücrete sahip üçüncü Avrupa ülkesi konumundadır.

Genç İşsizlerin Umudu: Kripto Piyasası

Tüm bu veriler kripto varlık piyasalarına olan ilginin yüksek oluşunun asıl nedenini ortaya koymaktadır. Türkiye'de yaşanan yüksek enflasyon ve işsizlik özellikle gençleri kripto para piyasasına yönlendirmektedir. Bu sebeple Türkiye'deki kripto varlıklara olan ilginin son yıllarda hızla artması anlaşılır bir olgudur. Ülkede kripto varlıkların benimsenmesi yeni bir teknolojiye ziyade ekonomiyi kasıp kavuran yüksek enflasyon ve işsizlikle alakalı bir durumdur. Zira kripto para pazarındaki ilk artışın liranın tüm zamanların en düşük seviyesine ulaştığı Ağustos 2018'de gerçekleşmesi tesadüf değildir. Başka yerlerdeki kripto para yatırımcılarının aksine Türkiye'deki kripto varlık yatırımcıları ülkenin ekonomik krizinin ortasında çaresizlik duygusuyla hareket etmektedirler.

Araştırmalara göre son üç yılda kripto varlık ile bir şekilde ilişki kuranların oranı, yaklaşık yüzde 16'dan yüzde 40'a kadar çıkmıştır. Kripto para kullanımı açısından öne çıkan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Blokzincir veri analitiği firması Chainalysis'in yaptığı araştırmaya göre kripto para kaba işlem hacmi açısından Türkiye 170 milyar doları aşan hacmiyle ABD, Hindistan ve Birleşik Krallık'ın ardından dünyada 4. sırada yer almaktadır. Türkiyeli

yatırımcıların kripto paraya olan bu ilgisini son yıllarda Türk Lirası’nın istikrarsız seyrine bağlamak mümkündür. Ayrıca kripto para ile işlem yapanların kripto paraya yönelmesinde birincil motivasyon yüksek getiri potansiyeli taşımasıdır.

Kripto varlıklara yatırım eğiliminin bu kadar yüksek olmasının sebeplerinden birisi genç nüfusu fazla olan Türkiye’de gençlerin geleceğe dair umutlarını yitirmesi, işsizliğin yoğun yaşanması ve Türkiye’de emeğin her geçen gün daha emeğin değersiz hale gelmesidir. Dolayısıyla Türkiye’nin Avrupa’nın bir numaralı coin pazarı konumunda olmasının arkasındaki bir neden de “genç ve umutsuz işsizler ordusu” gerçeğidir.

DİSK-AR’a göre Türkiye’de 15-24 yaş arası genç nüfusta geniş tanımlı işsizlik oranı 2024 yılı birinci çeyreğinde yüzde 34,9 olarak gerçekleşmiştir. Geniş tanımlı genç işsizliği dar tanımlı genç işsizliğinden yaklaşık 18,6 puan fazla olmuştur. Türkiye eğitim ve istihdam dışı genç oranında Avrupa birincisi konumundadır. İktidarın yanlış politikaları sonucu artarak devam eden işsizlik sorunu, özellikle iş bulma konusunda ciddi sorunlar yaşayan ve geleceğe dair umudunu kaybeden gençler arasında kripto yatırımı hem bir kazanç hem de umut kapısı haline getirmiştir. İktidarın sermaye yanlısı ekonomik tercihleri ve güvenlikçi politikalara harcadığı devasa kaynak, yurttaşların ve gençlerin istihdamı ve refahı için harcanmadığı sürece kripto varlıklara ilişkin talep devam edecektir.

Madde Değerlendirmeleri

Madde 3: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 3’üncü bölümünde sermaye piyasası kurum ve faaliyetleri ile kitle fonlama platformları hakkındaki esasların düzenlendiği bölüme eklenen maddede kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve kripto

varlıklara ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Bununla SPK ile TÜBİTAK’a ilke ve esasların belirlenmesi hususunda önemli yetkiler verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyetlerin başlanabilmesi, SPK’nın iznine bağlanmaktadır. Bununla SPK platformların faaliyet şartlarına, organizasyon yapılarına, sermayelerine, bilgi sistemlerine, pay devirlerine, yöneticilerine ve personeline ilişkin esasların belirlenmesinde yetki sahibi olacaktır.

Kripto varlıkları, elektronik ve dijital mecralarla da ilgili olduğundan TÜBİTAK’a da önemli bir rol verilmiştir. Dolayısıyla kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyete başlaması için Kurul’un vereceği izin, TÜBİTAK’ın bilgi sistemleri ve teknolojik altyapı konusunda belirleyeceği kriterlere bağlı olmaktadır. Bununla her ne kadar bilgi sistemleri ve teknolojik altyapının güvenilirliğinin sağlanabileceği belirtilse de SPK ile TÜBİTAK arasındaki iletişim ve etkileşim nasıl olacağı, bunun yatırımcılara etkisinin nasıl olabileceği bilinmemektedir.

Mevcut kanuna eklenen 35/B maddesinin 3’üncü fıkrasında kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ortak olunabilmesinin şartları düzenlenirken bazı şartların somut olmaktan uzak olduğu, soyut kaldığı görülmektedir. Bu da belirtilen bazı şartların tam olarak neye denk düştüğü noktasında belirsizliğe neden olmaktadır. Bunun yanında teklifin 1’inci maddesinde platform başta olmak üzere bazı kavramların tanımı da geniş bir şekilde yapılırken transfer denildiğinde tam olarak neyin anlaşılması gerektiği de soru işaretlerine neden olmaktadır. Bu sebeple platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılmasına, kripto varlıkların takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyecek olan SPK’nın ikincil düzenlemelerle kafa karışıklığını gidermesi gerekmektedir.

Madde 4: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 3’üncü bölümüne eklenen fıkra ile kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile müşteriler arasındaki ilişkilere

değerlendirirken sözleşme imzalanması zorunlu tutulmakta, bankalar ve aracı kurumlar gibi diğer finansal kuruluşlara tanınana uzaktan iletişim araçlarıyla sözleşme yapma imkanı kripto varlık sözleşmeleri için de mümkün kılınmaktadır. Yine kripto varlık sağlayıcılarının müşterilere karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran her türlü sözleşme şartı da geçersiz sayılmakta, müşterilerin itiraz ve şikayetlerinin çözüleceği dahili mekanizmaların kurulması zorunlu hale getirilmektedir. Bunlar için kripto varlık hizmet sağlayıcılar yükümlü olarak tutuldukları için kimlik tespit yükümlülüğü de belirtilmektedir.

Yine platformlarda işlem görecekt kripto varlıklarla ilgili esaslar da belirlenirken işlem görecekt kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı prosedür oluşturma zorunluluğu getirilmektedir. Prosedürün tam olarak ne olduğuna yer verilmeden SPK’nın ilke ve esasları belirleme yetkisine sahip olduğunun belirtilmesi, bunun bir çerçeve olduğu ve ikincil düzenlemelere de ihtiyaç duyulabileceğini göstermektedir. Söz konusu fıkradan ilke ve esasların belirlenmesinde ikinci etkili kurumun da TÜBİTAK olduğu da anlaşılmaktadır. Bunlara rağmen her projede izin alınması gerekip gerekmeyeceği, bir TÜBİTAK tekelinin oluşup oluşmayacağı, buna bağlı olarak usulsüzlerin yapılıp yapılmayacağı kanunun uygulama sürecinde anlaşılabilir.

Madde 5: Sermaye Piyasası Kanunu 46. maddesi teminatlar, yatırımcı varlıkları ve kullanım esasları ile ilgili konuları içerirken bunlara iki madde eklenerek varlık hizmet sağlayıcıların bankalar nezdinde tutulmakta olan müşteri nakitlerinin, hizmet sağlayıcıların malvarlığından ayrı izlenmesi amaçlanır.

Müşteri hesaplarının bankalarda nemalandırılmasına ilişkin esaslar kurulca belirlenir. Müşteri hesapları kredi teminatı olarak gösterilemez, bu hesaplar üzerinde yatırım kuruluşu lehine blokaj, rehin ve benzeri takyidat tesis edilemez. Bankaların bu kapsamdaki sorumluluğu yatırım kuruluşlarınca yapılan

bildirimlerle sınırlıdır. Bu hesaplarda bakiyesi yer alan müşterilerle ilgili tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran ilgili yatırım kuruluşuna bildirilir ve yatırım kuruluşu tarafından yerine getirilecektir.

Yatırım kuruluşlarınca müşteri nakitleri için bankalar nezdinde açılan hesaplar banka muhasebesinde ayrı bir hesapta izlenecek, bankalar yatırım kuruluşu müşteri nakitlerinin kaydedildiği hesaplara ilişkin olarak kurulca belirlenen şekilde ve sıklıkta kurula bildirim yapmak zorunda olacak ve bu yükümlülükler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından kurula tahsis edilen bir sistem yoluyla yerine getirilecektir.

Madde 6: Sermaye Piyasası Kanunu (6362) 74. Madde bu kanunun 37. maddesi uyarınca yatırım hizmet ve faaliyetlerinde bulunmaya yetkili kılınmış kuruluşlar ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlardan Kurulca uygun görülenler tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine üye olmak için başvurarak, yetki belgelerini almalarından itibaren üç ay içinde gerekli başvuruyu yapar ve bu yükümlülüklerle uymayan kuruluşların faaliyetleri Kurulca durdurulur.

Birlik, yapacağı düzenlemelerde ve alacağı kararlarda, bu Kanuna ve ilgili mevzuata uymakla yükümlüdür. Kitle fonlama platformlarının ve kripto varlık hizmet sağlayıcıların Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine üye olmaları zorunlu tutularak, bir meslek kuruluşu bünyesinde temsil edilmeleri ve böylelikle sektörle tek bir ortak nokta üzerinden iletişim kuracaklar.

Madde 7: Sermaye Piyasası Kanunu (6362) 99. İzinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin internet aracılığıyla yürütülmesinde de yurt içi-yurt dışı ayrımı kaldırılmaktadır. Uygulanacak tedbirlere, teknolojik gelişmeler dikkate

alındığında erişiminin engellenmesi tedbirinin her durumda uygulanamaması sebebiyle içeriğin çıkarılması tedbiri de eklenmiştir.

Ayrıca, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde karar alma yetkisi Sermaye Piyasası Kurulu’nda olduğundan erişimin engellenmesi ve içeriğin çıkarılması kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu tarafından alınması ve uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliği’ne bildirilmesi şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Madde 8: Bu madde ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 99. maddesinden sonra gelmek üzere 99/A şeklinde bir madde eklenmektedir. Bu maddede kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı faaliyetleri için uygulanacak tedbirler belirlenmektedir. İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler de bu madde kapsamında düzenlenmektedir. Yurt dışında yerleşik platformların Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerde bulunması veya yasaklanmış faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere sunulması izinsiz faaliyet sayılacak, yurt dışında yerleşik platformların Türkiye’de ofis açması, Türkçe internet sitesi oluşturması veya Türkiye’de tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunması durumunda faaliyetler Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik kabul edilecektir. Ayrıca Sermaye Piyasası Kurulu, kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinden kaynaklı, mali yapılarının zayıflamakta olduğunu ya da taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğunun tespiti halinde, 3 ayı geçmemek üzere verilecek süre içerisinde mali yapılarının güçlendirilmesini istemeye ya da herhangi bir süre vermeksizin doğrudan faaliyetlerini geçici olarak durdurmaya, faaliyet yetkilerini kaldırmaya, sorumluluğu tespit edilen yöneticilerin ve çalışanların imza yetkilerini sınırlamaya veya kaldırmaya yetkili kılınmaktadır. Faaliyetleri geçici olarak durdurulan hizmet sağlayıcıları için de Sermaye Piyasası Kanunu’nun 97. madde 3. fıkrasının hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Kripto varlık hizmet

sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde uygulanacak tedbirler için Sermaye Piyasası Kanunu’nun 96. maddesi, izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde uygulanacak tedbirler için bu kanunun 99. maddesi, izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde bulunanların ilan, reklam ve açıklamaları ile her türlü ticari iletişimlerine ilişkin olarak bu kanunun 100. maddesinin 1. fıkrası uygulanacaktır.

Madde 9: Bu madde ile 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’nun 99.’si maddesinden sonra gelmek üzere 99/B şeklinde bir madde eklenerek, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının denetimi ve uygulanacak yaptırımlar belirlenmektedir. Madde ile platformlar nezdinde gerçekleştirilecek denetim faaliyetlerine yönelik yetki SPK’ya tanınmaktadır. Denetim konusunda Sermaye Piyasası Kanunu’nun 88, 89 ve 90. maddeleri uygulanacaktır. Ayrıca SPK denetim faaliyetlerinde diğer kamu kurumlarından personel görevlendirebilecek, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali denetimi ve bilgi sistemleri denetimi, SPK tarafından ilan edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşları tarafından yapılacak, kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyetleri neticesinde yükümlülüklerini yerine getirememeleri hâlinde sorumlu oldukları, platform yönetim kurulu üyelerinin de kusurlarına ve durumun gereklerine göre sorumlu tutulacakları ve şahsi sorumluluk kapsamında zimmet hükümlerine tabi olacakları, siber saldırı, bilgi güvenliği ihlali gibi fiillerden kripto varlık hizmet sağlayıcıların 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 71’inci maddesi kapsamında sorumlu oldukları, kripto varlık hizmet sağlayıcılara idari para cezası verilebilmesine yönelik düzenleme ile müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli taleplerin özel olarak kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilmesi, bu varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczinin 2004 sayılı

İcra ve İflas Kanunu’nun 78’inci maddesinin uygulanmasıyla gerçekleştirilmesi düzenlenmektedir.

Madde 10: Bu madde ile 6362 sayılı kanunun 101. maddesinin başlığı “Piyasa bozucu eylemler, bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirler” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasına “Kurul,” ibaresinden sonra gelmek üzere “104’üncü,” ibaresi ve maddeye “Bu Kanunun 104, 106 ve 107’nci maddeleri uyarınca gerçekleştirilen inceleme ve denetimler kapsamında, Kurulca internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.” fıkrası eklenmiştir.

Madde ile SPK piyasa bozucu eylemler, bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde gerekli tedbirleri alacak, internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine ve/veya sosyal medya içeriğinin çıkarılmasına karar verebilecektir.

Madde 11: 6362 sayılı kanunun 103’üncü maddesinin birinci fıkrasına “bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan asgari miktardan az olmamak üzere” ibaresinden sonra gelmek üzere “aykırılık tarihinden önceki son” ibaresi ile fıkraya aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmek isteniyor.

“Tüzel kişiliğin niteliğine göre, brüt satış hasılatı ile vergi öncesi kârın belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca düzenlenir.

(9) Bu maddede ve Kanunun 104’üncü maddesinde belirtilen menfaat hesaplamalarında; kişinin menfaatin elde edilmesiyle bağlantılı işlemler ve faaliyetlerde ödediği komisyonlar, vergiler, kredi faizleri, danışmanlık ücretleri ve Kurulca benzer kapsamda olduğu değerlendirilen diğer maliyetleri dikkate

alınmaksızın ve elde edilen menfaatin nakde çevrilip çevrilmediğine bakılmaksızın hesaplama yapılır. Alım satım işlemleriyle ilgili olarak yapılacak menfaat hesaplamalarında dikkate alınacak fiyatlar, maliyet yöntemleri ile diğer hususlara ilişkin esaslar Kurulca belirlenir.”

Madde 12: 6362 sayılı Kanuna 109 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmek isteniyor.

“İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti

MADDE 109/A - (1) İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkilileri üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.”

Madde 14: Kripto varlık hizmet sağlayıcıları hukuka aykırı faaliyetleri, teslim yükünde temerrüde düşmeleri ya da siber saldırı, teknik arızalar, operasyonel hatalar veya hizmet sağlayıcıların mensuplarından kaynaklanan suiistimaller sonucunda oluşan zararlar nedeniyle birincil olarak sorumlu olacak, hizmet sağlayıcıların tazmin imkanı olmadığına ise kendilerine yükletilebildiği ölçüde hizmet sağlayıcıların mensupları zarardan sorumlu tutulacak. Zarardan sorumlu tutulan gerçek kişiler hakkında Kurul’un talebi üzerine şahsen iflas kararı verilebilecektir. Bu karar ve işlemler üçüncü kişilere menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden kişiler hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden uygulanacağı açıklanmıştır.

Haklarında iflas kararı verilenlerin aktiflerinden nakit olanların doğrudan doğruya, olmayanların ise paraya çevrilmek suretiyle, müşterilerin zararlarının ödenmesinde kullanılacağı, aktiflerden önce müşteri zararlarının ödeneceği ve geri kalan kısmının iflas edenlere iade edileceği belirtilmiştir.

Madde 15: Madde ile kripto varlık hizmet sağlayıcılarının zimmet suçu işlemesi durumunda özel soruşturma usulü uygulanacaktır. Bu suçlardan dolayı mahkum olanlar, Hazine'ye olan borçlarını ve tazminatlarını ödemedikçe koşullu salıverilmeyecektir. Zimmet suçuna ait davalar, fiilin işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan ağır ceza mahkemelerinde görülecektir. Gerekli görülen yerlerde Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine Hakimler ve Savcılar Kurulu'na bu tür suçlara bakmak üzere o yerlerde ki diğer ağır ceza mahkemeleri de görevlendirilebilecektir. Bu suçlardan dolayı mahkum olanlar, Hazine'ye olan borçları ve tazminatları ödemediği veya bu borçlar ve tazminatlar mal varlıklarından tahsil olunamadığı sürece, bunlar hakkında koşullu salıverme hükümleri uygulanmayacaktır.

Madde 16: Kripto varlık alım satım platformlarının, yıllık gelirlerinden belirli bir payı SPK ve TUBİTAK'a ödemekle yükümlü olacaktır. Yapılan düzenleme ile her yıl bu gelirlerin yüzde biri SPK'ya, yüzde biri TUBİTAK'a ödenecek. SPK ve TUBİTAK bütçesine gelir kaydedilmesi uygulaması 2024 gelirleri üzerinden 2025 yılında uygulanmaya başlayacaktır. İkincil düzenlemeler kanunun yürürlük tarihinden itibaren 6 ay içinde çıkarılacaktır.

Madde 17: Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte faaliyette bulunan kripto varlık hizmet sağlayıcıları, bir ay içinde SPK'ya başvurarak faaliyet izni almak veya üç ay içinde tasfiye kararı alarak müşteri hak ve menfaatlerini zarara uğratmadan faaliyetlerini sonlandırmaları gerekecektir. Faaliyetlerine devam etme iradesi bulunan ve SPK tarafından talep edilecek bilgi ve belgeleri sağlayan platformlarda çalışmaya devam edeceklerdir. İkincil düzenlemelerin yayımlanmasıyla birlikte SPK geçiş hükmü kapsamında faaliyet gösteren kuruluşların yetkilendirilme işlemlerinin tamamlanması için bir süre belirleyerek,

bu süre içinde yetki belgesi almayan kuruluşların faaliyetlerini sonlandırmalarını isteyebilecektir. Kanunun yayımından sonra SPK’nın 6 ay içerisinde ikincil düzenlemeleri yayımlaması gerekmektedir.

Yurt dışında yerleşik kripto varlık hizmet sağlayıcıları, Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerini kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden üç ay içinde sonlandıracaktır.

Heval Bozdağ
Ağrı

Hakkı Saruhan Oluç
Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

Esas komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu, tali komisyonları Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabi Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Adalet Komisyonu olmak üzere 16/05/2024 tarihinde Meclise havale edilen 2/2162 esas numaralı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 19 madde olarak tali komisyonlarında görüşülmeksizin 30/05/2024 tarihinde Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmeleri yapılarak kabul edilmiştir. Teklifin tüm maddeleri 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda değişiklikler öngörmektedir.

Usul Üzerine Değerlendirmeler

TBMM'de kanun tekliflerini inceleyen komisyonlar, esas komisyon ve tali komisyon olarak iki gruba ayrılmaktadır. Raporu ve metni Genel Kurul görüşmelerine esas alınmak üzere havale yapılan komisyona esas komisyon denir. Esas komisyona görüş bildiren komisyon veya komisyonlar tali komisyon olarak adlandırılır. Bir başka deyişle esas komisyon, nihai kararı veren; tali komisyon ise esas komisyona görüş bildiren komisyondur. Teklifler, ilgisine göre birden çok komisyona tali olarak havale edilebilirken, esas komisyon olarak sadece bir komisyona havale edilmektedir.

Kanun tekliflerinin hangi komisyonlarda görüşüleceği, esas ve tali komisyonların hangisi olacağı, Meclis Başkanlığınca tespit edilir. Esas ve tali komisyonlara havale birlikte yapılır. Başkanlık, havaleyi, teklifin konusu, amacı ve kapsamını dikkate alarak komisyonların görev alanlarına göre, mevzuat ve teamüller doğrultusunda gerçekleştirir. Tali komisyona havale edilen bir konu, bu komisyonca 10 gün içinde sonuçlandırılır. Bu süre Başkanlıkça kısaltılabileceği gibi komisyonun müracaatı halinde en çok 10 gün daha uzatılabilir. Tali komisyonlarca süresi içinde görüş bildirilmemesi, esas komisyonun raporunu hazırlamasına engel değildir. Ancak, tali komisyonların devre dışı bırakılması, kanun tekliflerinin yeterince tartışılmadan yasalaşmasına neden olmaktadır.

Uygulamada AK Parti'nin acele kanunlaştırma iradesi nedeniyle tali komisyonların devre dışı bırakıldığı, kendilerine tali olarak havale edilen teklifi görüşmeyeceklerine dair bir yazı alınarak sadece esas komisyonlarda görüşülmek suretiyle kanunlaştırma sürecinin

tamamlandığı görülmektedir. Bu durum, önemli pek çok konunun ilgili ihtisas komisyonlarında görüşülmesinin önüne geçmekte ve yasama faaliyetinin kalitesini olumsuz etkilemektedir.

Komisyon görüşmeleri sırasında Komisyon Başkanı “iç tüzüğüme göre bir düzenleme dağıtıldıktan sonra on gün içerisinde tali komisyonlardan herhangi bir rapor, geri dönüş yapılmazsa ana komisyon toplantı yapma konusunda herhangi bir tereddüt göstermez ve önünde hiçbir engel yoktur.” demiştir. İlgili teklifin esas komisyon gündemine alınmadan önce tali komisyonlarda görüşülebilmesine ilişkin süreç iki haftaya yakın bir boşluğa rağmen işletilmemiştir. Teklifin daha detaylı incelenecek olması imkânı varken tali komisyonların çalıştırılmaması kasıtlı bir tercih olarak karşılık bulacaktır.

Bu bağlamda, TBMM İçtüzüğü’nün ilgili maddelerine riayet edilmesini ve yasama sürecinin şeffaf, katılımcı ve demokratik bir şekilde yürütülmesini parlamentomuzun asli görevini ifa etmek açısından önemsemekteyiz.

Bu teklifte karşılaşıldığı üzere; tali komisyonlara havale edilen işlerin, ilgili komisyonlarda mutlaka görüşülmesi sağlanmalı ve ilgili komisyonların görüşleri, esas komisyon çalışmalarına dahil edilmelidir. İç tüzüğü’nün emredici hükümleri uyarınca işletilecek olan bu süreç, tekliflerin daha detaylı ve kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlayacaktır.

TBMM İçtüzüğü’nün 26. ve 36. maddeleri uyarınca, komisyon toplantıları için gerekli çağrı sürelerine uyulmalı ve milletvekillerinin teklifleri sağlıklı bir şekilde inceleyebilmeleri için yeterli zaman tanınmalıdır. Bu süreler, yasama sürecinin kalitesini artıracak şekilde kullanılmalıdır.

Yasama süreci, sadece iktidarın aceleci tavrına göre değil, tüm milletvekillerinin katılımını ve katkısını sağlayacak şekilde şeffaf ve katılımcı bir yöntemle yürütülmelidir.

Kanun tekliflerinin görüşüldüğü komisyon toplantılarında, tüm siyasi partilerin temsilcilerinin ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine yer verilmeli, demokratik denetim mekanizmaları etkin bir şekilde işletilmelidir.

Bu gerekçelerle, yasama faaliyetlerinin kalitesini artırmak, demokratik ve şeffaf bir yasama sürecinin tesis edilmesine katkı sağlamak adına daha etkin bir uygulama pratiği hayata geçirilmelidir. Aksi takdirde, tali komisyonların devre dışı bırakılması ve görüşme sürelerinin amaca uygun kullanılmaması, yasaların yeterince tartışılmadan, eksik ve aceleci bir şekilde yasalaşmasına neden olmaya devam edecektir. Bu durum, yasama faaliyetlerinin kalitesini olumsuz etkileyecek ve demokratik temsil ilkesine zarar verecektir.

Teklifin Geneli Üzerine Değerlendirmeler

2009 yılında piyasaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan kripto varlıklar Türkiye’de de çok sayıda yatırımcı bulmuştur. 2023 yılı itibarıyla tüm dünyada 435 milyonu aşkın kripto varlık yatırımcısı olduğu tahmin edilirken kripto yatırımların dünyadaki toplam parasal hacminin 1,2 trilyon dolar seviyesinde olduğu hesaplanmaktadır. Türkiye kripto varlıklara ilginin en yoğun olduğu ülkelerden biri konumundadır. Türkiye’de kripto varlık yatırımcısının tam sayısı bilinmemekte olup 5 milyon ile 12 milyon arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Kripto varlıkların parasal hacminin ve yatırımcı sayısının bu denli ciddi büyüklüklere ulaşması sonucunda tüm ülkelerde kripto varlıklara dair regülasyonlar gündeme gelmiştir. Nitekim başta ABD, Avrupa Birliği ülkeleri, Japonya, Çin, Rusya olmak üzere bütün ülkelerde çeşitli kısıtlamalar, vergilendirme ve düzenlemeler görülmektedir.

Kripto varlıklara ilişkin tüm devletleri ilgilendiren en önemli hususlar finansal riskler, güvence riskleri ile kara para aklama ve terörün finansmanı konularıdır. Özellikle düşük hacimli sığ kripto varlık piyasalarında görülen aşırı volatilité yatırımcıların risk iştahlarını artırırken aynı zamanda birçok mali kayıplara da yol açmaktadır. Denetimsiz platformların yatırımcı açısından hiçbir güvencesi bulunmamaktadır. Diğer yandan kripto varlıkların sağladığı anonimlik, kara paranın ve terör finansmanının takibini bir noktadan sonra mümkün hale getirmektedir.

Kanun teklifi incelendiğinde tüm dünyanın farkında olduğu bu risklere nasıl somut bir çözüm getirileceğine, kripto varlık platformlarında dolaşıma giren paranın izinin nasıl sürüleceğine, bu platformların şeffaf ve hesap verebilir hale nasıl getirileceğine dair bir düzenlemenin yer almadığı görülmektedir.

Diğer önemli bir husus da kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin hiçbir düzenlemenin teklifte yer almamasıdır. Dünyadaki örnekler incelendiğinde kripto varlıkların vergilendirilmesine ilişkin birçok regülasyon görülmektedir. Bu noktada en önemli husus kripto varlıkların tanımlanmasıdır. Verginin kanuniliği ilkesi gereği, kripto varlıklar kanunca tanımlanarak yine kanunla vergilendirilmelidir.

Kanunda da belirttiği üzere kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulurken ve faaliyet gösterirken Sermaye Piyasası Kurulundan izin alması zorunluluğu getirilmiştir. Ancak bir kripto varlığın teknolojik özelliklerinin uygun görülmesi ve bunların satış ya da dağıtımına izin verilmesi bunların kamuca tekeffülü anlamına gelmemektedir. Ancak hizmet sağlayıcılar

muhtemelen SPK onaylı ibaresini yatırımcılarda bir güven inşa etmek adına kullanacaklardır. Yatırımcıların risk algıları manipüle edilebilecektir. Dünyada ve Türkiye’de kripto varlık platformları üzerinden birçok dolandırıcılık hadisesi yaşanmışken, teklifin buna dair bir vurguda bulunmaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Burada en önemli husus kanunda değinilmeyen finansal okur yazarlıktır. Türkiye’de milyonlarca finansal yatırımcı olmasına rağmen finansal okur yazarlığın düşük olması, riskli piyasalarda işlem yapan yatırımcıların zarar etme olasılığını artırmaktadır.

Kripto varlıkların Türkiye’de üretilmesi amaçlanıyorsa bu üretimde çok ciddi bir enerji maliyetinin olduğu da bilinmelidir. Bu enerji altyapısının maliyetini kimin karşılayacağı, bu üretimden vergi alınıp alınmayacağı da kanunda değinilmeyen ancak elzem konulardır. Hem kripto varlık kullanıcılarının elde ettiği kazanç üzerinden bir gelir vergisi yani bir kazanç vergisi alınması hem de üretime de belli bir vergi düzenlemesi getirilmesi gerekmektedir.

Bir diğer önemli husus ise TUBİTAK öncülüğünde blokzincir teknolojilerinin geliştirilmesine daha fazla kaynak aktarılmasının düzenlenmesidir. TÜBİTAK’a daha fazla yetki verilmesi, daha fazla gelir aktarılması gerekmektedir. Aynı şekilde İstanbul Finans Merkezinin sürece dahil edilmesi gerekmektedir.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirmeler

Madde 2

Madde ile, sermaye piyasası araçlarının Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) sistemine dâhil olmadan kripto varlık olarak ihraç edilebilmesi için esaslar belirlenmesine yönelik Sermaye Piyasası Kuruluna yetki verilmesi istenmektedir. Sermaye Piyasası Kurulu kripto varlık olarak ihracına ve bunların oluşturulup saklandıkları hizmet sağlayıcılar tarafından sunulan elektronik ortam nezdinde kayden izlenmesine ilişkin esaslar belirleyebilecektir. Yine Kurul bu elektronik ortamdaki kayıtlarla MKK sistemi arasında entegrasyon sağlanmasını zorunlu tutabilir.

Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. (MKK), Türk Sermaye Piyasalarının Merkezi Saklama Kuruluşu olarak üyelerine saklama, veri depolama ve raporlama, kurumsal yönetim ve yatırımcı hizmetlerini sunmaktadır. MKK, ayrıca Ar Ge merkezi kimliği ile kendi iç kaynaklarını kullanarak geliştirdiği yazılım, sistem ve platformlarla yerli ve yabancı sermaye ve finans kuruluşlarına veri ve teknoloji hizmetleri sunmaktadır. MKK, sermaye piyasası araçlarının kayden ihracının yapıldığı, hak sahibi bazında açılan hesaplarda sermaye piyasası araçlarının kaydedildiği, bunlar üzerindeki hakların izlendiği, kayıtlarına hukuki sonuçlar bağlandığı

Kanunla bu görevi üstlenmiş bir merkezi yapıdır. Bir başka deyişle, menkul kıymetlerin ihraç edildiği, hak sahibi bazında hesaplarda tutulduğu, el değiştirdiği, bunlara ilişkin hakların tesis edildiği merkezi bir sistemdir.

Görüldüğü üzere, kripto varlıklar, Türkiye'nin Merkezi Saklama Kuruluşu olan MKK'dan ayrı bir yapıda kayıt altında tutulmak istenilmektedir. Yine kurulun MKK ile bu ayrı yapı arasındaki entegrasyonu sağlayabileceği belirtilmiş bunlara ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirleneceği ifade edilmiştir. Teklif metni ya da gerekçesinde bu kripto varlıkların kaydının nasıl tutulacağına ilişkin bilimsel bir dayanak sunulmamıştır. Her ne kadar bu varlıkların ayrı bir yapıda kayıt altında tutulacağı belirtilmişse de bunun sağlanması teknolojik gelişmeler düşünüldüğünde çok zor olacaktır.

Ayrıca yine bu varlıkları kayıt altında tutacak mekanizmanın bunu sağlayıp sağlamayacağı, teknolojik altyapıya sahip olup olamayacağı da bir başka muammadır. Bu kayıt işlemleri için MKK'nın gerek personel gücünden gerek teknolojik altyapısından ve kurum hafızasından yararlanılması zorunludur. Ayrıca yine bu kripto varlıkların kayıt altında tutulacağı mekanizma ile MKK'nın entegrasyonu Kurulun takdirinde değil zorunlu olmalıdır.

Öyle ki her ne kadar kripto varlıklar sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmese de benzer işlevler gerçekleştirebilmektedir. Bundan mütevellit bu varlıklar olabildiğince kayıt altında tutulmalı ve bu işlem sıkı kurullara bağlanmalıdır. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde kripto varlıkların kaydileştirilmesi için daha nitelikli bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu açıktır.

Madde 3

Madde ile, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kurulabilmelerindeki şartlar düzenlenmektedir. İlgili şartlar göz önüne alındığında bu sağlayıcılara herhangi bir başlangıç sermaye şartı öngörülmediği ortaya çıkmaktadır.

Başlangıç sermayesi; bir işletme sahibinin yeni bir şirket kurmak için ihtiyaç duyduğu paradır. Başlangıç sermayesini artırmak, yeni bir iş kurma sürecinde çok önemli bir adımdır. Bu finansman, işletmenin ofis alanı veya ekipman gibi ilk maliyetlerinin karşılamasına yardımcı olur. Başlangıç sermayesi uygulandığında, bir işletme faaliyetlerini büyütebilir ve gelir sağlayabilir.

Türk hukuk mevzuatına göre; herhangi bir anonim veya limited şirket kurabilmek için dahi belli şartlar mevcuttur. Öyle ki 25.11.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 7887 sayılı

Cumhurbaşkanı Kararı ile Anonim şirketler için en az sermaye tutarı 250.000 TL; Kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketler için en az başlangıç sermayesi tutarı 500.000 TL; Limited şirketler için en az sermaye tutarı 50.000 TL olarak belirlenmiştir.

Görüldüğü üzere sıradan bir faaliyet dahi gerçekleştirecek şirketler için minimal başlangıç sermaye şartları mevcutken milyonlarca liralık bir işlem hacmi sağlayacak kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kurulmasında herhangi bir başlangıç sermayesi şartı olmaması anlamlandırılmamıştır. Çok yüksek meblağların işlem göreceği bu sağlayıcıların kurulmalarına ilişkin başlangıç sermayesi şartı getirilmesi elzemdir.

Madde 4

Maddede, kripto varlıkların bir platformda bulunmasının kamu sorumluluğunda olmayacağı, kripto varlıkların yatırımcı tazmin hükümleri dışında tutulması, müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmayı tercih etmedikleri kripto varlıklar için saklama hizmetinin nasıl verileceği ve Sermaye Piyasası Kurulu'nun her bir kripto varlık için ayrı esaslar belirleyebileceği hususu düzenlenmektedir.

İlgili maddeye göre; kripto varlıklara ilişkin kamu hiçbir sorumluluk kabul etmemektedir. Öyle ki bu durum doğrudan hüküm altına alınmakla birlikte en somut örneği de kripto varlıkların, yatırımcıların belirli koşullar altında maruz kaldıkları zararlara karşı tazmin edilmesi amacıyla oluşturulan Yatırımcı Tazmin Merkezi (YTM) ve yatırımcı tazmin hükümlerinden mahrum bırakılmasıdır.

Kamunun zarar görmemesi elbette ilk önceliklerimiz arasındadır lakin kamu gücü tüm alanları düzenlerken nimetler ve külfetler dengesini aşarak kamuyu her türlü zarardan ari tutması hususu dengesizlik oluşturmaktadır. Öyle ki bu duruma gerekçe olarak yalnızca kamuya ilave külfet getirilmesinin önlenmesi cevabının verilmesi de kabul edilemez diğer bir husustur. Öyle ki kamunun tüm sorumluluktan kaçınması ve kripto varlık yatırımcılarının tazmin hükümleri dışında tutulması, yatırımcıların bu sektöre ilişkin yatırım yapmalarını da engelleyebilecektir.

Kripto varlıklar için saklama hizmeti, kullanıcıların dijital varlıklarını güvenli bir şekilde saklamalarını sağlayan hizmetlerdir. Bu hizmetler, güvenlik, erişim ve yönetim açısından çeşitli çözümler sunar. Saklama hizmetleri, kripto varlık sahiplerine güvenlik ve kolaylık sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Hem bireysel kullanıcılar hem de kurumsal

yatırımcılar için büyük önem taşır, çünkü büyük miktarlarda kripto varlıkların güvenli bir şekilde saklanması kritik bir gereksinimdir. Bu gereksinime giderim sağlanmalıdır. Bu sebeple Sermaye Piyasası Kurulu’nun her bir kripto varlık için saklama konusunda ayrı esaslar belirleyebileceği düzenlenmiştir. Lakin bu durum sonu gelmez farklı nitelikte uygulamalara yol açabilecektir. Yüzlerce kripto varlık için pek çok farklı uygulamaya neden olabilecektir. Bu belirsizliğe ilişkin, ilgili kanun teklifinin Komisyon görüşmelerinde de bir açıklık getirilememiştir.

Madde 9

Maddenin 4. Fıkrasına göre; “Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bilişim sistemlerinin işletilmesi, her türlü siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya personelin her türlü davranışından kaynaklanan kripto varlık kayıplarından 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 71 inci maddesi kapsamında sorumludur.” Görüldüğü üzere müşteriler ile kripto varlık hizmet sağlayıcıları arasındaki sözleşmesel ilişkideki sorumluluk türü TBK m.71’deki tehlike sorumluluğu üzerine kurulmuştur.

“Tehlike sorumluluğu ve denkleştirme” başlığını taşıyan 71. madde, gereğince; “Önemli ölçüde tehlike arzeden bir işletmenin faaliyetinden zarar doğduğu takdirde, bu zarardan işletme sahibi ve varsa işleten müteselsilen sorumludur.”

TBK md. 71/4’e göre, tehlikeli işletmenin verdiği zarardan dolayı tehlike sorumluluğu şartları oluşmadığı durumlarda bile ortaya çıkan zararın uygun bir bedel karşılığında denkleştirilmesi istenebilir. Bu durumda, sorumluluk tehlike sorumluluğu değil, fedakârlığın denkleştirilmesi ilkesinden doğan bir kusursuz sorumluluktur. Tehlike sorumluluğunda, zararın tam olarak giderilmesi esastır.

Kural olarak, tehlike sorumlusunun kusurlu olması, tehlike sorumluluğunun uygulanmasını engellemez. İliyet bağımlı kesen sebepler (mücbir sebep, doğal afet gibi) olsa dahi sorumluluk kalkmayabilir ve işletmenin zarar görene yönelik tazminatta indirim talebi reddedilebilir. Ayrıca, tehlike sorumluluğunda kusur veya özen borcu söz konusu olmadığından, sorumlulara “kurtuluş kanıtı” getirme olanağı tanınmamıştır.

Tehlike sorumluluğu ile sorumluluk sigortası arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. Sorumluluk hukukunun amacı, kural olarak meydana gelen zararı tazmin etmektir. Ancak, teknik yenilikler ve ekonomik faaliyetlerin gelişmesiyle artan tehlikeler, girişimciler için ağır tazminat riskleri doğurmuştur.

Kusursuz sorumlu olan tehlike sorumlusu, sigorta yaptırarak tazminat ödeme riskini sigorta şirketine devredebilir. Hal böyleyken ilgili kanun teklifinde tehlike sorumluluğu kapsamında giderim sağlanacaksa da sigortalamaya ilişkin herhangi bir hüküm yoktur. Öyle ki müşteriyi korumak için düşünülmüş olan bu TBK m.71’e yapılan atıf, yatırımcının sonunu getirebilecektir. Yatırımcının mağduriyeti müşteriyi de doğrudan olumsuz etkileyecek ve her iki paydaş da zarar görecektir. Bundan dolayı bu işlemlere uygun bir sigorta sistemini bu işlemlere uygulamak mağduriyetlerin yaşanmasının önüne geçecektir.

Madde 13 ve Madde 14

İlgili kanun teklifinin 13. maddesinde kripto varlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kripto varlık hizmet sağlayıcı diğer mensuplarının, sekiz yıldan on dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları gibi kripto varlık hizmet sağlayıcının zararını tazmine mahkûm edileceğini; ayrıca teklifin 14. Maddesinde kripto varlık hizmet sağlayıcılarının diğer mensuplarının müşterilere verdikleri zararlar sınırlı olarak zimmete geçirildiği tespit edilen tutardan “ilgili şahsi sorumlulukları yoluna gidileceği hükümleri düzenlenmiştir.

Burada belirtilen “mensup” ibaresinin tanımı mevcut değildir. Bu mevcutsuzluk durumu bu ibarenin muallak kalmasını sağlamaktadır. Öyle ki mensup tanımının geçtiği maddeler yaptırıma yani cezaya ilişkin maddelerdir. Bu tanımsızlık durumu evrensel bir hukuk ilkesi olan Anayasa’da da düzenlenen “suçların ve cezaların kanuniliği ilkesi”ne zarar verebilecektir. Dolayısıyla “mensup” tanımının ilgili kanun kapsamında yapılması gerekmektedir.

Madde 16

Teklifin 16. maddesi ile, Sermaye Piyasası Kanununun 130’uncu maddesine eklenen beşinci fıkra ile platform gelirlerinin %1’i Sermaye Piyasası Kuruluna ve %1’i de TUBİTAK bütçesine ödenmek sureti ile kamu payı alınması öngörülmektedir.

Söz konusu harcın oranı yüksek ve emsali olmayan bir düzenleme olup, ayrıca gelir üzerinden alınması, platform zarar etse dahi kamu payı ödemesine yol açacaktır. Ayrıca yine bu gelirin SPK ve TUBİTAK tarafından hangi işlerde kullanılacağına ilişkin bir belirsizlik mevcuttur. SPK uygulamalarında emsali olmayan, hiçbir sermaye piyasası kurumu için öngörülmemiş ve halihazırda vergi mükellefi olan platformlardan alınması öngörülen kesintiye ilişkin düzenlemeye bu haliyle karşınız.

Sonuç olarak;

Kanun teklifinin kapsamını dar ve teklif içeriğini yetersiz bulmakla birlikte ilgili düzenlemenin gerekli olduğu tarafımızca sabittir. Diğer yandan 2/2162 esas numaralı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde gördüğümüz eksiklikleri bu şerh yoluyla kamuoyunun dikkatine sunarız.

Mehmet Mustafa Gürban
Gaziantep

Ümit Özlale
İzmir

ANKARA MİLLETVEKİLLERİ ÖMER İLERİ VE
ZEYNEP YILDIZ İLE
115 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**SERMAYE PİYASASI KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“aa) Cüzdan: Kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların çevrim içi veya çevrim dışı olarak depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da uygulamaları,

bb) Kripto varlık: Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıkları,

cc) Kripto varlık hizmet sağlayıcı: Platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımı dahil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşları,

çç) Kripto varlık saklama hizmeti: Platform müşterilerinin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanması, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetlerini,

dd) Platform: Kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşları,

ee) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,”

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**SERMAYE PİYASASI KANUNUNDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 3 üncü maddesine aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“aa) Cüzdan: Kripto varlıkların transfer edilebilmesini ve bu varlıkların ya da bu varlıklara ilişkin özel ve açık anahtarların çevrim içi veya çevrim dışı olarak depolanmasını sağlayan yazılım, donanım, sistem ya da uygulamaları,

bb) Kripto varlık: Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak elektronik olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıkları,

cc) Kripto varlık hizmet sağlayıcı: Platformları, kripto varlık saklama hizmeti sağlayan kuruluşları ve bu Kanuna dayanılarak yapılacak düzenlemelerde kripto varlıkların ilk satış ya da dağıtımı dâhil olmak üzere kripto varlıklarla ilgili olarak hizmet sağlamak üzere belirlenmiş diğer kuruluşları,

çç) Kripto varlık saklama hizmeti: Platform müşterilerinin kripto varlıklarının veya bu varlıklara ilişkin cüzdandan transfer hakkı sağlayan özel anahtarların saklanması, yönetimini veya Kurulca belirlenecek diğer saklama hizmetlerini,

dd) Platform: Kripto varlık alım satım, ilk satış ya da dağıtım, takas, transfer, bunların gerektirdiği saklama ve belirlenebilecek diğer işlemlerin bir veya daha fazlasının gerçekleştirildiği kuruluşları,

ee) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,”

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 2- 6362 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Kurul, sermaye piyasası araçlarının bu madde hükümlerine göre kayden ihraç edilerek MKK tarafından izlenmesi yerine, kripto varlık olarak ihracına ve bunların oluşturulup saklandıkları hizmet sağlayıcılar tarafından sunulan elektronik ortam nezdinde kayden izlenmesine ilişkin esaslar belirleyebilir. Sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihracı hâlinde; hakların izlenmesi, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi ve devredilmesinde, bunların oluşturulup saklandıkları elektronik ortamdaki kayıtlar esas alınır. Kurul bu elektronik ortamdaki kayıtlarla MKK sistemi arasında entegrasyon sağlanmasını zorunlu tutabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 3- 6362 sayılı Kanuna 35/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve kripto varlıklara ilişkin hükümler

MADDE 35/B - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınması zorunlu olup, bunlar münhasıran Kurulca belirlenecek faaliyetleri yerine getirir. Bunların kuruluşlarına ve faaliyete başlamalarına, ortaklarına, yöneticilerine, personeline, organizasyonuna, sermayelerine ve sermaye yeterliliğine, yükümlülüklerine, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına, pay devirlerine, yapabilecekleri faaliyetlere, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulmasına ilişkin esaslar ile faaliyetleri sırasında uymaları gereken diğer ilke ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Pay devirlerinde Kurul izninin alınması zorunludur. Bu fıkra uyarınca yapılan düzenlemelere aykırı olarak gerçekleştirilen devirler pay defterine kaydolunmaz ve bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür.

MADDE 2- 6362 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Kurul, sermaye piyasası araçlarının bu madde hükümlerine göre kayden ihraç edilerek MKK tarafından izlenmesi yerine, kripto varlık olarak ihracına ve bunların oluşturulup saklandıkları kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından sunulan elektronik ortam nezdinde kayden izlenmesine ilişkin esaslar belirleyebilir. Sermaye piyasası araçlarının kripto varlık olarak ihracı hâlinde; hakların izlenmesi, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi ve devredilmesinde, bunların oluşturulup saklandıkları elektronik ortamdaki kayıtlar esas alınır. Kurul, bu elektronik ortamdaki kayıtlarla MKK sistemi arasında entegrasyon sağlanmasını zorunlu tutabilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 3- 6362 sayılı Kanuna 35/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve kripto varlıklara ilişkin hükümler

MADDE 35/B- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınması zorunlu olup, bunlar münhasıran Kurulca belirlenecek faaliyetleri yerine getirir. Bunların kuruluşlarına ve faaliyete başlamalarına, ortaklarına, yöneticilerine, personeline, organizasyonuna, sermayelerine ve sermaye yeterliliğine, yükümlülüklerine, bilgi sistemleri ve teknolojik altyapılarına, pay devirlerine, yapabilecekleri faaliyetlere, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulmasına ilişkin esaslar ile faaliyetleri sırasında uymaları gereken diğer ilke ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Pay devirlerinde Kurul izninin alınması zorunludur. Bu fıkra uyarınca yapılan düzenlemelere aykırı olarak gerçekleştirilen devirler pay defterine kaydolunmaz ve bu hükme aykırı olarak pay defterine yapılan kayıtlar hükümsüzdür.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemlerini oluşturmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına Kurulca izin verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında TÜBİTAK'ın belirleyeceği kriterlere uygunluk aranır.

(3) (a) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının ortaklarının;

1) 2004 sayılı Kanun veya diğer mevzuat hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilan etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması,

2) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde faaliyet izni iptal edilmiş faktoring, finansal kiralama, finansman, tasarruf finansman, varlık yönetim, sigorta, reasürans, emeklilik şirketleri ve ödeme sistemi işleticileri, ödeme hizmeti sağlayıcıları ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,

3) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemlerini oluşturmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına Kurulca izin verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında TÜBİTAK'ın belirleyeceği kriterlere uygunluk aranır.

(3) a) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının ortaklarının;

1) 2004 sayılı Kanun veya diğer mevzuat hükümlerine göre müflis olmaması, konkordato ilan etmiş olmaması, uzlaşma suretiyle yeniden yapılandırma başvurusunun tasdik edilmiş olmaması ya da hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmiş olmaması,

2) Tasfiyeye tabi tutulan bankerler ile iradi tasfiye haricinde faaliyet izni iptal edilmiş faktoring, finansal kiralama, finansman, tasarruf finansman, varlık yönetim, sigorta, reasürans, emeklilik şirketleri ve ödeme sistemi işleticileri, ödeme hizmeti sağlayıcıları ile para ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlarda doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazla paya sahip olmaması veya kontrolü elinde bulundurmaması,

3) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar bile mülga 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunlar uyarınca basit veya nitelikli zimmet, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçlarından, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

kullanılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından, terörizmin finansmanı ve 27/12/2020 tarihli ve 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunun 5 inci maddesinde sayılan suçlardan veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlardan, Devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine ve milli savunmaya karşı suçlardan, Devlet sırlarını açığa vurma suçu ile Devlet sırlarına karşı suçlardan ve casusluktan, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlardan, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraktan hükümlü bulunmaması, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmaması ya da bu Kanunda yazılı suçlardan kesinleşmiş mahkûmiyetinin bulunmaması,

4) Kanunun 101 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca işlem yasaklı olmaması,

5) Gerekli mali güç ve işin gerektirdiği dürüstlük ve itibara sahip bulunması,

6) Ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması, şarttır.

(b) Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetim kurulu üyesi olmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcıyı temsile yetkili kişilerin bu fıkranın (a) bendinde yer alan mali güç şartı hariç ortaklar için öngörülen şartları taşımaları zorunludur.

(c) Kripto varlık hizmet sağlayıcının dağıtılabilir kârının yarısından fazlasını tek başına alma hakkını haiz olan veya şirket esas sözleşmesi uyarınca yönetim kurulunda üye sayısının yarısından fazlasını seçme veya aday gösterme şeklinde temsil edilme hakkına sahip olan gerçek kişilerin (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kullanılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarından, terörizmin finansmanı ve 27/12/2020 tarihli ve 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunun 5 inci maddesinde sayılan suçlardan veya Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlar ile egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlardan, Devletin güvenliğine karşı suçlardan, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine ve milli savunmaya karşı suçlardan, Devlet sırlarını açığa vurma suçu ile Devlet sırlarına karşı suçlardan ve casusluktan, yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlardan, 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçlardan, vergi kaçakçılığı suçlarından veya bu suçlara iştiraktan hükümlü bulunmaması, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına mahkûm olmaması ya da bu Kanunda yazılı suçlardan kesinleşmiş mahkûmiyetinin bulunmaması,

4) Kanunun 101 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca işlem yasaklı olmaması,

5) Gerekli mali güç ve işin gerektirdiği dürüstlük ve itibara sahip bulunması,

6) Ortaklık yapısının şeffaf ve açık olması, şarttır.

(b) Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetim kurulu üyesi olmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcıyı temsile yetkili kişilerin bu fıkranın (a) bendinde yer alan mali güç şartı hariç ortaklar için öngörülen şartları taşımaları zorunludur.

(c) Kripto varlık hizmet sağlayıcının dağıtılabilir kârının yarısından fazlasını tek başına alma hakkını haiz olan veya şirket esas sözleşmesi uyarınca yönetim kurulunda üye sayısının yarısından fazlasını seçme veya aday gösterme şeklinde temsil edilme hakkına sahip olan gerçek kişilerin (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(ç) Kripto varlık hizmet sağlayıcının tüzel kişi kurucu ortaklarının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip ortaklarının da (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur. Kuruluştan sonraki ortaklık yapısı değişikliklerinde, kripto varlık hizmet sağlayıcının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip tüzel kişi ortaklarının, sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip ortaklarının da (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur.

(d) Kripto varlık hizmet sağlayıcının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip gerçek ve tüzel kişi ortakları ile (ç) bendinde belirtilen ortakların, (a) bendinin (5) numaralı alt bendi hariç olmak üzere, (a) bendinde belirtilen nitelikleri kaybetmeleri hâlinde, sahip oldukları payları (a) bendinde belirtilen şartları sağlayan kişilere altı ay içinde devretmeleri gerekir. Söz konusu süre içinde devredilecek paylara düşen oy haklarının kimlerce ve nasıl kullanılacağı Kurul tarafından belirlenir.

(4) Platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılmasına ve ilk satış ya da dağıtımının yapılmasına; kripto varlıkların takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından düzenlenir.

(ç) Kripto varlık hizmet sağlayıcının tüzel kişi kurucu ortaklarının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip ortaklarının da (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur. Kuruluştan sonraki ortaklık yapısı değişikliklerinde, kripto varlık hizmet sağlayıcının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip tüzel kişi ortaklarının, sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip ortaklarının da (a) bendinde yer alan şartları taşımaları zorunludur.

(d) Kripto varlık hizmet sağlayıcının sermayesinin veya oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde on veya daha fazlasını temsil eden payları ile bu oranın altında olsa dahi yönetim kurulunda temsil edilme hakkı veren imtiyazlı paylarına sahip gerçek ve tüzel kişi ortakları ile (ç) bendinde belirtilen ortakların, (a) bendinin (5) numaralı alt bendi hariç olmak üzere, (a) bendinde belirtilen nitelikleri kaybetmeleri hâlinde, sahip oldukları payları (a) bendinde belirtilen şartları sağlayan kişilere altı ay içinde devretmeleri gerekir. Söz konusu süre içinde devredilecek paylara düşen oy haklarının kimlerce ve nasıl kullanılacağı Kurul tarafından belirlenir.

(4) Platformlar üzerinden kripto varlıkların alınıp satılmasına ve ilk satış ya da dağıtımının yapılmasına; kripto varlıkların takasına, transferine ve saklanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından düzenlenir.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(5) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bu Kanunda atıf yapılan hükümler dışında bu Kanunun diğer hükümlerine tabi değildir. Kanunun 35/B, 35/C ve 99/B maddelerinde düzenlenip açıklık bulunmayan ya da uygulamanın yönlendirilmesi gereken hususlarda bu Kanunun 128 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında Kurul düzenleyici işlemler tesis ederek ve özel nitelikli kararlar olarak uygulamayı düzenlemeye ve yönlendirmeye yetkilidir. Kanunun 35/B, 35/C ve 99/B maddeleri uyarınca Kurulca bankalara yükümlülük getirecek düzenlemeler için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun görüşü alınır.

(6) Sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklara ilişkin olarak düzenleyici işlemler tesis etmek, özel ve genel nitelikte kararlar almak ve tedbir ve yaptırım uygulamak konusunda Kurul yetkilidir. Kurul, sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar dışında, dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi suretiyle oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayrıştırılamayan nitelikte olan kripto varlıkların satış ya da dağıtımının, Kanunun sermaye piyasası araçlarıyla ilgili hükümlerine tabi olmaksızın platformlar nezdinde yapılabilmesi konusunda esaslar belirleyebilir. Bu esaslara tabi olacak kripto varlıkları belirleme aşamasında teknik kriterler açısından değerlendirme yapmak üzere TUBİTAK'tan ya da bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurumlarından teknik rapor isteyebilir. Bu kapsamda bir kripto varlığın teknolojik özelliklerinin uygun görülmesi ve bunların satış ya da dağıtımına izin verilmesi bunların kamuca tekeffülü anlamına gelmez. Bu kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılması suretiyle halktan para toplayanlar ile bunlara fon sağlayanlar arasındaki ilişkiler genel hükümlere tabidir. Bu işlemler sırasında Kurulca

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(5) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bu Kanunda atıf yapılan hükümler dışında bu Kanunun diğer hükümlerine tabi değildir. Kanunun 35/B, 35/C ve 99/B maddelerinde düzenlenip açıklık bulunmayan ya da uygulamanın yönlendirilmesi gereken hususlarda bu Kanunun 128 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında Kurul düzenleyici işlemler tesis ederek ve özel nitelikli kararlar olarak uygulamayı düzenlemeye ve yönlendirmeye yetkilidir. Kanunun 35/B, 35/C ve 99/B maddeleri uyarınca Kurulca bankalara yükümlülük getirecek düzenlemeler için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun görüşü alınır.

(6) Sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklara ilişkin olarak düzenleyici işlemler tesis etmek, özel ve genel nitelikte kararlar almak ve tedbir ve yaptırım uygulamak konusunda Kurul yetkilidir. Kurul, sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar dışında, dağıtık defter teknolojisinin veya benzer bir teknolojik altyapının geliştirilmesi suretiyle oluşturulan, değeri bu teknolojiden ayrıştırılamayan nitelikte olan kripto varlıkların satış ya da dağıtımının, Kanunun sermaye piyasası araçlarıyla ilgili hükümlerine tabi olmaksızın platformlar nezdinde yapılabilmesi konusunda esaslar belirleyebilir. Bu esaslara tabi olacak kripto varlıkları belirleme aşamasında teknik kriterler açısından değerlendirme yapmak üzere TUBİTAK'tan ya da bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurumlarından teknik rapor isteyebilir. Bu kapsamda bir kripto varlığın teknolojik özelliklerinin uygun görülmesi ve bunların satış ya da dağıtımına izin verilmesi bunların kamuca tekeffülü anlamına gelmez. Bu kripto varlıkların satış ya da dağıtımının yapılması suretiyle halktan para toplayanlar ile bunlara fon sağlayanlar arasındaki ilişkiler genel hükümlere tabidir. Bu işlemler sırasında Kurulca

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

belirlenecek şekilde hazırlanan ve ilan edilen her türlü bilgilendirme dokümanını imzalayan gerçek ve tüzel kişiler bu dokümanlarda yer alan yanlış, yanıltıcı veya eksik bilgilerden kaynaklanan zararlardan müteselsilen sorumludur.

(7) Kurum ve kuruluşların, kripto varlıklara ilişkin olarak diğer mevzuattan kaynaklanan görev ve yetkileri saklıdır.

(8) Bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen nitelikteki kripto varlıklar ile 35/C maddesinin ikinci fıkrasındaki esaslar dâhilinde platformlarda işlem gören kripto varlıklar dışındaki kripto varlıklara bu Kanun uygulanmaz.

(9) Kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

(10) Kripto varlıkları konu edinen rehin sözleşmelerine, 20/10/2016 tarihli ve 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uygulanmaz.”

MADDE 4- 6362 sayılı Kanuna 35/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerine ve kripto varlıkların transfer ve saklanmasına ilişkin esaslar

MADDE 35/C - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Kurul kripto varlık hizmet sağlayıcılarla müşterileri arasında sözleşmelerin düzenlenmesine,

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

belirlenecek şekilde hazırlanan ve ilan edilen her türlü bilgilendirme dokümanını imzalayan gerçek ve tüzel kişiler bu dokümanlarda yer alan yanlış, yanıltıcı veya eksik bilgilerden kaynaklanan zararlardan müteselsilen sorumludur.

(7) Kurum ve kuruluşların, kripto varlıklara ilişkin diğer mevzuattan kaynaklanan görev ve yetkileri saklıdır.

(8) Bu maddenin altıncı fıkrasında belirtilen nitelikteki kripto varlıklar ile 35/C maddesinin ikinci fıkrasındaki esaslar dâhilinde platformlarda işlem gören kripto varlıklar dışındaki kripto varlıklara bu Kanun uygulanmaz.

(9) Kripto varlıklarla yapılan her türlü işleme ilişkin 20/2/1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

(10) Kripto varlıkları konu edinen rehin sözleşmelerine, 20/10/2016 tarihli ve 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uygulanmaz.”

MADDE 4- 6362 sayılı Kanuna 35/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerine ve kripto varlıkların transfer ve saklanmasına ilişkin esaslar

MADDE 35/C- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile bunlarda işlem yapmak isteyen müşteriler arasında imzalanan sözleşmeler, yazılı şekilde veya uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle mesafeli olarak ya da mesafeli olsun olmasın Kurulun yazılı şeklin yerine geçebileceğini belirlediği ve bir bilişim veya elektronik haberleşme cihazı üzerinden gerçekleştirilecek ve müşteri kimliğinin doğrulanmasına imkân verecek yöntemler yoluyla kurulabilir ve buna ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından belirlenir. Kurul, kripto varlık hizmet sağlayıcılarla müşterileri arasında sözleşmelerin düzenlenmesine,

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

kapsamına, değiştirilmesine, ücret ve masraflara, sözleşmenin sona ermesine ve feshine ve bu sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgari hususlara ilişkin belirlemeler yapabilir. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilerine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü sözleşme şartı geçersizdir. Platformlar müşterilerinin işlemlerine ilişkin itirazlarını ve şikayetlerini etkin şekilde çözecek dâhili mekanizmalar kurmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcılar müşterilerin kimliklerini, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri kapsamında tespit etmekle yükümlüdür.

(2) Platformlarca kendi nezdlerinde işlem görecektir veya ilk satış ya da dağıtım yapılacak kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı listeleme prosedürü oluşturulması zorunlu olup, bu konuda Kurul tarafından ilke ve esaslar düzenlenebilir. Belirlenecek ilke ve esaslarda, TÜBİTAK'ın ya da gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşü alınarak kripto varlıkların teknolojik özelliklerine ilişkin teknik kriterlere yer verilebilir. Bir kripto varlığın platformlarca listelenmiş olması bunların kamuca tekeffülü anlamına gelmez.

(3) Platformlarda fiyatlar serbestçe oluşur. Kurulca yurt dışı piyasalarda yaygın olarak işlem gördüğü değerlendirilen ve fiyatı yurt dışı piyasalarda da oluşan kripto varlıklara ilişkin işlemler hariç olmak üzere, platformlarda gerçekleştirilen makul ve ekonomik bir gerçekleyle açıklanamayan ve platform nezdindeki işlemlerin güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikteki eylem ve işlemlere ilişkin bu Kanunun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Platformlar işlemlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil, dürüst ve rekabetçi bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması ve piyasa bozucu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kapsamına, değiştirilmesine, ücret ve masraflara, sözleşmenin sona ermesine ve feshine ve bu sözleşmelerin içeriğinde yer alması gereken asgari hususlara ilişkin belirlemeler yapabilir. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların müşterilerine karşı sorumluluğunu ortadan kaldıran veya sınırlandıran her türlü sözleşme şartı geçersizdir. Platformlar müşterilerinin işlemlerine ilişkin itirazlarını ve şikayetlerini etkin şekilde çözecek dâhili mekanizmalar kurmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları müşterilerin kimliklerini, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri kapsamında tespit etmekle yükümlüdür.

(2) Platformlarca kendi nezdlerinde işlem görecektir veya ilk satış ya da dağıtım yapılacak kripto varlıkların belirlenmesine ve bunların işlem görmesinin sonlandırılmasına ilişkin yazılı listeleme prosedürü oluşturulması zorunlu olup, bu konuda Kurul tarafından ilke ve esaslar düzenlenebilir. Belirlenecek ilke ve esaslarda, TÜBİTAK'ın ya da gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşü alınarak kripto varlıkların teknolojik özelliklerine ilişkin teknik kriterlere yer verilebilir. Bir kripto varlığın platformlarca listelenmiş olması bunların kamuca tekeffülü anlamına gelmez.

(3) Platformlarda fiyatlar serbestçe oluşur. Kurulca yurt dışı piyasalarda yaygın olarak işlem gördüğü değerlendirilen ve fiyatı yurt dışı piyasalarda da oluşan kripto varlıklara ilişkin işlemler hariç olmak üzere, platformlarda gerçekleştirilen makul ve ekonomik bir gerçekleyle açıklanamayan ve platform nezdindeki işlemlerin güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikteki eylem ve işlemlere ilişkin bu Kanunun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Platformlar işlemlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil, dürüst ve rekabetçi bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması ve piyasa bozucu

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

nitelikte eylem ve işlemlerin tespit edilmesi, önlenmesi ve tekrarlanmaması amacıyla emir ve işlem esaslarını belirler, bünyelerinde gerekli gözetim sistemini kurar ve her türlü önleyici tedbirleri alır. Platformlar nezdlerinde gerçekleştirilen piyasa bozucu nitelikte eylem ve işlemlere ilişkin olarak tespitleri yapmak, bu nitelikteki eylem ve işlemleri gerçekleştiren hesapların kısıtlanması, durdurulması ve kapatılması dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri almak ve ulaşılan tespitleri rapora bağlayarak Kurula bildirmekle yükümlüdür.

(4) Platformlar ile bunların müşterileri arasındaki ilişkiler ve platformlarda gerçekleştirilen işlemler nedeniyle taraflar arasında oluşan uyuşmazlıklar genel hükümlere tabidir. Platformlara Kurul tarafından faaliyet izni verilmiş olması, işlemlerin kamunun güvencesi altında olduğu anlamına gelmez. Kripto varlıklar bu Kanunun 82 nci maddesinde düzenlenen yatırımcı tazmin hükümlerine tabi değildir.

(5) Müşterilerin kripto varlık transferlerinin gerçekleştirildiği cüzdanlara ve fon transferlerinin gerçekleştirildiği hesaplara ilişkin kayıtlar kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından güvenli, erişilebilir ve takip edilebilir şekilde tutulur. Tüm işlem kayıtlarının bütünlüğü, doğruluğu ve gizliliği sağlanır. Müşterilerin kripto varlık transfer işlemlerinde Kurul ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan düzenlemelere uyulur. Bu düzenlemelerde transfer mesajlarında gönderici ve alıcıya ilişkin olarak yer alması öngörülen bilgi ve veriler kripto varlık hizmet sağlayıcılar tarafından yine düzenlemelerde belirlenen sürelerde güvenli bir şekilde gönderilir. Bu amaçla dağıtık defter teknolojisi, başkaca bağımsız bir mesajlaşma platformu veya uygulama ara yüzü gibi mesajlaşmaya imkân veren yazılım uygulamaları ve teknolojik araçlar kullanılabilir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

nitelikte eylem ve işlemlerin tespit edilmesi, önlenmesi ve tekrarlanmaması amacıyla emir ve işlem esaslarını belirler, bünyelerinde gerekli gözetim sistemini kurar ve her türlü önleyici tedbirleri alır. Platformlar nezdlerinde gerçekleştirilen piyasa bozucu nitelikte eylem ve işlemlere ilişkin olarak tespitleri yapmak, bu nitelikteki eylem ve işlemleri gerçekleştiren hesapların kısıtlanması, durdurulması ve kapatılması dâhil olmak üzere gerekli tedbirleri almak ve ulaşılan tespitleri rapora bağlayarak Kurula bildirmekle yükümlüdür.

(4) Platformlar ile bunların müşterileri arasındaki ilişkiler ve platformlarda gerçekleştirilen işlemler nedeniyle taraflar arasında oluşan uyuşmazlıklar genel hükümlere tabidir. Platformlara Kurul tarafından faaliyet izni verilmiş olması, işlemlerin kamunun güvencesi altında olduğu anlamına gelmez. Kripto varlıklar bu Kanunun 82 nci maddesinde düzenlenen yatırımcı tazmin hükümlerine tabi değildir.

(5) Müşterilerin kripto varlık transferlerinin gerçekleştirildiği cüzdanlara ve fon transferlerinin gerçekleştirildiği hesaplara ilişkin kayıtlar kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından güvenli, erişilebilir ve takip edilebilir şekilde tutulur. Tüm işlem kayıtlarının bütünlüğü, doğruluğu ve gizliliği sağlanır. Müşterilerin kripto varlık transfer işlemlerinde Kurul ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı tarafından yapılan düzenlemelere uyulur. Bu düzenlemelerde transfer mesajlarında gönderici ve alıcıya ilişkin olarak yer alması öngörülen bilgi ve veriler kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yine düzenlemelerde belirlenen sürelerde güvenli bir şekilde gönderilir. Bu amaçla dağıtık defter teknolojisi, başkaca bağımsız bir mesajlaşma platformu veya uygulama ara yüzü gibi mesajlaşmaya imkân veren yazılım uygulamaları ve teknolojik araçlar kullanılabilir.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(6) Platformların müşterilerine ait kripto varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurulması esastır. Müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmaya tercih etmedikleri kripto varlıklara ilişkin saklama hizmetinin, Kurul tarafından yapılacak düzenleme uyarınca yetkilendirilmiş ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından uygun görülen bankalarca veya Kurulca kripto varlık saklama hizmeti sunma konusunda yetkilendirilmiş diğer kuruluşlarca sunulması ve müşterilere ait nakitlerin bankalarda tutulması zorunludur. Kurul, her bir kripto varlık için veya bunların dayandığı teknolojik özellikler ya da kripto varlıkların nitelik ve nicelikleri kapsamında saklama konusunda ayrı esaslar belirlemeye yetkilidir.

(7) Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklar, kripto varlık hizmet sağlayıcıların mal varlığından ayrı olup, kayıtlar da bu hükme uygun olarak tutulur. Müşterilerin her ne suretle olursa olsun kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde bulunan nakit ve kripto varlıkları, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının borçları nedeniyle, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mal varlığı ise müşterilerin borçları nedeniyle kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından müşteri nakitlerinin bankalarda tutulmasına ilişkin olarak bu Kanunun 46 ncı maddesinin yedi ve sekizinci fıkraları kripto varlık hizmet sağlayıcıları bakımından da uygulanır.

(8) Kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve portföy yöneticiliği yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(9) Kripto varlık hizmet sağlayıcılar yayın, ilan, reklam ve duyuruları ile her türlü ticari iletişimle ilgili olarak Kurulca belirlenen esaslara uyar.

(6) Platformların müşterilerine ait kripto varlıkların müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurulması esastır. Müşterilerin kendi cüzdanlarında bulundurmaya tercih etmedikleri kripto varlıklara ilişkin saklama hizmetinin, Kurul tarafından yapılacak düzenleme uyarınca yetkilendirilmiş ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından uygun görülen bankalarca veya Kurulca kripto varlık saklama hizmeti sunma konusunda yetkilendirilmiş diğer kuruluşlarca sunulması ve müşterilere ait nakitlerin bankalarda tutulması zorunludur. Kurul, her bir kripto varlık için veya bunların dayandığı teknolojik özellikler ya da kripto varlıkların nitelik ve nicelikleri kapsamında saklama konusunda ayrı esaslar belirlemeye yetkilidir.

(7) Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklar, kripto varlık hizmet sağlayıcıların mal varlığından ayrı olup, kayıtlar da bu hükme uygun olarak tutulur. Müşterilerin her ne suretle olursa olsun kripto varlık hizmet sağlayıcıları nezdinde bulunan nakit ve kripto varlıkları, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının borçları nedeniyle, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mal varlığı ise müşterilerin borçları nedeniyle kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz. Kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından müşteri nakitlerinin bankalarda tutulmasına ilişkin olarak bu Kanunun 46 ncı maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları kripto varlık hizmet sağlayıcıları bakımından da uygulanır.

(8) Kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve portföy yöneticiliği yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Kurulca belirlenir.

(9) Kripto varlık hizmet sağlayıcılar yayın, ilan, reklam ve duyurular ile her türlü ticari iletişimle ilgili olarak Kurulca belirlenen esaslara uyar.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(10) Kripto varlık hizmet sağlayıcılara icra edecekleri faaliyetleri gösteren yetki belgesi verilir. Bankalar için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun uygun görüşü aranır.”

MADDE 5- 6362 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(7) Bankalar nezdinde tutulmakta olan müşteri nakitlerinin ilgili yatırım kuruluşu müşterileri için açılacak olan münferit hesap veya hesaplarda, yatırım kuruluşunun kendi nakit varlığından ayrı olarak izlenmesi esastır. Müşteri hesaplarının bankalarda nemalandırılmasına ilişkin esaslar Kurulca belirlenir. Müşteri hesapları kredi teminatı olarak gösterilemez, bu hesaplar üzerinde yatırım kuruluşu lehine blokaj, rehin ve benzeri takyidat tesis edilemez. Bankaların bu kapsamdaki sorumluluğu yatırım kuruluşlarınca yapılan bildirimlerle sınırlıdır. Bu hesaplarda bakiyesi yer alan müşterilerle ilgili tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran ilgili yatırım kuruluşuna bildirilir ve yatırım kuruluşu tarafından yerine getirilir.

(8) Yatırım kuruluşlarınca müşteri nakitleri için bankalar nezdinde açılan hesaplar banka muhasebesinde ayrı bir hesapta izlenir. Bankalar yatırım kuruluşu müşteri nakitlerinin kaydedildiği hesaplara ilişkin olarak Kurulca belirlenen şekilde ve sıklıkta Kurula bildirim yapmak zorundadır. Bu yükümlülük Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından Kurula tahsis edilen bir sistem yoluyla da yerine getirilebilir.”

MADDE 6- 6362 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin birinci fıkrasına “sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlardan Kurulca uygun görülenler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile kitle fonlama platformları ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları” ibaresi eklenmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(10) Kripto varlık hizmet sağlayıcılara icra edecekleri faaliyetleri gösteren yetki belgesi verilir. Bankalar için Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun uygun görüşü aranır.”

MADDE 5- 6362 sayılı Kanunun 46 ncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(7) Bankalar nezdinde tutulmakta olan müşteri nakitlerinin ilgili yatırım kuruluşu müşterileri için açılacak olan münferit hesap veya hesaplarda, yatırım kuruluşunun kendi nakit varlığından ayrı olarak izlenmesi esastır. Müşteri hesaplarının bankalarda nemalandırılmasına ilişkin esaslar Kurulca belirlenir. Müşteri hesapları kredi teminatı olarak gösterilemez, bu hesaplar üzerinde yatırım kuruluşu lehine blokaj, rehin ve benzeri takyidat tesis edilemez. Bankaların bu kapsamdaki sorumluluğu yatırım kuruluşlarınca yapılan bildirimlerle sınırlıdır. Bu hesaplarda bakiyesi yer alan müşterilerle ilgili tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran ilgili yatırım kuruluşuna bildirilir ve yatırım kuruluşu tarafından yerine getirilir.

(8) Yatırım kuruluşlarınca müşteri nakitleri için bankalar nezdinde açılan hesaplar banka muhasebesinde ayrı bir hesapta izlenir. Bankalar yatırım kuruluşu müşteri nakitlerinin kaydedildiği hesaplara ilişkin olarak Kurulca belirlenen şekilde ve sıklıkta Kurula bildirim yapmak zorundadır. Bu yükümlülük Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından Kurula tahsis edilen bir sistem yoluyla da yerine getirilebilir.”

MADDE 6- 6362 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinin birinci fıkrasına “sermaye piyasalarında faaliyet gösteren kurumlardan Kurulca uygun görülenler” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile kitle fonlama platformları ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları” ibaresi eklenmiştir.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 6362 sayılı Kanunun 99 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde ve dördüncü fıkrasında yer alan “Kurulun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, ilgili internet sitesine erişimi engeller” ibaresi “internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine Kurul tarafından karar verilir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir” şeklinde değiştirilmiştir.

“(3) İzinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde; internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine Kurul tarafından karar verilir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.”

MADDE 8- 6362 sayılı Kanuna 99 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler

MADDE 99/A - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde uygulanacak tedbirler için bu Kanunun 96 ncı maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde uygulanacak tedbirler için bu Kanunun 99 uncu maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde bulunanların ilan, reklam ve açıklamaları ile her türlü ticari iletişimlerine ilişkin olarak bu Kanunun 100 üncü maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanır. Yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyette bulunulması ya da Kurulca yapılacak düzenlemeler kapsamında kripto varlıklara ilişkin yasaklanmış bir faaliyetin Türkiye’de yerleşik kişilere sunulması da izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı sayılır. Yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de iş yeri açılması, Türkçe internet sitesi oluşturulması, sunulan

MADDE 7- 6362 sayılı Kanunun 99 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde ve dördüncü fıkrasında yer alan “Kurulun başvurusu üzerine Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, ilgili internet sitesine erişimi engeller” ibaresi “internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine Kurul tarafından karar verilir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir” şeklinde değiştirilmiştir.

“(3) İzinsiz sermaye piyasası faaliyetlerinin, internet aracılığı ile yürütüldüğü tespit edildiğinde; internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine Kurul tarafından karar verilir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.”

MADDE 8- 6362 sayılı Kanuna 99 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinde uygulanacak tedbirler

MADDE 99/A- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların hukuka aykırı faaliyet ve işlemlerinde uygulanacak tedbirler için bu Kanunun 96 ncı maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde uygulanacak tedbirler için bu Kanunun 99 uncu maddesi; izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinde bulunanların ilan, reklam ve açıklamaları ile her türlü ticari iletişimlerine ilişkin olarak bu Kanunun 100 üncü maddesinin birinci fıkrası hükümleri uygulanır. Yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyette bulunulması ya da Kurulca yapılacak düzenlemeler kapsamında kripto varlıklara ilişkin yasaklanmış bir faaliyetin Türkiye’de yerleşik kişilere sunulması da izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı sayılır. Yurt dışında yerleşik platformlar tarafından Türkiye’de iş yeri açılması, Türkçe internet sitesi oluşturulması, sunulan

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

kripto varlık hizmetlerine ilişkin olarak doğrudan ve/veya Türkiye’de yerleşik kişi ya da kurumlar aracılığıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunulması durumlarından herhangi birinin varlığı hâlinde faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olduğu kabul edilir. Faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olduğunun tespitine ilişkin ilave kıstaslar Kurul tarafından belirlenebilir.

(2) Kurul, kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinden kaynaklanan nakit ödeme ve kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getiremediği veya kısa sürede yerine getiremeyeceği ya da bunlardan bağımsız olarak mali yapılarının ciddi surette zayıflamakta olduğu ya da mali durumunun taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğunun tespiti hâlinde üç ayı geçmemek üzere verilecek uygun süre içinde mali yapılarının güçlendirilmesini istemeye ya da herhangi bir süre vermeksizin doğrudan kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini geçici olarak durdurmaya; faaliyet yetkilerini kaldırmaya; sorumluluğu tespit edilen yöneticilerin ve çalışanların imza yetkilerini sınırlamaya veya kaldırmaya yetkilidir. Bu fıkra uyarınca faaliyetleri geçici olarak durdurulan kripto varlık hizmet sağlayıcıları için bu Kanunun 97 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

(3) Aşağıdaki hâllerde Kurul internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.

a) Kurulca belirlenen esaslara ya da yasaklara aykırı olarak internet üzerinden ilan, reklam ve duyuru yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi.

b) Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi.

kripto varlık hizmetlerine ilişkin olarak doğrudan ve/veya Türkiye’de yerleşik kişi ya da kurumlar aracılığıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bulunulması durumlarından herhangi birinin varlığı hâlinde faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olduğu kabul edilir. Faaliyetlerin Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik olduğunun tespitine ilişkin ilave kıstaslar Kurul tarafından belirlenebilir.

(2) Kurul, kripto varlık hizmet sağlayıcıların faaliyetlerinden kaynaklanan nakit ödeme ve kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getiremediği veya kısa sürede yerine getiremeyeceği ya da bunlardan bağımsız olarak mali yapılarının ciddi surette zayıflamakta olduğu ya da mali durumunun taahhütlerini karşılayamayacak kadar zayıflamış olduğunun tespiti hâlinde, üç ayı geçmemek üzere verilecek uygun süre içinde mali yapılarının güçlendirilmesini istemeye ya da herhangi bir süre vermeksizin doğrudan kripto varlık hizmet sağlayıcılarının faaliyetlerini geçici olarak durdurmaya; faaliyet yetkilerini kaldırmaya; sorumluluğu tespit edilen yöneticilerin ve çalışanların imza yetkilerini sınırlamaya veya kaldırmaya yetkilidir. Bu fıkra uyarınca faaliyetleri geçici olarak durdurulan kripto varlık hizmet sağlayıcıları için bu Kanunun 97 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükümleri uygulanır.

(3) Aşağıdaki hâllerde Kurul internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verir. Karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.

a) Kurulca belirlenen esaslara ya da yasaklara aykırı olarak internet üzerinden ilan, reklam ve duyuru yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi

b) Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak kripto varlıklara yönelik yatırım danışmanlığı ve/veya portföy yöneticiliği yapıldığına ilişkin bilgi edinilmesi

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

c) İzin alınmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinin internet aracılığıyla yapıldığının Kurulca tespit edilmesi.

(4) Üçüncü fıkranın (a) bendi saklı kalmak kaydıyla, Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak internet dışındaki mecralardan ilan, reklam ve duyuru yapıldığının tespiti hâlinde, sorumluların ilgili mevzuat uyarınca ilan ve reklamları durdurulabilir, kanuna aykırı belgeleriyle, ilan ve reklamları toplatılabilir. Söz konusu işlemler mahallin en büyük mülkî idare amirinin bildirimi üzerine işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin mevzuatta belirlenen yetkili idareler tarafından yerine getirilir.”

MADDE 9- 6362 sayılı Kanuna 99 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların denetimi ve uygulanacak yaptırımlar

MADDE 99/B - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların Kanuna ve ilgili mevzuata uygunluğunun denetimi konusunda Kanunun 88, 89 ve 90 ıncı maddeleri uygulanır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların Kanuna ve ilgili mevzuata uygunluğunun denetiminde Kanunun 88 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca belirlenen yetkiyi haiz olarak Kurul personeli ile birlikte denetim faaliyeti icra etmek ya da kendi düzenlemelerinin imkân verdiği şekilde denetim faaliyeti yürütenlere teknik destek verecek şekilde meslek personeli olma şartı aranmaksızın nezaret etmek üzere Kurulun talebi üzerine bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurumlarından bu kurum ve kuruluşların onayı ile personel görevlendirilebilir. Bu Kanun uyarınca görevlendirilenler bakımından da Kanunun 89, 90, 111 ve 113 üncü maddeleri uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

c) İzin alınmaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyetinin internet aracılığıyla yapıldığının Kurulca tespit edilmesi

(4) Üçüncü fıkranın (a) bendi saklı kalmak kaydıyla, Kurulca belirlenen esaslara aykırı olarak internet dışındaki mecralardan ilan, reklam ve duyuru yapıldığının tespiti hâlinde, sorumluların ilgili mevzuat uyarınca ilan ve reklamları durdurulabilir, kanuna aykırı belgeleriyle, ilan ve reklamları toplatılabilir. Söz konusu işlemler mahallin en büyük mülkî idare amirinin bildirimi üzerine işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin mevzuatta belirlenen yetkili idareler tarafından yerine getirilir.”

MADDE 9- 6362 sayılı Kanuna 99 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların denetimi ve uygulanacak yaptırımlar

MADDE 99/B- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcıların bu Kanuna ve ilgili mevzuata uygunluğunun denetimi konusunda Kanunun 88 inci, 89 uncu ve 90 ıncı maddeleri uygulanır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların bu Kanuna ve ilgili mevzuata uygunluğunun denetiminde Kanunun 88 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca belirlenen yetkiyi haiz olarak Kurul personeli ile birlikte denetim faaliyeti icra etmek ya da kendi düzenlemelerinin imkân verdiği şekilde denetim faaliyeti yürütenlere teknik destek verecek şekilde meslek personeli olma şartı aranmaksızın nezaret etmek üzere Kurulun talebi üzerine bakanlıklara bağlı, ilgili, ilişkili kurum ve kuruluşlar ile diğer kamu kurumlarından bu kurum ve kuruluşların onayı ile personel görevlendirilebilir. Bu Kanun uyarınca görevlendirilenler bakımından da Kanunun 89 uncu, 90 ıncı, 111 inci ve 113 üncü maddeleri uygulanır.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali denetimi ve bilgi sistemleri bağımsız denetimi Kurulca ilan edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılır. Bilgi sistemleri denetimine ilişkin ilave usul ve esaslar TÜBİTAK ya da gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Kurulca belirlenir. Kurul personeli ve bu maddenin birinci fıkrası kapsamında görevlendirilen diğer personel, Kurulca belirlenecek program çerçevesinde yetkili kuruluşlar tarafından yapılacak bilgi sistemleri denetimlerinin her aşamasına, denetçi bağımsızlığı ilkesini zedelemeksizin izleyici sıfatı ile eşlik edebilir. Bu şekilde denetime katılanlar bağımsız denetim kuruluşlarının ulaştığı denetim sonuçlarıyla ilgili bir sorumluluk taşımaz ve yetkili kuruluşun bilgi birikimini şahsına veya bir başka yetkili kuruluşa çıkar sağlamak için kullanamaz.

(3) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı faaliyetleri ile nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan kripto varlık hizmet sağlayıcıları sorumludur. Zararın kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin açıkça belli olması hâlinde; kripto varlık hizmet sağlayıcı mensupları kusurlarına ve durumun gereklerine göre zararlar kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumlulukla ilgili olarak bu Kanunun 110/B maddesi uygulanır.

(4) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bilişim sistemlerinin işletilmesi, her türlü siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya personelin her türlü davranışından kaynaklanan kripto varlık kayıplarından 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 71 inci maddesi kapsamında sorumludur. Kayıpların kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin açıkça belli olması hâlinde; kripto varlık hizmet sağlayıcı

(2) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali denetimi ve bilgi sistemleri bağımsız denetimi Kurulca ilan edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılır. Bilgi sistemleri denetimine ilişkin ilave usul ve esaslar TÜBİTAK ya da gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Kurulca belirlenir. Kurul personeli ve bu maddenin birinci fıkrası kapsamında görevlendirilen diğer personel, Kurulca belirlenecek program çerçevesinde yetkili kuruluşlar tarafından yapılacak bilgi sistemleri denetimlerinin her aşamasına, denetçi bağımsızlığı ilkesini zedelemeksizin izleyici sıfatı ile eşlik edebilir. Bu şekilde denetime katılanlar bağımsız denetim kuruluşlarının ulaştığı denetim sonuçlarıyla ilgili bir sorumluluk taşımaz ve yetkili kuruluşun bilgi birikimini şahsına veya bir başka yetkili kuruluşa çıkar sağlamak için kullanamaz.

(3) Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının hukuka aykırı faaliyetleri ile nakit ödeme ve/veya kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememesinden kaynaklanan zararlardan kripto varlık hizmet sağlayıcıları sorumludur. Zararın kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin açıkça belli olması hâlinde; kripto varlık hizmet sağlayıcı mensupları kusurlarına ve durumun gereklerine göre zararlar kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumlulukla ilgili olarak bu Kanunun 110/B maddesi uygulanır.

(4) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları bilişim sistemlerinin işletilmesi, her türlü siber saldırı, bilgi güvenliği ihlalleri gibi fiillerden veya personelin her türlü davranışından kaynaklanan kripto varlık kayıplarından 6098 sayılı Kanunun 71 inci maddesi kapsamında sorumludur. Kayıpların kripto varlık hizmet sağlayıcılarından tazmin edilememesi veya edilemeyeceğinin açıkça belli olması hâlinde; kripto varlık hizmet sağlayıcı mensupları kusurlarına ve durumun gereklerine

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

mensupları kusurlarına ve durumun gereklerine göre kayıplar kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumlulukla ilgili olarak bu Kanunun 110/B maddesi hükümleri uygulanır. Hizmet sağlayıcıların kusuru olmaksızın sunulan hizmetlerde yaşanan kesintilerden kaynaklanan, geçici bir süre emir iletilmemesi ya da işlem/transfer yapılamaması hâlleri ve benzeri hâllerde ortaya çıkan zararlar bu fıkra kapsamında değerlendirilmez.

(5) Kanunun 35/B ve 35/C maddelerine ya da Kurulca yapılacak düzenlemelere aykırı fiillerde bulunanlara bu Kanunun 103 ve 105 inci maddeleri uyarınca idari para cezası uygulanır.

(6) Kripto varlık hizmet sağlayıcılar hakkında bu Kanunun 111, 112, 113 ve 115 inci maddeleri uygulanır. Bu Kanunun 35/B maddesinin altıncı fıkrası kapsamında sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar dışında Kurulca esasları belirlenmesi öngörülen kripto varlıkların Kanuna ve ilgili düzenlemelere aykırı şekilde satış ya da dağıtımının yapılması halinde Kanunun 91 ve 92 nci madde hükümlerinde öngörülen tedbirler uygulanabilir. Söz konusu aykırılıklarda Kanunun 109 uncu maddesinde öngörülen yaptırımlar uygulanır.

(7) Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Nakit ve kripto varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczi hakkında 2004 sayılı Kanunun 78 inci maddesi uygulanır. 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip edilecek alacaklar için de bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulama yapılabilir ve elektronik ortamda haciz tatbik edilebilir. Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara adli makamlarca el konulması hâlinde, el konulan varlıkların Kurulca yetkilendirilmiş saklama hizmeti sağlayan kuruluşlar nezdinde oluşturulan cüzdanlarda muhafazası için gerekli tüm işlemler adli makamlarca tesis edilir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

göre kayıplar kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu olup, şahsi sorumlulukla ilgili olarak bu Kanunun 110/B maddesi hükümleri uygulanır. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kusuru olmaksızın sunulan hizmetlerde yaşanan kesintilerden kaynaklanan, geçici bir süre emir iletilmemesi ya da işlem/transfer yapılamaması hâlleri ve benzeri hâllerde ortaya çıkan zararlar bu fıkra kapsamında değerlendirilmez.

(5) Kanunun 35/B ve 35/C maddelerine ya da Kurulca yapılacak düzenlemelere aykırı fiillerde bulunanlara bu Kanunun 103 üncü ve 105 inci maddeleri uyarınca idari para cezası uygulanır.

(6) Kripto varlık hizmet sağlayıcıları hakkında bu Kanunun 111 inci, 112 nci, 113 üncü ve 115 inci maddeleri uygulanır. Bu Kanunun 35/B maddesinin altıncı fıkrası kapsamında sermaye piyasası araçlarına özgü haklar sağlayan kripto varlıklar dışında Kurulca esasları belirlenmesi öngörülen kripto varlıkların bu Kanuna ve ilgili düzenlemelere aykırı şekilde satış ya da dağıtımının yapılması halinde Kanunun 91 inci ve 92 nci madde hükümlerinde öngörülen tedbirler uygulanabilir. Söz konusu aykırılıklarda Kanunun 109 uncu maddesinde öngörülen yaptırımlar uygulanır.

(7) Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli talepler münhasıran kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Nakit ve kripto varlıkların bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulanması ve elektronik ortamda haczi hakkında 2004 sayılı Kanunun 78 inci maddesi uygulanır. 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip edilecek alacaklar için de bilişim sistemleri vasıtasıyla sorgulama yapılabilir ve elektronik ortamda haciz tatbik edilebilir. Müşterilere ait nakit ve kripto varlıklara adli makamlarca el konulması hâlinde, el konulan varlıkların Kurulca yetkilendirilmiş saklama hizmeti sağlayan kuruluşlar nezdinde oluşturulan cüzdanlarda muhafazası için gerekli tüm işlemler adli makamlarca tesis edilir.”

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 10- 6362 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin başlığı “Piyasa bozucu eylemler, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirler” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasına “Kurul,” ibaresinden sonra gelmek üzere “104 üncü,” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu Kanunun 104, 106 ve 107 nci maddeleri uyarınca gerçekleştirilen inceleme ve denetimler kapsamında, Kurulca internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.”

MADDE 11- 6362 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasına “bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan asgari miktardan az olmamak üzere” ibaresinden sonra gelmek üzere “aykırılık tarihinden önceki son” ibaresi ile fıkra aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Tüzel kişinin niteliğine göre, brüt satış hasılatı ile vergi öncesi kârın belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca düzenlenir.

(9) Bu maddede ve Kanunun 104 üncü maddesinde belirtilen menfaat hesaplamalarında; kişinin menfaatin elde edilmesiyle bağlantılı işlemler ve faaliyetlerde ödediği komisyonlar, vergiler, kredi faizleri, danışmanlık ücretleri ve Kurulca benzer kapsamda olduğu değerlendirilen diğer maliyetleri dikkate alınmaksızın ve elde edilen menfaatin nakde çevrilip çevrilmediğine bakılmaksızın hesaplama yapılır. Alım satım işlemleriyle ilgili olarak yapılacak menfaat hesaplamalarında dikkate alınacak fiyatlar, maliyet yöntemleri ile diğer hususlara ilişkin esaslar Kurulca belirlenir.”

MADDE 10- 6362 sayılı Kanunun 101 inci maddesinin başlığı “Piyasa bozucu eylemler, bilgi suistimali ve piyasa dolandırıcılığı incelemelerinde uygulanacak tedbirler” şeklinde değiştirilmiş, birinci fıkrasına “Kurul,” ibaresinden sonra gelmek üzere “104 üncü,” ibaresi ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu Kanunun 104 üncü, 106 ncı ve 107 nci maddeleri uyarınca gerçekleştirilen inceleme ve denetimler kapsamında, Kurulca internet aracılığıyla yapılan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda karar uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir.”

MADDE 11- 6362 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasına “bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan asgari miktardan az olmamak üzere” ibaresinden sonra gelmek üzere “aykırılık tarihinden önceki son” ibaresi ile fıkra aşağıdaki cümle ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Tüzel kişinin niteliğine göre, brüt satış hasılatı ile vergi öncesi kârın belirlenmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca düzenlenir.”

“(9) Bu maddede ve Kanunun 104 üncü maddesinde belirtilen menfaat hesaplamalarında; kişinin menfaatin elde edilmesiyle bağlantılı işlemler ve faaliyetlerde ödediği komisyonlar, vergiler, kredi faizleri, danışmanlık ücretleri ve Kurulca benzer kapsamda olduğu değerlendirilen diğer maliyetler dikkate alınmaksızın ve elde edilen menfaatin nakde çevrilip çevrilmediğine bakılmaksızın hesaplama yapılır. Alım satım işlemleriyle ilgili olarak yapılacak menfaat hesaplamalarında dikkate alınacak fiyatlar, maliyet yöntemleri ile diğer hususlara ilişkin esaslar Kurulca belirlenir.”

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 12- 6362 sayılı Kanuna 109 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti

MADDE 109/A - (1) İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcısı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkilileri üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.”

MADDE 13- 6362 sayılı Kanuna 110 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet

MADDE 110/A - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcı görevi nedeniyle kendisine tevdi edilmiş olan veya koruma, saklama ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri, diğer malları veya kripto varlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kripto varlık hizmet sağlayıcı yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, sekiz yıldan on dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları gibi kripto varlık hizmet sağlayıcının zararını tazmine mahkûm edilirler.

(2) Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi hâlinde faile on dört yıldan yirmi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası verilir. Ancak, adli para cezasının miktarı kripto varlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz.

(3) Faaliyet izni kaldırılan bir kripto varlık hizmet sağlayıcının; hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının, kripto varlık hizmet sağlayıcının ya da müşterilerinin kaynaklarını, her ne suretle olursa olsun kripto varlık hizmet sağlayıcının emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 12- 6362 sayılı Kanuna 109 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“İzinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti

MADDE 109/A- (1) İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkilileri üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.”

MADDE 13- 6362 sayılı Kanuna 110 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcılarda zimmet

MADDE 110/A- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcı görevi nedeniyle kendisine tevdi edilmiş olan veya koruma, saklama ve gözetimiyle yükümlü olduğu para veya para yerine geçen evrak veya senetleri, diğer malları veya kripto varlıkları kendisinin ya da başkasının zimmetine geçiren kripto varlık hizmet sağlayıcı yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile diğer mensupları, sekiz yıldan on dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacakları gibi kripto varlık hizmet sağlayıcının zararını tazmine mahkûm edilirler.

(2) Suçun, zimmetin açığa çıkmamasını sağlamaya yönelik hileli davranışlarla işlenmesi hâlinde faile on dört yıldan yirmi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası verilir. Ancak, adli para cezasının miktarı kripto varlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz.

(3) Faaliyet izni kaldırılan bir kripto varlık hizmet sağlayıcının; hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının, kripto varlık hizmet sağlayıcının ya da müşterilerinin kaynaklarını, her ne suretle olursa olsun kripto varlık hizmet sağlayıcının emin bir şekilde çalışmasını tehlikeye düşürecek

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

şekilde doğrudan veya dolaylı olarak kendilerinin veya başkalarının menfaatlerine kullandırmak suretiyle, kripto varlık hizmet sağlayıcıyı veya müşterilerini zarara uğratmaları zimmet olarak kabul edilir. Bu fiilleri işleyenler hakkında on iki yıldan yirmi iki yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur; ancak, adli para cezasının miktarı kripto varlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz. Ayrıca, meydana gelen zararın mütelsilen ödettirilmesine karar verilir.

(4) Soruşturma başlamadan önce, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin, diğer malların veya kripto varlıkların aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisi indirilir.

(5) Kovuşturma başlamadan önce, gönüllü olarak, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin, diğer malların veya kripto varlıkların aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı indirilir. Bu durumun hükümden önce gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte biri indirilir.

(6) Zimmet suçunun konusunu oluşturan para veya para yerine geçen evrak veya senetleri veya diğer malların veya kripto varlıkların suçun işlendiği tarihteki değerinin azlığı nedeniyle verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilir.

(7) Bu maddenin uygulanmasında kontrol 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan kontrolü ifade eder.”

MADDE 14- 6362 sayılı Kanuna 110 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlıklara ilişkin şahsi sorumluluk

MADDE 110/B - (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcının bu Kanunun 110/A maddesi kapsamında zimmet sayılan karar ve işlemler gerçekleştirdiği tespit edilen yönetim kurulu

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

şekilde doğrudan veya dolaylı olarak kendilerinin veya başkalarının menfaatlerine kullandırmak suretiyle, kripto varlık hizmet sağlayıcıyı veya müşterilerini zarara uğratmaları zimmet olarak kabul edilir. Bu fiilleri işleyenler hakkında on iki yıldan yirmi iki yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur; ancak, adli para cezasının miktarı kripto varlık hizmet sağlayıcının ve müşterilerinin uğradığı zararın üç katından az olamaz. Ayrıca, meydana gelen zararın mütelsilen ödettirilmesine karar verilir.

(4) Soruşturma başlamadan önce, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin, diğer malların veya kripto varlıkların aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte ikisi indirilir.

(5) Kovuşturma başlamadan önce, zimmete geçirilen para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin, diğer malların veya kripto varlıkların gönüllü olarak aynen iade edilmesi veya uğranılan zararın tamamen tazmin edilmesi hâlinde, verilecek cezanın yarısı indirilir. Bu durumun hükümden önce gerçekleşmesi hâlinde, verilecek cezanın üçte biri indirilir.

(6) Zimmet suçunun konusunu oluşturan para veya para yerine geçen evrak veya senetlerin veya diğer malların veya kripto varlıkların suçun işlendiği tarihteki değerinin azlığı nedeniyle verilecek ceza üçte birden yarıya kadar indirilir.

(7) Bu maddenin uygulanmasında kontrol 5411 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan kontrolü ifade eder.”

MADDE 14- 6362 sayılı Kanuna 110 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlıklara ilişkin şahsi sorumluluk

MADDE 110/B- (1) Kripto varlık hizmet sağlayıcının bu Kanunun 110/A maddesi kapsamında zimmet sayılan karar ve işlemler gerçekleştirdiği tespit edilen yönetim kurulu

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

başkan ve üyeleri, diğer mensupları, hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının müşterilere verdikleri zararlar sınırlı olarak zimmete geçirildiği tespit edilen tutardan öncelikli olarak karşılanmasını sağlamak amacıyla şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Kurulun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu karar ve işlemler üçüncü kişilere menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden kişiler hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden uygulanır. Haklarında şahsi iflas kararı verilenlerin aktiflerinden nakit olanlar doğrudan doğruya, olmayanlar ise paraya çevrilmek suretiyle, müşterilerin zararlarının ödenmesinde kullanılır. Aktiflerden öncelikle müşteri zararları ödenir. Müşteri zararlarının tamamının karşılanamaması hâlinde garameten ödeme yapılır. Müşteri zararları tamamen karşılandıktan sonra artan kısım haklarında şahsi iflas kararı verilenlere iade edilir. Bu madde hükmüne göre iflası istenenler hakkında mahkemece 2004 sayılı Kanunun 257 nci ve izleyen maddeleri hükümleri uygulanır.”

MADDE 15- 6362 sayılı Kanuna 115 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlıkların zimmet suçuna özel soruşturma usulü

MADDE 115/A - (1) Bu Kanunun 110/A maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturmalar Kurulun yazılı bildirim üzerine veya gecikilmesinde sakınca görülen hâllerde re’sen Cumhuriyet savcılarınca yapılır ve Kurul haberdar edilir. Başvuru üzerine kamu davası açılması hâlinde iddianamenin kabulü ile birlikte, bir örneği Kurula tebliğ edilir ve Kurul aynı zamanda katılan sıfatını kazanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

başkan ve üyeleri, diğer mensupları, hukuken veya fiilen yönetim veya kontrolünü elinde bulundurmuş olan gerçek kişi ortaklarının müşterilere verdikleri zararlar sınırlı olarak zimmete geçirildiği tespit edilen tutardan öncelikli olarak karşılanmasını sağlamak amacıyla şahsi sorumlulukları yoluna gidilerek, Kurulun talebi üzerine doğrudan şahsen iflaslarına mahkemece karar verilebilir. Bu karar ve işlemler, üçüncü kişilere menfaat temini amacıyla yapıldığı takdirde, menfaat temin eden kişiler hakkında da temin ettikleri menfaat üzerinden uygulanır. Haklarında şahsi iflas kararı verilenlerin aktiflerinden nakit olanlar doğrudan doğruya, olmayanlar ise paraya çevrilmek suretiyle, müşterilerin zararlarının ödenmesinde kullanılır. Aktiflerden öncelikle müşteri zararları ödenir. Müşteri zararlarının tamamının karşılanamaması hâlinde garameten ödeme yapılır. Müşteri zararları tamamen karşılandıktan sonra artan kısım haklarında şahsi iflas kararı verilenlere iade edilir. Bu madde hükmüne göre iflası istenenler hakkında mahkemece 2004 sayılı Kanunun 257 nci ve izleyen maddeleri hükümleri uygulanır.”

MADDE 15- 6362 sayılı Kanuna 115 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Kripto varlıkların zimmet suçuna özel soruşturma usulü

MADDE 115/A- (1) Bu Kanunun 110/A maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen suçtan dolayı soruşturma ve kovuşturmalar Kurulun yazılı bildirim üzerine veya gecikilmesinde sakınca görülen hâllerde resen Cumhuriyet savcılarınca yapılır ve Kurul haberdar edilir. Başvuru üzerine kamu davası açılması hâlinde iddianamenin kabulü ile birlikte, bir örneği Kurula tebliğ edilir ve Kurul aynı zamanda katılan sıfatını kazanır.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca başlatılan soruşturmalar neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verilirse, bu karar ilgisine göre Kurula ve soruşturmanın tarafı ilgililere tebliğ edilir. Kurul ve ilgililer kendisine tebliğ edilen bu kararlara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre itiraza yetkilidir. Kamu davası açılması hâlinde, iddianamenin bir örneği Kurula tebliğ edilir.

(3) Bu Kanunda tanımlanan zimmet suçuna ait davalar, fiilin işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan (1) numaralı ağır ceza mahkemelerinde görülür. Gerekli görülen yerlerde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca bu tür suçlara bakmak üzere o yerlerdeki diğer ağır ceza mahkemeleri de görevlendirilebilir.

(4) Bu Kanunun 110/A maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına giren suçların soruşturma ve kovuşturmalarında 5411 sayılı Kanunun 166 ncı maddesinde yer alan hükümler tatbik olunur.

(5) Bu Kanunun 110/A maddesinde yazılı suçlardan dolayı mahkûm olanlar, Hazineye olan borçları ve tazminatları ödemediği veya bu borçlar ve tazminatlar malvarlıklarından tahsil olunamadığı sürece, bunlar hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

(6) Bu Kanunun 110/A maddesinde tanımlanan suç bakımından, 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinde yer alan el koyma ve 133 üncü maddesinde yer alan şirket yönetimi için kayyım tayini tedbirlerine ilişkin hükümler uygulanabilir.”

MADDE 16- 6362 sayılı Kanunun 130 uncu maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Her yıl platformların bir önceki yılı faiz gelirleri hariç tüm gelirlerinin yüzde biri Kurul, yüzde biri de TÜBİTAK bütçesine ilgili yılın Mayıs ayı sonuna kadar ödenerek gelir olarak kaydedilir. Bu fıkra göre yapılacak tahakkuk ve ödemelerle ilgili diğer esaslar Kurulca belirlenir.”

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(2) Bu maddenin birinci fıkrası uyarınca başlatılan soruşturmalar neticesinde kovuşturmaya yer olmadığına karar verilirse, bu karar ilgisine göre Kurula ve soruşturmanın tarafı ilgililere tebliğ edilir. Kurul ve ilgililer kendisine tebliğ edilen bu kararlara karşı 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre itiraza yetkilidir. Kamu davası açılması hâlinde, iddianamenin bir örneği Kurula tebliğ edilir.

(3) Bu Kanunda tanımlanan zimmet suçuna ait davalar, fiilin işlendiği yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan (1) numaralı ağır ceza mahkemelerinde görülür. Gerekli görülen yerlerde Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca bu tür suçlara bakmak üzere o yerlerdeki diğer ağır ceza mahkemeleri de görevlendirilebilir.

(4) Bu Kanunun 110/A maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına giren suçların soruşturma ve kovuşturmalarında 5411 sayılı Kanunun 166 ncı maddesinde yer alan hükümler tatbik olunur.

(5) Bu Kanunun 110/A maddesinde yazılı suçlardan dolayı mahkûm olanlar, Hazineye olan borçları ve tazminatları ödemediği veya bu borçlar ve tazminatlar malvarlıklarından tahsil olunamadığı sürece, bunlar hakkında koşullu salıverilme hükümleri uygulanmaz.

(6) Bu Kanunun 110/A maddesinde tanımlanan suç bakımından, 5271 sayılı Kanunun 128 inci maddesinde yer alan elkoyma ve 133 üncü maddesinde yer alan şirket yönetimi için kayyım tayini tedbirlerine ilişkin hükümler uygulanabilir.”

MADDE 16- 6362 sayılı Kanunun 130 uncu maddesine dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Her yıl platformların bir önceki yıl faiz gelirleri hariç tüm gelirlerinin yüzde biri Kurul, yüzde biri de TÜBİTAK bütçesine ilgili yılın mayıs ayı sonuna kadar ödenerek gelir olarak kaydedilir. Bu fıkra göre yapılacak tahakkuk ve ödemelerle ilgili diğer esaslar Kurulca belirlenir.”

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 17- 6362 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürütenler, yürürlük tarihinden itibaren bir ay içinde, Kurulca belirlenecek belgelerle Kurula başvuruda bulunarak, Kanunun 35/B ve 35/C maddeleri hükümleri uyarınca çıkarılacak ikincil düzenlemelerde öngörülecek şartları sağlayarak faaliyet izni almak üzere gerekli başvuruları yapacaklarına veya müşteri hak ve menfaatlerini zarara uğratmadan üç ay içerisinde tasfiye kararı alacaklarına ve tasfiye sürecinde yeni müşteri kabul etmeyeceklerine dair bir beyan sunmak zorundadır. Kanunun yürürlüğü sonrasında faaliyete başlamak isteyenler faaliyetlerine başlamadan önce Kurula başvuruda bulunarak ikincil düzenlemelerde öngörülecek şartları sağlayarak faaliyet izni almak üzere gerekli başvuruları yapacaklarını beyan ederler. Bu fıkra kapsamında Kurula yapılan başvurular Kurul internet sitesinde ilan edilir. Tasfiye olacak kuruluşlar bu durumu internet sitelerinde duyururlar, ayrıca müşterilerine elektronik posta, kısa mesaj, telefon ve benzeri iletişim araçları ile bildirirler.

(2) Birinci fıkra da belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanabilir. Tasfiyeye gitmeyi tercih eden ya da belirlenen süre içerisinde Kurula başvuru yapmayan kuruluşlarda hesapları bulunan müşterilerin transfer taleplerinin yerine getirilmemesi 109/A maddesi kapsamında izinsiz hizmet sağlayıcılığı faaliyeti suçunu oluşturur. Bu transfer talepleriyle ilgili ortaya çıkacak uyuşmazlıklarda genel hükümler uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17- 6362 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Kripto varlık hizmet sağlayıcılara ilişkin geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 11- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti yürütenler, yürürlük tarihinden itibaren bir ay içinde, Kurulca belirlenecek belgelerle Kurula başvuruda bulunarak, Kanunun 35/B ve 35/C maddeleri hükümleri uyarınca çıkarılacak ikincil düzenlemelerde öngörülecek şartları sağlayarak faaliyet izni almak üzere gerekli başvuruları yapacaklarına veya müşteri hak ve menfaatlerini zarara uğratmadan üç ay içinde tasfiye kararı alacaklarına ve tasfiye sürecinde yeni müşteri kabul etmeyeceklerine dair bir beyan sunmak zorundadır. Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğü sonrasında faaliyete başlamak isteyenler faaliyetlerine başlamadan önce Kurula başvuruda bulunarak ikincil düzenlemelerde öngörülecek şartları sağlayarak faaliyet izni almak üzere gerekli başvuruları yapacaklarını beyan ederler. Bu fıkra kapsamında Kurula yapılan başvurular Kurul internet sitesinde ilan edilir. Tasfiye olacak kuruluşlar bu durumu internet sitelerinde duyururlar, ayrıca müşterilerine elektronik posta, kısa mesaj, telefon ve benzeri iletişim araçları ile bildirirler.

(2) Birinci fıkra da belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanabilir. Tasfiyeye gitmeyi tercih eden ya da belirlenen süre içinde Kurula başvuru yapmayan kuruluşlarda hesapları bulunan müşterilerin transfer taleplerinin yerine getirilmemesi 109/A maddesi kapsamında izinsiz kripto varlık hizmet sağlayıcılığı faaliyeti suçunu oluşturur. Bu transfer talepleriyle ilgili ortaya çıkacak uyuşmazlıklarda genel hükümler uygulanır.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(3) Bu Kanun uyarınca Kurulca çıkarılacak ikincil düzenlemeler yürürlüğe girdikten sonra, birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kuruluşlar faaliyet izni almaksızın faaliyete başlayamaz, birinci fıkra kapsamında faaliyette bulunan kuruluşlar da ikincil düzenlemede belirtilecek süre içerisinde Kurula faaliyet izni başvurusunda bulunurlar. İkincil düzenlemelerin yayımlanmasıyla birlikte Kurul birinci fıkra kapsamında faaliyet gösteren kuruluşların yetkilendirilme işlemlerinin tamamlanması için bir süre belirleyerek, bu süre içerisinde yetki belgesi alamayan kuruluşların faaliyetlerini sonlandırmalarını isteyebilir. Kurul belirlediği süreleri uzatabilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanır.

(4) Yurt dışında yerleşik kripto varlık hizmet sağlayıcılar Kanunun 99/A maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şekilde Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerini Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden üç ay içerisinde sonlandırır.

(5) Müşterilerin kripto varlıkları nakde veya nakdi kripto varlığa çevirebilmelerine ve kripto varlıkların transferinin gerçekleştirilmesine imkân veren Türkiye’de yerleşik ATM ve benzeri elektronik işlem cihazlarının faaliyetleri Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden üç ay içerisinde sonlandırılır, faaliyetini sonlandırmayan ATM’ler mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirimi üzerine işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin mevzuatta belirlenen yetkili idareler tarafından kapatılır. Faaliyette bulunmaya devam edenler ve buna imkân sağlayanlar hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanır.

(3) Bu Kanun uyarınca Kurulca çıkarılacak ikincil düzenlemeler yürürlüğe girdikten sonra, birinci fıkrada belirtilenler dışındaki kuruluşlar faaliyet izni almaksızın faaliyete başlayamaz, birinci fıkra kapsamında faaliyette bulunan kuruluşlar da ikincil düzenlemede belirtilecek süre içinde Kurula faaliyet izni başvurusunda bulunurlar. İkincil düzenlemelerin yayımlanmasıyla birlikte Kurul birinci fıkra kapsamında faaliyet gösteren kuruluşların yetkilendirilme işlemlerinin tamamlanması için bir süre belirleyerek, bu süre içinde yetki belgesi alamayan kuruluşların faaliyetlerini sonlandırmalarını isteyebilir. Kurul belirlediği süreleri uzatabilir. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanır.

(4) Yurt dışında yerleşik kripto varlık hizmet sağlayıcıları, Kanunun 99/A maddesinin birinci fıkrasında belirtilen şekilde Türkiye’de yerleşik kişilere yönelik faaliyetlerini bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden üç ay içinde sonlandırır.

(5) Müşterilerin kripto varlıkları nakde veya nakdi kripto varlığa çevirebilmelerine ve kripto varlıkların transferinin gerçekleştirilmesine imkân veren Türkiye’de yerleşik ATM ve benzeri elektronik işlem cihazlarının faaliyetleri bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takip eden üç ay içinde sonlandırılır, faaliyetini sonlandırmayan ATM’ler mahallin en büyük mülki idare amirinin bildirimi üzerine işyeri açma ve çalışma ruhsatlarına ilişkin mevzuatta belirlenen yetkili idareler tarafından kapatılır. Faaliyette bulunmaya devam edenler ve buna imkân sağlayanlar hakkında Kanunun 99/A ve 109/A maddesi hükümleri uygulanır.

(Ankara Milletvekilleri Ömer İleri ve
Zeynep Yıldız ile
115 Milletvekilinin Teklifi)

(6) Bu Kanunun 130 uncu maddesi uyarınca platformların gelirleri üzerinden Kurul ve TÜBİTAK bütçesine gelir kaydedilmesi uygulaması 2024 gelirleri üzerinden 2025 yılında uygulanmaya başlanır.

(7) Kanunun 35/B ve 35/C maddeleri uyarınca çıkarılacak ikincil düzenlemeler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

(6) Bu Kanunun 130 uncu maddesi uyarınca platformların gelirleri üzerinden Kurul ve TÜBİTAK bütçesine gelir kaydedilmesi uygulamasına 2024 yılı gelirleri üzerinden 2025 yılında başlanır.

(7) Bu Kanunun 35/B ve 35/C maddeleri uyarınca çıkarılacak ikincil düzenlemeler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 18- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

